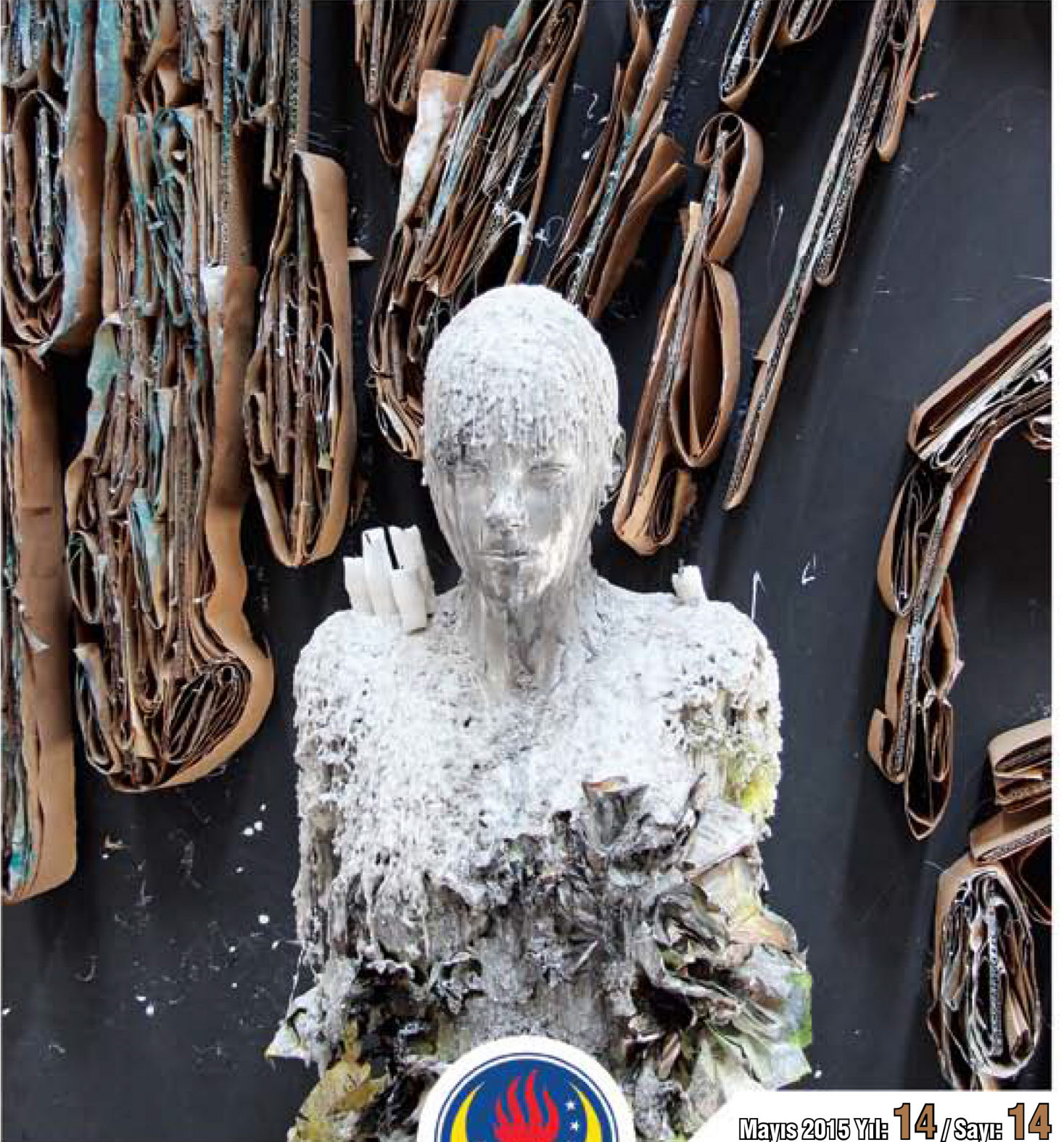

Kültür, Edebiyat Dergisi

KALEMİZLERİ

kalemizleri@tedankara.k12.tr

Mayıs 2015 Yılı **14** / Sayı **14**

Kalem İzleri, TED Ankara Koleji Vakfı Okulları'nın ücretsiz yayın organıdır.

V. ULUSAL GENÇ ELEŞTİRMENLER SEMPOZYUMU'NDAN

Kalem İzleri

Kültür, Edebiyat Dergisi

Sahibi

TED Ankara Koleji Vakfı adına
Önder Bülbüloğlu

Adres

TED Ankara Koleji Yerleşkesi
İncek / ANKARA
Tel : (0312) 586 90 00

Derleyen ve Yayına Hazırlayanlar

Ümit Dönmez
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Sedef Töre

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Kapak Resmi

Fon
Erkay Erdoğanaras 11-Ş
Burak Ömer Karaoğlu 11-V

Heykel

Müşerref Sanem Tokyay 11-U
Sena Turan 11-U

Kapak Resmi ve Görseller

TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi
Öğrencilerine aittir.

Katkılarından dolayı Görsel Sanatlar
Zümresine teşekkür ederiz.

Tasarım / Uygulama / Baskı

OFSET FOTOMAT
İvedik Organize San. Sitesi
24. Cad. 729. Sok. No: 17
06370 İvedik / ANKARA
Tel: 0(312) 395 37 38

İÇİNDEKİLER

Sempozyumun Beşinci Yılında Büyüyerek Güçleniyoruz.	İşıl Çırakoğlu / Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmeni	6
Murat Gülsoy'un "Gölgeler ve Hayaller Şehrinde"	Selin Akyürek	8
Dorhan Gray'in Portresi'nde Eser-Sanatçı-Halk İlişkisi	Ted Ankara Koleji Sinema Topluluğu	10
Efrasiyab'ın Hikayeleri	Ted Ankara Koleji Sinema Topluluğu	12
Kurmaca Dünyasını Emin Özdemir'le Gezdik...	Sema Akkurt - Beliz Çelebi	15
"İnsan Öyküsüyle Var"	Cemre Kılıçarslan	16
Keyifli Bir Söyleşinin Ardından: Gülten Dayıoğlu, Behiç Ak	Seçil Dirkeç	18
Behiç Ak'la Söyleşi	Derya Oğuzer	20
Doğu Yücel İle Söyleşi	Rozerin Irmak - Dilara M. Dalbay	22
Hayattan Bir An	Tuna Su Türe	26
Dönüm Noktaları	Alkım Arıkan	28
Taşlı Sahil	Selin Ülger	30
Kömür Karası	İpek Dengiz	32
Mustafa Kemal	İmge Yiğili	37
Yalnızlık	İrem Kaftan	40
8.10 Vapuru	Damla Su Aydın	43
"Kağnı" Ve "Bir Kan Davası"	Neva Beşkonaklı	46
Yılanı Öldürseler ve Kırmızı Pazartesi	Cemre Kılıçarslan	48
Başka Adam	İpek Özyönüm	51
İşaretler - Uçuruma Köprü	Defne Nalbant	55
Beyaz Körlük	Bilge Begüm Yavuziyiğit	58
Yaşama Anlam Kazandırmak	Selin Arıcan	60

Şiirler Şiirini Aramak - Arayış	Begüm Erdoğan	62
Ben Sana Mecburum - Bağlılık - Bağımlılık Çıkmazı	Yaz Ertürk	66
Biriken	Can Ünlüsoy	71
1984 Romanının Düşündürdükleri: Benim Ütopyam	İrem Alp	74
Aşk İki Kişiliktir - Yaşam Tek Kişiliktir	G. Ekin Yıldızoğlu	79
Geçtiği Her Şeyi Öpüyor Zaman - Vicdan Monoloğu	Gülce Işıl Gökçe	83
Tek Bir Harf	Aysımay Işık Kumantaş	87
Kapı	İdil Hanhan	91
Masa Da Masaymış Ha	Alp Kağan Yalçın	95
Nefes Almak	Çağla Ergül	99
Yağmur Kaçağı - Sürüklenme	Meltem Kösetorunu	103
Ellerin Büyüsü	Beyza Çekinel	106
Fotoğraf	Kaan Ünlü	109
Bir Tahmin Daha	Ece Kurtoğlu	112
Bir Demet Yalnızlık	Cemre Kılıçarslan	114
Sedefleri Yitirmek	Cansu Lara Dervişoğlu	116
Mavi	Duygu Çöplü	118
Karanlık Bakan Gözler	Lara Oral	120
Yürekte Tarih	Şevval Doğa Kul	122
Gordion Düğümü	Zeynep Deniz Koç	124
Kahraman Neslin Evlatları -Bedel-	Havva Reyhan	126

CANSIN TÜRKŞEN - DILA YILMAZ

Sevgili Kolejliler,

Doğu'nun tüm dünyayı etkileyen baş yapıtı "Binbir Gece Masalları" düşünce ve sanat alanını etkileyen bir yaratım kaynağı olduğu kadar yaşamın sırrını da içinde barındırır. Her gece anlattığı masalın yarısını bir sonraki geceye bırakıp sultanı meraklandırarak ölümden kurtulur Şehrazat. Düşler tükenip söz bittiğinde ölüm kaçınılmaz olacaktır. Bu, masal içinde masal dizgesi evrensel anlamda insanın düşe duyduğu ilgiyi anlatır, düşün gücünü kanıtlar. Düşü, yaşamda varlığını sürdürmenin temelini oturtur, çerçevesini çizer.

Cervantes'in ünlü kahramanı Don Quijote da düşünüyü yitirince yatar ölüme. Çevresindekilerin ona gerçeği gösterme çabası sonuçlanmıştır ama "Gücünü güçsüzlüğünden alan" Don Quijote, düşleri elinden alınca yitirmiştir tüm gücünü.

Yaşamı düşleriyle tamamlayan insanın var oluşunu anlamlandırma çabası, arayışını biçimlendirirken, insanoğlunu kimi zaman sahteliklere yöneltiyor. İnsan; paranın, gücün, hâkim olmanın, hükmetmenin verdiği hazzı yaşamın gerçekliğiyle karıştırıyor. Bunlar için kırıyor, döküyor, savaşıyor. Yaşamın kendi gücü ve akışı, bir tarafta uydurulan sahte mücadelelerle görünmezleşirken, diğer yanda düşün eyleme, buluşa, sanata, söze dö-küldüğü örneklerle sürüyor geçmiş ve olası insanlık tarihi. Bilim ve sanat insanları tüm sahteliklerden sıyrılarak sözü en güzel biçimde söyleyebilmek için çalışıyor. Bu duygu, bu arayış olmasa dünya bilim ve teknoloji alanında bu kadar gelişebilir miydi? Resim, müzik, edebiyat ve diğer sanat dallarında bunca eser oluşur muydu? Her bir gelişim, her bir sanat yapıtı bir düşün hayata geçirilmesi değil mi?

Sanat, insanın kendini bulma, kendini var etme çabasının tepe noktası. Bunun için Atatürk, "Sanatkar, uzun çaba ve çalışmalardan sonra alnında ışığı ilk duyan insandır" diyor. Bizler de sanat ve bilim alanının açtığı bu yolda yaşamışlıkları anlamlı ve güzel kılmak amacıyla sürdürüyoruz çalışmalarımızı. Duygu, düşünce, düş dünyamızı sanatla beslerken ana dilimizi doğru ve güzel kullanma becerimizi geliştirmeye çalışıyoruz.

2014/2015 Öğretim yılında da sanat yapıtlarının içinde gezinerek ve üreterek çabamızı sürdürdük. "Kurmaca Kişiler Kenti" yapıtı ile düş üstüne düş tasarlayan usta yazarımız Emin Özdemir'le söyleşirken bir kez daha anladık hayal gücünün yaratımdaki önemini. Dil ve Anlatım derslerimizde okuduğumuz yapıtların yanı sıra "Liseli Genç Eleştirmenler Sempozyumu" yapıtlarımızdan dönüştürdüklerimiz, öğrencilerimizin bunlar üzerine eleştirileri, özgün öykü ve şiirleri, okulumuza görsel bir zenginlik katan resimleriyle taçlandı. Bunların küçük bir bölümü Kalem İzleri'nde yerini alırken hayallerimizi, masallarımızı, yaşamışlıklarımızı da sizlere yansıttı. Kısacası söyleyecek sözümüz, geleceğe taşıyacak düşümüz vardı ve var olacak.

AYŞE YILDIZ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ZÜMRE BAŞKANI

SEMPOZYUMUN BEŞİNCİ YILINDA BÜYÜYEREK GÜÇLENİYORUZ.

Demokrasi ile yönetilsek de ülkemizde demokrasi kültürünün gelişmesi için hâlâ adımlar atılması gerekiyor.

Düşüncelerimiz var, kimi zaman dayanağı, kaynağı yok, konuşuyoruz ama çoğu zaman dinlemiyoruz, dinlese de savunmaya, bir sonraki hamleye dönük, amaçlı dinliyoruz. Anlamaya ve öğrenmeye, empati kurmaya dönük dinleyenimiz az. Tartışabildiğimizi düşünüyoruz ama galiba daha çok söz yarıştırmaya ya da belki savaşıyoruz. Seslerin yükselmesini, söze çabuk karşılık vermeyi marifet sayıyoruz. Özetle demokrasinin gerekliliklerinden biri olan tartışma kültürümüzün gelişmesi için büyük adımlar atmamız, daha çok yol kat etmemiz gerekiyor gibi görünüyor. Özellikle de genç kuşakların eğitim süreci içerisinde bu kültürü edinebilmeleri için eğitimcilerin yönlendirmelerine, model oluşturabilmelerine de gereksinim var. Türk Dili ve Edebiyatı zümremizin, beş yıl önce bu bilinçle yola çıktığı ve beşinci yılına da başarıyla imza attığı etkinliklerden biri, belki de en önemlisi Liseli Eleştirmenler Sempozyumu. Sempozyum, gençleri kitap okumaya özendirme, okuduklarını eleştirel bir bakışla değerlendirebilmek, edebi metinlerden edindikleri kazanımları özgürce sunabilmek ve dü-

şüncelerini, akranlarıyla, yetişkin bir kişinin doğrudan yönetimi olmaksızın tartışabilmek amacıyla her yıl eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde gerçekleştiriliyor. Tüm devlet okullarının ve özel okulların öğrencilerinin katılımına açık olan sempozyum, bir diğer yandan Türk Eğitim Derneği'ne bağlı okulların edebiyat ve dil-anlatım derslerinin gözden geçirilmesi ve ortaklaştırılması açısından da büyük önem taşıyor. Şiir, öykü, roman, tiyatro, yaratıcı drama ve edebiyat uyarlaması başlıkları altında, zümre öğretmenlerimizce her yıl belirlenen farklı yapıtlar üzerinden tartışmaların gerçekleştiği etkinliğe hazırlanma sürecinde, öğrencilerimize, edebiyat öğretmenlerimiz her hafta gerçekleşen toplantılarla yön verse de etkinlik, gruplarda yer alan öğrencilerimizin arasından seçilen oturma başkanlarımız tarafından yönetiliyor. Bu da öğrencilerde öz disiplin, kendini topluluk önünde ifade edebilme, kişisel farkındalık, kendinin ve başkasının hakkını gözetebilme, içgörü, grup yönetiminde eşitlikçi yaklaşım gibi kazanımların oluşmasında büyük önem taşıyor. Sempozyumun katılımcı sayısının

yıldan yıla artması da bu beklentilerin gerçeğe dönüştüğünü, sempozyumun amacına ulaştığını müjdeliyor. Bu yıl, 17-18 Nisan Cuma ve Cumartesi günü gerçekleşen etkinliğin katılımcı sayısının 400 civarında olması da eğitimci olarak bizlerin, liseli öğrencilerin edebiyatla kurdukları ilişkinin artması ve sorumluluk alma istekleri açısından gururlandırıyor. Bu başarının altında edebiyat öğretmenlerinin ekip çalışmasına verdiği önemin de kuşkusuz büyük payı var. Bu yıl, öykü oturumunda mercek altına alınan İhsan Oktay Anar'ın "Efrasiyab'ın Hikayeleri" adlı yapıtla ilgili olarak öğrencilerimize rehberlik eden Şule Kaynar, Levent Toprak, roman oturumunda tartışılan Murat Gülsoy'a ait "Gölgeler ve Hayaller" adlı yapıtla ilgili çalışmalara Müge Atacan; Abdullah Şahin, Can Yücel'in şiirlerinin söylem analizinin yoğun bir katılımcı grubuyla yapıldığı şiir oturumuna Aslı Koç, Emine Gültekin, Betül Buzluk, Haldun Taner'in yıllara rağmen güncelliğini koruyan "Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım" adlı yapıtının kâh canlandırıldığı kâh günümüzle ilişkilendirildiği tiyatro oturumuna Sevgi Çağlar, Havva Reyhan, sempozyumun öğrenciler tarafından büyük ilgi gören ve Oscar Wilde'in Dorian Gray'in Portresi adlı yapıtının tartışma alanlarının belirlenmesinde danışmanlık yapan Sevgi Balcı öğretmenlerimizin sempozyumun başarıya ulaşmasında özverileri, emekleri ve titiz çalışmaları ve özellikle de eğitimci olarak kendilerine yükledikleri sorumluluk önem taşıyor. Ayrıca, atölye çalışmalarının her anında yönlendirici varlık gösteren, Jose Saramago'nun "Körlük" ve "Görmek"

yapıtlarının merkeze alındığı yaratıcı drama oturumunu yönlendiren, fiziksel ve zihinsel olarak emeklerini esirgemeyen Buket Şafak Çigeroğlu ve Mustafa Değirmen, sempozyum kazanımlarının yaşantıya dönüştürülmesinde etkin rol oynuyorlar ve hatta sırf yaratıcı drama içerisinde yer almak amacıyla bu etkinliğe katılan okullar da var. Bu yıl, sempozyuma katılan TED İstanbul, TED Malatya, TED Kayseri, TED Zonguldak, ODTÜ GVO, Manisa Akhisar Koleji, Hisar Okulları, Adapazarı Enka Koleji, Konya Sınav Koleji, Anafartalar Koleji, Maya Koleji, Büyük Kolej, Kirami Refia Alemdaroğlu Lisesi, Gölbaşı Ahmet Alper Dinçer Anadolu Lisesi, Etimesgut Anadolu Lisesi, Kalaba Anadolu Lisesi öğretmen ve öğrencileriyle her türlü iletişimin kurulmasında, katılımcılarının ağırlanmasında ise sempozyum fikrini ortaya atarak beş yıldır organizasyonu ve koordinatörlüğünü üstlenen Işıl Çırakoğlu'nun, koordinasyondan sorumlu öğrenci grubunun, başta, 11-D sınıfından Can Ünlüsoy ve 12-M sınıfından Merve Aksu'nun, katılımın artmasıyla bu yıl organizasyona dahil olan Emine Taş ve öğrencilerinin tüm etkinliğin sorunsuz akışında zümre başkanı Ayşe Yıldız'ın katkıları ve özverileri tartışılmaz. Okulumuza başka okullardan gelen öğrencilerin kapanışta yaptıkları konuşmaların ve Emine Taş'ın etkinlikle eşzamanlı olarak çıkardığı sempozyum dergisinin etkinliğin bu yıl da başarılı geçtiğini kanıtlamaya yetiyor. Okulumuzun ulusal gelişmeye liderlik edeceği nice etkinlikler dileğiyle...

Murat Gülsoy'un

"Gölgeler ve Hayaller Şehrinde"

yapıtında odak figürü yalnızlığa sürükleyen iletişimsizliğin neden ve sonuçlarıyla değerlendirilmesi:

Birey, toplum kavramının tarihsel süreci boyunca, hayatının her alanında iletişim kurmuştur. Var olan kişi, kendi varlığının ve toplumdaki yerinin bilincine vardığı andan itibaren bir diğeriyle ilişki kurmak için iletişime ihtiyaç duyar. Murat Gülsoy, "Gölgeler ve Hayaller Şehrinde" adlı yapıtında "F" figürünün iletişimsizliğini kıracağı doğru insanı ya da kavramı arayışı üzerinden insanın varoluşundan beri gelen iletişim ihtiyacını açıklar.

Derlenmiş mektuplar biçiminde ele alınan eserin odak figürü F'dir. Adını Fuat ya da Franck Chausson şeklinde kullanan figür, iki ismi eş zamanlı benliğinde barındırarak yaşadığı kimlik kargaşasını yansıtır. Kendinden yerine göre Fuat ya da Franck şeklinde söz eder.. "Şeytan dürttü. Sıra bana gelince her zaman olduğu gibi kendimi Franck Chausson olarak takdim etmek yerine hakiki adımlı söyledim. "Ben Fuat Chausson, L'illustraton için İstanbul'a gidiyorum, dedim."(s.42,Gülsoy) Mektuplarındaysa "F" gibi kimlik

belirtmeyen bir harfi kullanmayı seçer. "F", babası Türk annesiyle Fransız olan, çocukluğu İstanbul sokaklarında Osmanlı gelenekleri ve Türk kültürüyle geçmiş, ileriki zamanlardaysa Fransa'daki ailesi ve üvey babası Victor ile harmanlanmış genç bir gazetecidir. "Annem bir Fransız'dır. Hem de Büyük Fransız Katolik Kilisesi'nde vaftiz edilmiş bir Fransız."(s.25, Gülsoy) Annesi ardından Fransız olan Victor ile evlenmiştir. Victor'la iken ona babasından daha ilgili yaklaşan "F"nin sebepsiz yere bu sempatisinden utanç duyması ve pişman olması kimliksizliğini fark ettiği bir durumdur. Bundan sonra köken arayışına yönelerek derin sorgulamalara başlamaktadır.

Marsilya'dan başlayan bir gemi yolculuğu ile Sardinya, Sicilya ve ardından İstanbul'a kadar şehirlerde ve limanlarda gezen figür; iletişimsizliği, ne tam anlamıyla karşısında ne de yanında bulunduğu dünyadan mektup arkadaşı Alex 'le somutlamıştır; fakat aynı figürün soyutladığı şehirler bizim algıladığımız anlamda teker

teker şehirler değildir. İstanbul, Marsilya okur algısında farklı ülke olmalarıyla sınırlarla ayrılıp, kültürlerle ayrıştırılsa da bütün uzamsal yolculuk tek bir şehredir: "Gölgeler ve Hayaller Şehri"ne. İletişimsizlik, onun toplumda süregelen çalkantılar gibi isyankâr yanını ifade etmesine engel olmakta ve zehri akitamadığı her geçen gün yarasına merhem olacak kişiyi bulma isteğini alevlendirmiştir. Aynı yolculuk sırasında aynı güzergâhta farklı insanlardan bir grupla bu kadar yakında olma onun alevini aşka dönüştürmüştür. Aşk; Cecile, Isabelle, Evelyn... karakterleri üzerinden yine bir eş zamanlı çatışma halinde sürmektedir. Toplumsal çatışmalar ayaklanmalara yol açıp yeniliklere sebep olurken; aşk üç, dörtgenleri çatışmalara, suskunluklara ve yalnızlığa neden olmaktadır. Isabelle yalnızlığın doruk noktasında yanında olan ve İtalya'ya gitmek üzere "F"yi yalnız bırakan sevgilidir. Fiziksel olarak onu yalnız bıraksa da hayaliyle mutlu eden Isabelle'den de gerçekleşmeyecek başka bir aşk yüzünden uzaklaşmaktadır. Evelyn ise Isabelle ve Cecile'yi aynı anda düşünerek yarattığı çatışmadan kendince uzaklaşmak için uydurduğu başka bir aşktır. Güzel bulduğu fiziksel özellikleri kendince abartmıştır. "Evet, sorun bu Alex. Evelyn'in gülüşü."(s.134,Gülsoy). Dramatikleştirme çabası onu bu çatışmadan uzaklaştırmamış, tam aksine hayalini kurduğu kadınlara yenisini eklemiştir. Kurmaca aşklarının hayal kırıklığı ile olası bir gerçek aşktan da ümidi kesmiş ve iletişimsizliğiyle yanlış anlamasına yol açarak kendini bir kez daha yalnızlığa sürüklemiştir. "Onca şey yaşanmamış gibi davranıyorum. Kaypaklık bu. Kafam karmakarışık(...)Peki kıyafet değiştirir gibi zihniyet değiştirmek mümkün mü?(s.127,Gülsoy)".Sürükleniş sürecinde odak figür İstanbul'un farklı semtlerini gezip çocukluğunu ve babasını ararken bir yandan da işi gereği toplumsal gelişmeleri dergiye rapor etmektedir. Gazeteci kimliğinin ürünü objektiflikle olaylara yaklaşması ve bir tarafa ait olamama durumu bir arada olunca Fransız tarafı Franck'ten uzaklaşmakta ama barbar yanı Fuat'a aynı oranda yaklaşmamaktadır. "F" olarak imza atışının devamlılığı gözlenir. Arkadaşlık kavramında konumlandırılan tek kişi Alex'tir. Alex hastalığı nedeniyle tedavi görmekte ve hem olanları bildirmek hem ona manevi anlamdan refakat

olabilmek adına mektup yazıyormuş gibi durumu ortaya koyar. "Sevgili Alex" diye başlayan ve tarihsel değişikliklerle ilgili olarak postal, pul, resim göndermeye çalışan F'nin; yoğun çalışma şartları, toplumda ve içinde değişen dengeler altında Alex'e yazma sebebinin bir kısmı Alex'e duyduğu sağlam güven ve dostluktur. Alex; figürün elde edemediği aşkı ilk görüşte bulmuş, aile sorunları yaşamayan, millî-dini kimliğini belirtmemiş ve belirtme ihtiyacı duymayan bir kişidir. Ne var ki, Alex hastalığından kaynaklı olarak "F"e aynı sıklıkta yazmamaktadır ve figür bu durumun farkındadır. Belki de kendisine cevap gelmeyeceğini, sorgulamaya çağını bildiği bir adrese mektup göndermek onu rahatlatırken bu işin hasta arkadaşına mektup yazma adı altında olması ona güvence sağlamaktadır. "Amicitiae nostrae memoriam spero sempiternam fore." (Dostluğumuzun hatırasının sonsuza dek süreceğini umuyorum.)(s.294,Gülsoy) Odak figür, kurgunun ilerleyen bölümlerinde ve mektuplarında hitabet, pul, imza kısımlarını atlamaya başlamıştır. Mektup, mektup olma amacını yitirmiş ve figürün iç karmaşasını ve arayışın sürecini dile getirme fırsatı veren bir kâğıt parçası haline almıştır. Alex ile Fuat'ın arkadaşlık ilişkisi Fuat'ın bu bağlamdaki samimiyetsizliğiyle sarsılmamıştır; çünkü Alex, Fuat gibi sorunları olan birine verebileceği en iyi cevabı suskunluğu ile vererek dinleyici pozisyonu yeğlemiştir. Fakat genel açıdan "F" yine tek başınadır. Birey, Tanrı'nın iki insanı yaratmasıyla çıkan "Toplum" kavramının tarihsel süreci boyunca hayatın her alanında iletişim kurmuştur. Süregelen bu zaman diliminde iletişim ihtiyacı insanın içine, genetiğine ya da bu hesapta "damarlarında akan barbar kana" işlenmiştir. Murat Gülsoy'un bir tarafa geçip ötekini reddetme eyleminden kaçınan figürü "F";insan olmanın en temelinde yatan zaman zaman kendiyi çelişen bu içgüdüsel ihtiyacı ve onunla çatışmasını sürdürmektedir. Ne var ki, "hayalini kurduğu "iletişimi kurmaya yöneldiği noktalar onu iletişimsizliğe iten başlıca sebeplerin kendisidir ve onu şehirde tek başına bir gölge gibi bırakır.

DORIAN GRAY'İN PORTRESİ'NDE ESER-SANATÇI-HALK İLİŞKİSİ

Sanatçı, güzel şeyler yaratandır. Yarattığı güzel olan her şey ise “eser” olarak adlandırılır. Sanatçının eser yaratma sürecinde toplum, eserin algılanması ve yorumlanması üzerinde büyük rol oynar, ancak sanatçı eserine kendi iç dünyasından pek çok duygu durumu katması ile toplum, eseri her zaman doğru bir şekilde anlamayabilir ve eser bu doğrultudaki toplumsal-sosyal dogmalar ile yozlaşabilir. Oscar Wilde’in “Dorian Gray’in Portresi” adlı yapıtı ve yapıtın 1945 yapımı sinema uyarlamasında, sanatçı-eser-halk ilişkisi insanın farkındalık ve sonsuzluk arayışı çerçevesinde incelenmiştir. Bu durum yapıttaki ve uyarlamadaki odak figürler Ressam Basil, Dorian Gray ve Lord Henry üzerinden aktarılmıştır. Eser-Sanatçı-Halk ilişkisi sunulurken “vicdan” ve “ahlak” izleklerine bakış leitmotive tekniğinden yararlanılarak sunulmuştur.

Yapıtta odak figürlerden biri olan Ressam Basil, “sanatçı” kavramını temsil etmektedir. Oscar Wilde bu figürü yapıtının önsözünde “ben olduğumu sandığım kişi” olarak tanımlamıştır. Bu doğrultuda Basil, benlik arayışı içindedir ve toplumda sanatçı kimliğine büründüğü için bu arayışı güzel şeyler yaratarak gerçekleştirmek-

tedir. Böylece dünya üzerinde kendi benliğinden izler taşıyan eserler yaratarak sonsuzluk kavramına erişebilecektir, ancak sanatçı kimliğinde kişisel ve özgün kabul edilebilecek pek çok özellik taşıyan eser yaratıldıktan sonra sadece sanatçıya ait olmaktan çıkacak ve topluma adanacaktır: “Hislerin yönlendirmesiyle çizilen her portre aslında ressamın portresidir, poz veren kişinin değil. Model yalnızca vesile, tesadüfi bir araçtır. Ressamın rengarenk tuval üzerinde gözler önüne serdiği kişi modelden daha ziyade kendisidir. Bu resmi sergilemekten kaçınmanın sebebi onda kendi ruhumun sırrını açığa çıkarmış olmamdır.” Ne yazık ki bu süreçte eser yozlaşabilir ve sanatçının toplum gözündeki yeri, öz benliğinden farklılaşabilir. Oscar Wilde bu çerçevede kendini Basil’le özdeşleştirirken aynı zamanda olmak istediği kişinin de Dorian olduğunu belirtir. Bu nedenle yapıtta Dorian’a dönüşmek için Basil’i öldürmesi gerekmektedir ve bunu gerçekleştirir. Bu da sanatçının var olmak adına ölümsüz bir eser yaratmasını kaçınılmaz kılacaktır; fakat bu bilinçli gerçekleştirilen bir eylem değildir.

Yapıtta adını veren odak figürlerden biri olan Dorian Gray, “eser” kavramını temsil etmektedir. Oscar Wilde bu figürü de yapıtın önsözünde “olmak istediği kişi” olarak tanımlamıştır. Eşsiz güzellikte olan bu figür toplumsal birtakım baskılar ve görüşler sonucu vicdanını kendi portresinin içine kilitleyerek sonsuz gençlik ve güzelliği elde etmek amacındadır: “Dehşetli bir merak duygusu benliğimi kapladı. O an büyüleyici şahsiyetiyle karşı karşıya bulunduğumu anladım ve hissettim ki, onun beni etkilemesine izin bütün benliğimi, bütün sanatsal gücümü hatta bütün ruhumu içine çekebilirdi. Böylece harici bir faktörün hayatıma tesir etmesini istemezdim. Özgürlüğüme nasıl düşkün olduğumu bilirsin Henry. Hayatım boyunca kendimin efendisi oldum, en azından Dorian Gray ile karşılaşana

dek böyleydi.” Bu doğrultuda sadece hazı ön planda tutar ve ahlaktan yoksun davranışlarda bulunur ancak bu davranışlar vicdandan yoksunmuşçasına sergilediği için Dorian’ın yüzünde pişmanlık ve tecrübenin getirdiği izlere neden olmaz. Bu durumun yerine, duygu durumları, Dorian’ın Basil tarafından resmedilen portresinde belirir. Bu alegorik durum yapıtın ve uyarlamasının düğümünü oluşturur. Böylece portre, bir leitmotive olarak, tıpkı Dorian’ın iç dünyası gibi gün geçtikçe çirkinleşir ve yaşlanır, yapıtın ve uyarlamasının adını da yaratır. Yapıtın sonunda Dorian portreyi yok etmeye kalktığı anda aslında kendisini yok etmiştir. Bu ayrıca Oscar Wilde’in eserinin ölümsüzlüğüne olan “kıskançlığı” olarak da yorumlanabilir. Ölümsüzlük arayışı öyle bir hırsla dönüşmüştür ki eserinin ondan daha kalıcı olması fikri onu mahvetmiştir ve bu nedenle yapıtın sonunda da eseri olarak gördüğü Dorian’ı öldürmüştür. Dorian’ın ölümsüz olması ve tablonun çirkinleşmesi yazarın tabloya dönüşmek yerine Dorian’a dönüşme isteğini açıklar, çünkü artık var olmak adına ölümsüz bir eser yaratma kaygısı kaçınılmaz bir hazza dönüşmüştür.

Yapıtta odak figürlerden biri olan Lord Henry ise “halk”ı ya da “toplum”u temsil etmektedir. Oscar Wilde bu figürü de yapıtın önsözünde “toplumun ben sandığı kişi” olarak tanımlamıştır. Lord Henry birçok özelliği ile toplumdaki tabulaşmış baskıcı tutumu sergiler. Bu noktada yapıtta uzam ve zaman kavramlarına değinmek gerekmektedir. Yapıt Victoria Dönemi İngiltere’sinde geçer. Bu dönemde sanayileşme ile birlikte oluşan sevgisiz ve iki yönlü toplum yapısında tabakalaşmalar gözlenmeye başlanmıştır: “[B]en üst sınıfların ahlaki yozlaşmışlığı denen tavırlara karşı, İngiliz demokrasisinin yaklaşımına sempati duyuyorum. İşçi sınıfı, sarhoşluğun, budalalığın ve yozlaşmanın kendi alamet i farikaları olduğunu düşünür ve eğer bizlerden biri o tarz bir aptallık yaparsa, o kişiyi kendi haklarına tecavüz etmiş sayar. Zavallı Southwark, boşanma davası için mahkeme salonuna girdiğinde aşağı tabakadan insanların öfkeleri ne kadar dehşetliydi. Oysa

proletaryanın yüzde onluk bir kesiminin bile doğru dürüst yaşadığını sanmıyorum.” Lord Henry aristokrat sınıftan gelmektedir ve bu kesimin benlikten çok güzelliğe ve şekilciliğe önem verme özelliğini taşır. Bu doğrultuda, Lord Henry, Dorian Gray’in eşsiz güzelliği karşısında büyülenmiştir. Hayattaki en önemli tutkusu haz almak olan bu çerçevede insanlar üzerinde çeşitli gözlemler yapmayı seven bu figür için Dorian biçilmiş kaftandır: “Belki de sen daha tez zamanda ondan usanacaksın. Bunu düşünmek üzüntü verici fakat şüphesiz yetenek, güzellikten daha uzun yaşar. Bu da şu gerçeği açığa kavuşturur ki, hepimiz bütün bu acıları bizi daha fazla olgunlaştırınsınlar diye çekiyoruz. Var olmak için gösterdiğimiz çılgın uğraşlarla, sonsuz olan bir şeylere sahip olmak istiyoruz. Bu yüzden de zihnimizi bir sürü sürpüntü ve gerçekle dolduruyor, bulunduğumuz yeri kaybetmemek için saçma umutlar büyütüyoruz. Baştan ayağa bilgili bir adam, çağdaş bir ideal. Oysa tepeden tırnağa bilgili bir adamın zihni ür-kütücüdür.” Henry’e göre Dorian’ın güzelliği biriciktir ancak kazanılan tecrübeler ile yıllar geçtikçe bu güzelliğin sonu gelecektir bunu engellemenin tek yolu ise vicdan kavramından sıyrılıp yalnızca haz için pişmanlık duymadan yaşamaktır. Lord Henry her ne kadar bu düşüncelerin doğruluğunu savunduğunu söylese bile, kendisi felsefeleriyle Dorian’ı kandırır ve bunları uygulamaz. Klasik bir aristokrat hayatı yaşar. Dorian bu düşüncelerden çok etkilenir ve kendi hayatını bu şekilde yönlendirir. Sonsuz güzelliğe erişmiştir ancak vicdanen çirkinleşmiştir. Bu doğrultuda yapıtta, eserin halktan nasıl etkilendiği gözler önüne serilmiştir.

Lord Henry’nin baskılar ile yarattığı dünya algısı, Dorian üzerinde olumsuz etkilere yol açarken, yaratıcısı olan Ressam Basil’in üzerinde ve öz benlik yaratma sürecinde toplum tarafından algılanış bakımından olumsuz etkilere sahip olmuştur. Yapıtın kurgusunda Oscar Wilde, olduğunu sandığı kişiyi, olmak istediği kişiye öldürtmüştür. Böylece öz benlik arayışı son bulmuştur. Toplumdaki dogmatik baskılar sanat algısını olumsuz yönde etkilemiş ve yozlaştırmıştır.

EFRASİYAB'IN HİKAYELERİ

Yaşamak ve insan olmak arasındaki çizgi bireyler arasındaki temel farkı oluşturur. Hayatı olduğu gibi kabul eden, ölümün de aslında yaşamın bir parçası olduğuna inanan bu nedenle insan olmanın doyumsuz zevkine ulaşan insanlar ile hiç ölmeyeceğini sanan, yaşamayı sadece dünya hırslarıyla örtüştüren insanların hayata karşı tutumları farklılık gösterir. İhsan Oktay Anar'ın "Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri" adlı yapıtında da ölümden kaçış ve ölümlü kabullenme temaları farklı öyküler üzerinden ele alınmıştır. Bu makalede bu ana başlıklar Kabadayı, Uzun İhsan ve Cezzar Dede figürleri üzerinden ilişkilendirilerek değerlendirilecektir.

Yapıtta Ölüm, insan suretine girerek seçtiği insanların canını almak üzere Dünya'ya gelir. Bunu bir oyuna çevirmesiyle "ölüm-oyun" ilişkisi başlar. Ölüm, ilk olarak hayatta kalma hırsı için kumar oynamayı göze alan Kabadayı'yı seçer. Ölüm ile savaşabileceğini düşünen Kabadayı, kendi kurtuluşu için kırk yıllık arkadaşını da ölüm oyunun içine çeker. "Senin oyuna düşkün oldu-

ğunu biliyorum mesela şöyle erkek erkeğe, var mısın bir oyuna!" (s.11). Bu oyunun sonunda Kabadayı ve arkadaşı yalnızca oyunu kaybetmekle kalmayıp canlarını da yitirirler.

Ölümden kaçmaya çalışan bir diğer figür de Uzun İhsan'dır. Yapıtta Uzun İhsan maddi dünyaya bağlılığı ve ölümden kaçışı sembolize eden en tipik figürdür. Ölüm korkusuyla yedi mahalle boyunca kaçan Uzun İhsan en sonunda yakalanıp Ölüm'ün kurbanı olur. Burada ölümden kaçış Uzun İhsan'ın gerçekten mahalleden mahalleye kaçışıyla somut bir kavram olarak okuyucuya aktarılmıştır. "Ölüm ise ona doğru hızla koşuyordu. Uzun İhsan son altını yeni takmıştı ki onu fark edip irkildi. Ancak kendini derhal toplayıp elini cebine daldırdı ve avuç dolusu bozuk parayı kendisiyle Ölüm arasına saçtı. Yerlerde tıngırdayıp yuvarlanan onca parayı gören ahali de, yem saçılmış tavuklar gibi mangırlara üşüştüğünde Ölüm'ün yolu kapanmış oldu. İş işten geçmiş, Uzun İhsan yine kurtulmuştu." (s.82). Uzun İhsan'ın bu kaçışı da sonunda ölümlü sonuçlanır.

Öyküde dikkati çeken bir diğer figür de Cezzar Dede'dir. O diğer figürlerden farklı olarak ölümlü kabullenen tek kişi olarak karşımıza çıkmaktadır. Cezzar Dede aynı zamanda Ölüm ile birlikte hikaye anlatıcılığı

ğı rolünü üstlenen odak figürdür de. Ölüm ona gün doğumundan gün batımına kadar karşılıklı hikayeler anlatarak bir günlük ömür uzatma teklifinde bulunmuştur. O da ölümden korktuğu için değil sadece torunlarını son kez görebilme adına bu teklifi kabul eder. Yaşamın maddi hırslardan çok küçük mutluluklar üzerine kurulduğuna inanan Cezzar Dede, ölümün yaşamın bir parçası olduğuna inanır. Yaşamını da dünya hırslarında uzak, yaşama barışık olarak sürdürmüştür. O sevgiye ve insanlığa inanır." Yoksa ölümsüz olduğun için korkusuzluğun yalnızca sana mı mahsus

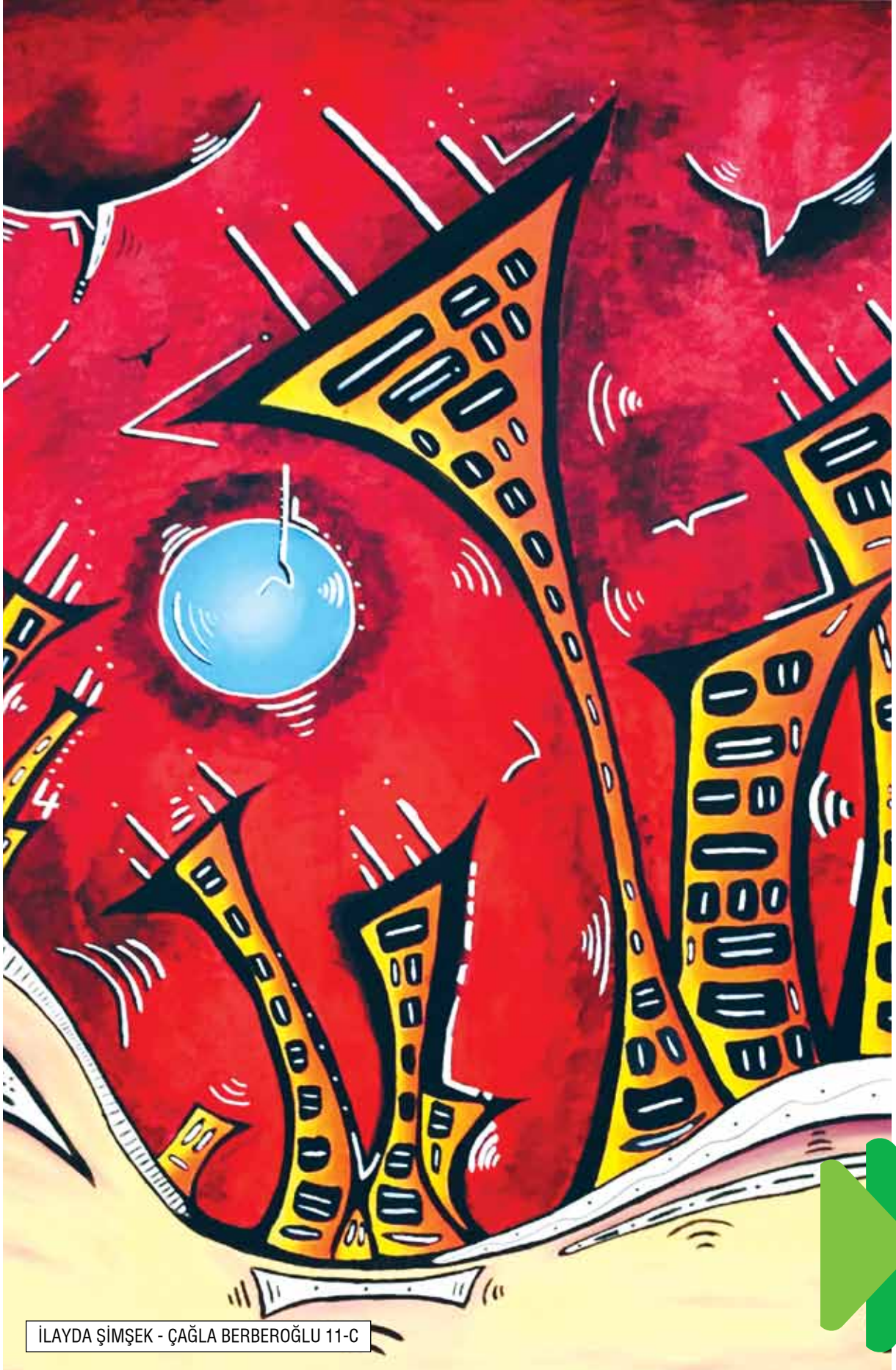
olduğum nu düşünüyorsun? Benim dünyada tattığım en büyük lezzet, hayat değil, insanlık!" (s.137)

Yapıtta ölüm-oyun ilişkisi ile yaşam ve ölüm kavramları sorgulanmış, ölümü kabullenmeyip kaçan insanların maddi dünyanın hırslarına kapılıp aslında yaşamda da huzur bulamadıkları, ölümü kabullenenlerin ise yaşamı da olduğu gibi kabul ettikleri, hırslarından uzak sevgi ile kurulmuş bir yaşam sürdürerek huzurlu ve mutlu oldukları vurgulanmıştır.

NOT: Öykü Sempozyumu öğrencilerinin ortak yazma çalışmasıdır.

ÇAĞILSU KARDEŞ - EKİN AKTAR 11-Ş

İLAYDA ŞİMŞEK - ÇAĞLA BERBEROĞLU 11-C

KURMACA DÜNYASINI

EMİN ÖZDEMİR'LE GEZDİK...

Edebiyat ve dil alanında önemli çalışmalar yapmış olan Emin Özdemir'i 18 Aralık 2014 tarihinde okulumuzda ağırladık. Uzun bir hayatın ve deneyimlerin birikimi olarak ortaya çıkan kitabıyla ilgili olarak; "İnsan, hangi yaşta olursa olsun bir şeye sığınma gereksinimi duyuyor. Hele yaşlılık dönencesine girince daha bir artıyor bu gereksinim. Sığınak arayışı içinde sözcüklere, düşlere, düşlemlere sarılıyor. Avunacak, oyalanacak oyunlar yaratıyor. Kurmaca Kişiler Kenti, böyle bir arayıştan doğdu." (S. 15) diyen söz ustası kitap dünyasının düş gücümüze katkısını anlattı. Okuduğumuz romanların kahramanlarının günlük hayatta karşımıza çıkabilecek bireyler olduklarını hatırlattı.

Söyleşi öncesi 11-C sınıfı olarak öğretmenimiz Ümit Dönmez'le birlikte "Kurmaca Kişiler Kenti" kitabı üzerine eğlenceli çalışmalar yaptık. On dört bölümden oluşan yapının her bölümünde tanıtılan başkişiyile yapılan söyleşiler yer almaktaydı. Bu söyleşilerle tanıdığımız roman kişilerinin hayatına başka gözlerle baktık, onların eylemlerinin nedenlerini anladık. Emin Özdemir kurmaca dünyasında bir gezintiye çıkmış, bu gezintide romanlardan tanıdığı dostlarıyla dertleşiyordu. Üstelik dertleşmekle kalmıyor şiir, müzik, heykel gibi sanat dallarına ait eserlere de yer vererek bizlerin kültürel birikimimizin artmasını sağlıyordu.

"Calvino'nun Kılavuzluğu" ile yapının ortaya çıkışını ve amacını anlamaya çalışırken Dostoyevski'nin Suç ve Ceza'da yaptığı psikolojik tahlilleri başka bir gözden okuduk. İnce Memed'de Yaşar Kemal'in haksızlığa karşı çıkışı ve dik duruşuna tanıklık ettik, Yaşar Kemal'in sesini duyduk. Özellikle Don Kişot'a önemli zaman ayırdık, hayatımız boyunca, deneyimlerimiz doğrultusunda bir kitaba bakış açımızın nasıl değişti.

şebileceğine şahit olduk, Don Kişot'u üç dönemde okumamız gerektiğine inandık. Bu dönemler "Kahkahanın kolayca dudaklara fırlayıp harekete geçireceği gençlik, mantığın egemen olmaya başladığı orta yaş, her şeye felsefe açısından baktığı yaşlılık" tı. (S.45) Emma Bovary ve Anna Karanina'nın duygusal çalkantılarını ve toplum yapısının değişimini gözlemledik. Dünyaya âşık iki insanın bakışıyla baktık. "Bilmem ki nasıl desem, yasaklara baskılara başkaldırtan, hiçbir şeyi umursatmayan bir isyan duygusu." Bir insanın sınırlarını ve kendi hayatına ne derece önem vermesi gerektiğini, yakınlarını yaşamına ne derece dahil etmesi gerektiğini sorguladık. Oğuz Atay'da karamsarlığa, Zebercet'te (Yusuf Atılgan) bir insanın yavaş yavaş kendi içine nasıl kapandığına ve dışı vurulmadan yaşanan olumsuzlukların bireyin içinde büyüyerek kör düğüme dönüştüğüne şahit olduk: "İçimizdeki cehennemdir yalnızlık." (S.100), "Otel güvenli bir sığınaktı benim için. Yalnızlığın, aşılmaz duvarları arasında sıkışıp kalmıştım. Ne bir dostum vardı, ne de arkadaşım. İçimi dökeceğim, dertleşeceğim, beni anlayacak kimsem yoktu." (S.105) Tüm bu iç karışıklıklar içinde öyle bir duygusal çöküntü yaşamıştı ki Zebercet; "Onu öldürerek duygularıma yanıt vermeyen, beni ıssızlaştıran her şeyden öcümü almıştım.. İnsanı ve duygularını daha yakından incelerken sosyal yapılandırmayı ve kapitalizmin insan yaşamına getirilerini-götürülerini de yakından tanıma fırsatımız oldu Kaptan Ahab sayesinde: " Ben artık eski Ahab Kaptan değilim; kederimin hışmına uğramıştım, kendimle de, .evrenle de barışık değildim. Küçük düşürülmüşlüğün tonlarca ağırlığı altında soluk alamaz durumdaydım."

Bütün bunlar Kurmaca Kişiler Kenti kitabından yaptığımız ön çalışmalardan oluşan bu çıkarımlar, Emin Özdemir'le yaptığımız söyleşiyle anlam kazandı, kurmaca figürleri önem kazandı, yaşamımızın bir parçası oldu. Emin Özdemir kurmaca kişilerin yazarların zihninden doğduğunu ve ölümsüz olduğunu söyleyerek sanatçının yaratım gücünün önemini ve büyüklüğünü gösterdi. Bizler okuduğumuz kitaplarla dünyamızın nasıl zenginleşip geliştiğini, bunun yaşantımızdaki önemini bir kez daha kavramış olduk.

“İNSAN ÖYKÜSÜYLE VAR”

“Biricikliğin yalnızlığı insanın temel öyküsüdür”

Yazar Özcan Karabulut öncülüğünde düzenlenen “14 Şubat Dünya Öykü Günü”nde Ankara’da Murathan Mungan’ın da buluna- cağı söyleşiye “genç bir öykücü” aday olarak öğretmenim Ümit Dönmez ile birlikte katıldım. Yeni yeni tanıştığım öykülerin büyüyle edebiyat aşkını hissetmek ve Mungan’ın da dediği gibi “edebiyatın, dünyayı farklılıkların zengin-liğinde, benzerliklerin ortaklığında buluşturup yeryüzünün dört bir yanına dağılmış insanları birbiriyle kaynaştırdığını” görmek benim için hem önemli bir deneyim hem de edebiyatla ilişkiyi güçlendiren bir köprü oldu.

Söyleşinin yapılacağı salona şiiirlerini, öykülerini, de- nemelerini okuduğum Mungan’ın hayalimdeki gibi olup olmadığı düşüncesiyle girdim. Edebiyat yapıtlarına ve bu yapıtların kahramanlarına duyduğum hayranlıkla edebiyat dünyasını yakından takip etme çabasıydım. 15 yaşımın heyecanı ve gözlerimdeki edebiyat ateşiyle elimdeki not defterime sıkı sıkı ya- pışmıştım.

Sahnede Murathan Mungan 2015 Öykü Günü Bildirisi’ni okurken, herkesin büyülenmiş gözleri, bil- diriyi ilk dinleyenler olmanın verdiği mutlulukla parla- makta, edebiyatla atan kalpler dinlediklerini anlama- ya ve içselleştirmeye çalışıyordu.

Murathan Mungan bildirisini okudukça ben edebi-

yata duyduğum ilginin nedenlerini ve sonuçlarını görüyordum. “Edebiyat ve sanat, bizi o biricik olan ha- yatımızın dışına çıkararak bize başka hayatların ve va- roluşların kapılarını açar, bizimkine benzeyen ve ben- zemeyen öykülerle tanıştır. Bizi başkalarının yerine geçirecek çoğaltır, ruhumuzu, aklımızı, iç dünyamızı zenginleştirir.” diyen Mungan’ın sözleri bir yargı yürüt- meden içimden geldiği gibi doğal olarak yöneldiğim okuluğun önemini kavramakla birlikte bana kazandı- racaklarını anlatıyor, kendimi daha şanslı hissetmeni sağlıyordu.

Günümüzde teknoloji hayatımızı kolaylaştırır da sa- natın, edebiyatın insanı geliştirici, derinleştirici, in- celtici gücünün yerini dolduramayacağını anladım. Okuduğum şiiirlerin, öykülerin, romanların, gittiğim tiyatroların, izlediğim filmlerin bana kattıklarıyla haya- ta bakışım biçimlenmiş, beni buraya taşımıştı.

Mungan’ın, “Öykünün geleceği sözün geleceğidir. Dünyanın neresinde olursa olsun, sözü, meselesi, es- tetik kaygıları olan edebiyat, insanın aklını, ruhunu zenginleştirmeyi, içini güçlendirmeyi, her tür karan- lığa direndiği dünyayı güzelleştirmeyi ve okuruna ancak iyi edebiyatın verebileceği hazzı vermeyi sür- dürecekler.” sözleriyle, edebiyat yapıtlarını okumaktan aldığım keyfi bir kez daha içimde hissettim.

Bildirinin sonunda, salon edebiyatın birleştirici gücü- le parlıyordu. Edebiyat, şiiir, öykü uzamında salon bir- leşmiş; okumak, yazmak sevinciyle dolmuştu.

Boyacıköy’de Kanlı Bir Aşk Cinayeti adlı öykünün Şahin

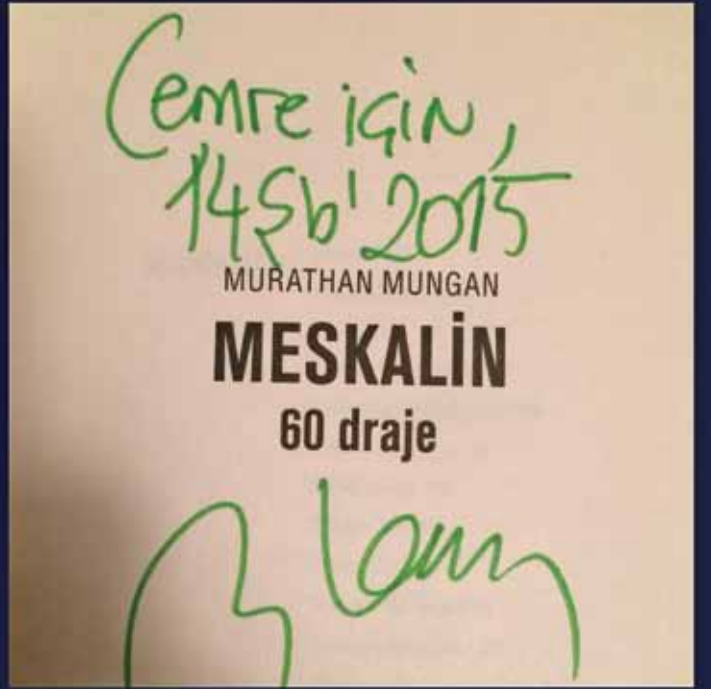
Ergüney ve Fulya Koçak tarafından seslendirilmesiyle öykü, yaşamsal gerçekliğe taşındı. Bir edebiyat eseri, bu kez kurmaca gerçekliğini bu salona taşımış hepimizi içine almıştı. Öykü kahramanlarının duygularını ta yüreğimde duyuyor, görüyor ve bir kez daha edebiyatın gücünü hissediyordum. Etkileyici sunumuyla somut bir öyküyü yaşamak bana edebiyatın farklı dünyaları okura sunduğunu da bir kez daha kanıtlamıştı.

Söyleşide zaman su gibi akıp giderken, her yeni saatte farklı dünyaların kapıları aralanıyordu.. Kelimeler farklı bir değere yol alıyor, anlamı büyüyor; kaleme, kağıda olan saygım artıyordu. Kitabımı imzalatırken

duyduğum mutluluğu okurken ve yazarken de hissediyordum. Bir edebiyat sever olarak, okuduğum kitabı yazarına, Murathan Mungan'a imzalatmak yazının gücüne bir kanıt olarak anılarımda yer aldı, belleğime kazındı.

O günün sonunda öğrendiklerimle, dinlediklerimle ve deneyimlediklerimle ben farklı bir bendim. Daha farkında, daha olgun, daha çocuktum. Yeni dünyalar keşfetmiş, kalemimi beslemiştim. Bu fırsat için öğretmenime de teşekkür ediyorum. Edebiyat aşkını paylaşmak ve büyütme benim için büyük bir mutluluktur.

Yeni öykülerde buluşmak üzere...

Keyifli Bir Söyleşinin Ardından:

Gülten Dayıoğlu, Behiç Ak

26 Aralık 2014 tarihinde edebiyat öğretmenlerimizin eşliğinde Ankara Üniversitesi'ni ziyaret ettik, dil ve edebiyat ustaları Gülten Dayıoğlu ve Behiç Ak'ın katılımıyla gerçekleşen keyifli bir söyleşiye katıldık. Yoğun bir katılımın olduğu söyleşide yediden yetmişe üç kuşak bir aradaydık.

Söyleşi Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOGEM)'nin merkez müdürü Prof. Dr. Sedat Sever'in konuşmasıyla başladı. Amaçlarının çocukları erken dönemden başlayarak kitaplara dost kılmak, insana yaklaştırmak, algılarını geliştirmek olduğunu anlatan Sever, Montaigne'nin Yalnızlık denemesine yaptığı göndermelerle sürü içgüdülerinden kurtulmanın esas olduğunu, duyarlılığın körleştiği bir toplumda düşüncenin gelişmeyeceğini, dilin etkin kullanılamayacağını

belirtti ve duyuların eğitilmesinde en etkin aracın sanat olduğunu ekledi. "Kendi belleğinin ışığında yaşamını yönetme"nin, "kendi diliyle özgün ve özgür düşünme"nin önemini vurgulayarak dikkatimizi çeken Sever, usta yazarlar Gülten Dayıoğlu ve Behiç Ak'ı sahneye davet etti.

Edebiyatta elli birinci yılını bitiren usta yazar Gülten Dayıoğlu, onu bulunduğu noktaya getiren yolun başında yaşadıklarını; unutamadığı anılarını samimi bir dille bizlerle paylaşarak başladı konuşmasına. Çocukluğunda evde kitap nedir bilmediklerinden, ilkokul üçte yazılarını okuyan öğretmeninin "Sen yazar olacaksın." dediği günden beri bu yolda yürüdüğünden bahsetti. Karşılaştığı zorluklara rağmen hayallerinden vazgeçmediğini, bir ütopyası olduğunu belirten yazar, "Mürüvvet ütopyanın peşinde koşmaktır." dedi. Konuşmasına kitapların dünyasıyla devam eden Dayıoğlu niteliksiz, kendi doğrularını dayatan, çalاکalem yazılmış kitaplar kaosundan kurtulmamız gerektiğini; derslerin paralelinde hayat bilgisi veren, hayatı öğreten kitapların zihnimizi besleyeceğini söyledi. Top-

lumda zekâya karşı olan sıradanlaşmış bakış açısının farklı boyutlarından bahsederek duygusal zekâ ve merak zekâsının küçük yaşlarda okunan çocuk kitaplarıyla gelişeceğini, duygusal sorunları ve çözümlerini yaşamamış kişilerin hayatta başarılı olamayacağını belirtti. Yazar olmak için yeteneğin, sürekli okumanın, dünyayı gezmenin, sabretmenin, yılmadan çalışmanın gerekli olduğunu paylaşan usta yazar, olgunlaştıkça; farklı kültürleri ve karakterleri tanıdıkça yeni yapıtlar için yeterliğinin arttığını vurguladı. Yazarken tamamen kitabın duygu dünyasına girdiğini, zaman zaman farkında olmadan gözyaşlarına boğulduğunu okurlarıyla tüm içtenliğiyle paylaştı.

Gülten Dayıoğlu'ndan sonra söz alan, Yaşasın Ç Harfi Kardeşliği adlı yapıtıyla 2014 ÇOGEM Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Roman Ödülü'ne layık görülen, tiyatro oyunları; çizgilerle yazdığı öykülerle; çocuk edebiyatına olan katkılarıyla beğeni kazanan Behiç Ak konuşmasına sanatçı duyarlılığından bahsederek başladı. Çocuk kitapları yazmak için çocukluğunu kaybetmemek gerektiğini, çocukluğunda "Ben de kitap yazabilir miyim?" sorusunu kendisine sık sık sorduğunu ve bu düşüncenin en büyük hayali olduğunu paylaştı. Hayallerini gerçekleştirip küçük okurlarıyla iletişim kurma şansı yakaladıktan sonra kendi kitabını yazma düşüncesinin herkesin hayallerini süsleyen evrensel bir düşünce olduğunu fark ettiğini anlattı. Resimli çocuk kitapları yazmaya büyüklerin ve çocukların paylaşabileceği yapıtlar yaratma isteği üzerine başladığını belirten Behiç Ak da bizlerle kitaplarla olan serüvenin

nin başlangıç hikâyesini paylaştı. O da tıpkı Gülten Dayıoğlu gibi birçok engelle karşılaşmış ancak pes etmemişti. Yazmaya başladığı yıllarda Türkiye'de yazdıklarını değerlendirecek bir editör bulamadığından, katıldığı uluslararası bir yarışma sayesinde Japonya'dan aldığı tekliften bahsetti. İlk kitabı Japonya'da Japonca olarak basılan Ak, Japon çocuklardan mektuplar almaya başladığını ve onlara elinden geldiğince cevap yazdığını belirtti. Kendisi için kitaplarının kendi ülkesinde yayınlanmasının asıl olduğunu ve sonunda amacına ulaştığı için çok mutlu olduğunu vurguladı. Bir yazar için en büyük ödülün yazdıklarının fark edilmesi olduğunu, insanları okumayan bir ülkede demokratik yapının gelişemeyeceğini söyledi. Bir okurundan neden çocuk kitapları yazmayı tercih ettiğine dair gelen soru üzerine büyüklerin dünyasını daha olumsuz ve eleştirel bulduğunu, hayatta pozitif duyguları paylaşabilme verdiğini önemi anlattı. Konuşmasındaki etkileyici noktalardan biri de en sevdiği yazarların sorulmasının ardından söylediği "İnsan okudukça 'en'leri azalıyor, en'ler hayatı kısıtlıyor." şeklindeki sözleriydi. Yazar konuşmasının sonunda, bizlere farklılıklara açık olmanın; önyargıların önüne geçmenin; çok yönlülüğün önemini bir kez daha hatırlattı.

Okuldan yaptığımız bu ufak kaçamak eğitici olduğu kadar eğlenceliydi. Söyleşinin ardından üniversiteden ayrıldığımızda aklımızda etkilendiğimiz sözlerle, hayata, okumaya dair düşüncelerle iki usta yazarla yaşadığımız keyifli dakikaların mutluluğunu yaşıyorduk.

ZEYNEP DİNGİLOĞLU - BEGÜM KARAN 11-P

BEHİÇ AK 'LA SÖYLEŞİ

Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOGEM)'nin 26 Aralık 2014 tarihinde gerçekleştirdiği dil ve edebiyat ustaları Gülten Dayıoğlu ve Behiç Ak söyleşisine katıldık. Prof. Dr. Sedat Sever'in yönettiği bu söyleşide çocuk edebiyatının seçkin kalemleri bizlerle yazma serüvenlerini paylaştı. Söyleşi sonrası Behiç Ak, Kalem İzleri Dergimiz için kendisine yönelttiğimiz soruları yanıtladı.

1. "Çocukluğumda 'Bizim Tombiş Taştan Hiç Anlamıyor' ve 'Benim Bir Karışım' adlı öykülerinizi annemle beraber okurduk." demişsiniz. Okuma eyleminizin çok derinlere dayandığı kesin; ancak yazma eylemi, özellikle çocuk romanları yazmak zor iş, bu işe özel ilginiz nasıl başladı? Değişik konuları çocukların gözünden anlatmadaki başarınızı neye bağlıyorsunuz?

Çocuklar için yazmak çizmek isteği 1979 da başladı. Mimarlıktan mezun olmuştum ve bu mesleği yapıp yapmamak la ilgili çeşitli kararsızlıklarım vardı. Kendimin karar verdiği bir başlangıç noktası yaratmak istedim. Aslında çocukların gözünden anlatmıyorum. Kendi gözünden anlatıyorum. Sanırım bu yeterli oluyor.

2. Kitaplarınızın bir özelliği de ana sınıfındaki öğrenciler ve okul öncesi dönemdeki çocuklar içinde çok öğretici ve keyifli gelmesi. Aynı zamanda büyüklerin de ilgisini çekmesi bu kadar geniş bir okur kitlesini nasıl yakalyorsunuz?

Okul öncesi kitaplar büyükler ve çocuklar arasında köprü kuran kitaplar. Çocuklar ve büyükler birlikte tüketiyor bu kitapları. İkisine de keyifli gelmesi şart. Çok zevk alarak yapıyorum bu kitapları. Sanırım işin sırrı burada.

3. 'Her çocuk kendini çizerek ifade etmeyi deneyebilir' diyerek Pat Karikatür Okulu adlı kitabınızın sonuna eklemiş olduğunuz küçük okurların kendilerini çize yaza ifade etmesini amaçladığınız Çize Yaza Öyküler fikri nasıl oluştu? Bu günün çocukları çize yaza kendilerini anlatmaya ne kadar meraklılar?

Aslında genelleme yapmak doğru değil. Elbette buna meraklı olan çocuklar da olacaktır, ilgisiz olanlar da. Ben meraklı olanların, bu yanlarını teşvik etmek istedim biraz. Çünkü dünyanın neresine gidersem gideyim kendini mutlaka yazı ve çizgiyle anlatmaya çalışan bir çocukla tanışıyorum. Onlarla ilişki kurmak için böyle bir girişimde bulundum. Ya da böyle bir şey yapmayı düşünmemiş yetenekli çocuklara bir kapı aralamak istedim. Öyle hikâyeler geliyor ki kimisi çok kıskandırıcı. "Keşke bunları ben yazabilseydim" diye düşündüğüm oluyor.

4. Çocuk kitaplarınızın pek çok dile çevrildiğini ve pek çok ülkede de yayımlandığını biliyoruz. Bu başarının altında tüm dünya çocuklarının aynı dili konuşuyor olması ne kadar yer almaktadır?

Evet, tüm dünya çocukları aynı dili konuşuyor diyebiliriz. Dünyaya umutla bakıyorlar. Mutlu olmak tek hedefleri. Güne mutlu başlıyorlar. Çocuklara bakarak biz büyüklerin öğreneceği çok şey var aslında. Diğer ülkelerdeki çocuklarla da çocuk kitaplarını paylaştığım oldu. Onların da hikâyelerimle Türk çocuklarına benzer ilişki kurmaları hoşuma gitti. Sordukları soruların da benzemesi insana ister istemez, “çocukların tek bir milleti yok galiba bir dünyası var” diye düşündürüyor.

5. Bu kadar yönlü bir sanatçı olmanızın alt yapısında neler vardır? Bize kendi başarınızda anahtar olduğunu düşündüğünüz konulardan bahsedermisiniz?

Aslında hiçbir şeyi başarmak için yapmaya çalışmadım. Sadece kendi istediğim sonuca ulaşmaktı amacım. Bu bazen çok uzun bazen de çok kısa sürdü. Farklı konulara ilgi duymamın nedeni yapmak istediklerim için ken-

dime bolca vakit tanımam. Hiç bir işi bir anda bitiresim yok. Çok hızlı çalışabilmeme rağmen. Düşünmeye çok vakit arıyorum. Düşünmeden yapılan bir çalışmanın boş olduğunun bilincindeyim.

6. Genel olarak söylenen şu ki bu dönem çocukları okumak ve çizmekle çok da barışık değiller. Yeni yetişen nesilde bu konulara karşı nasıl merak uyandırılabilir.

Aslında geçmişte de öyleydi. Her sınıfta, ya da her mahallede birkaç çocuk vardı okuyan, yazan ve çizen. Yazıp çizme eylemi insanı geliştiriyor. Sadece bilgisayar oyunları karşısında vakit geçiren bir çocuk zihinsel olarak geriler. Yazan çizen ise kendini yavaş yavaş oluşturmaya başlar. Bu merakı uyarmak yazma çizme ortamları kurmakla ilgili sanırım. Böyle bir ortamın içine giren çocuk hızla değişir.

DEFNE GÖKALP - DENİZ AKYILDIRIM - BURCU BÜYÜKTAŞÇI 10-S,10-Ş

DOĞU YÜCEL

ile Söyleşi

24 Nisan 2015'te okulumuza gelen Doğu Yücel, roman, öykü kurgulama ve bunları senaryoya aktarma konusunda öğrencilerimizle bir söyleşi gerçekleştirdi. Kurgu öğelerine ve bunların sinemaya aktarılma tekniklerine değinen senarist – yazar Doğu Yücel, yapıtlarının içeriğini ve bunları nasıl yarattığını anlattı.

Yapıtlarınızda karşılaşılan sinematografik yazım tekniğini nasıl belirlemektesiniz?

Yazdıklarımı 'sinematografik' bir teknik olarak değerlendirmek gerekirse, 'final draft' adlı bir program var ve ben senaryo yazımında özellikle bu programdan yararlanıyorum. Sinematografinin 'mühendislik' olarak da kabul edilebilecek kısımları bu programla bir oyun haline geliyor. Bu program özellikle de dizi senaryolarındaki repliklerde dengeyi kurmaya yardımcı oluyor. Onun dışında teknikler denildiğinde en önemli şey, 'giriş-gelişme-sonuç' oluşturma. Bu sistem tüm düz yazıların kilit noktası. Senaryoda buna perdeleme diyoruz. Bu, iyi bir gözlem gücünden besleniyor elbette...

Giriş, karakter tanıtımı olur. Bu konuda Amerikan sineması çok iyidir; örneğin bir kadın uzun uzun çalan telefonu açmıyorsa çok rahat biri olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu gibi tanıtımlar ilk on beş dakikada gerçekleşmeli. Ardından sıra ana karaktere gelir, o ise genelde çekingendir; çünkü hikayeler kurulu bir düzenin bozulduğu zamanları anlatır ve karakter de bunu besler. Matrix, Yüzüklerin Efendisi, Star Wars buna güzel örnekler içerir. Yetmişinci dakikada yani ikinci perde de bir patlama olması gerekir. Siz artık "iyice işler sarpa sardı." diye düşünürken olay çözülmeli. Tüm bu geçişlerin hissettirilmeden kurguya veya senaryoya yedirilmesi gerekir. Bunu içgüdüsel bir şey olarak tanımlamam daha uygun olur. Mesela, bir nesne karakterle özdeşleşir; böylece o eşyaya bir anlam verilmiş olur. Bu anlamı da senarist-yazar kurguya katmalıdır.

Yapıtlarınızda okur da kendini metnin parçası gibi hissediyor. Sizce bunun nedeni nedir?

Bu daha önce de belirttiğim gibi işin mantığından çok pratiğine dair bir durum. Bu, içgüdüsel olarak yaptığım bir şey... Eski çağlarda yazı yoktu, ama anlatma gücü en iyi olan kişi 'hikaye anlatıcısı' olarak belirlenirdi. Bunun bir tekniği o zamanlarda da yoktu. Kendi adıma konuşacak olursam, edebiyatta okuduğum veya sinemada izlediğim şeyin içine girmeyi severim. Bazı filmlerde 'çok başarılı bir film' diye düşünsem de filmin dışında kalırım. Bazen filmin başarısını düşünmem gerek kalmaz, çünkü perdenin arkasına geçirim. Sinemada en sevdiğim olay budur, bu nedenle bu soru beni sevindirdi. Okuru da izleyeni de o esere ait hissettirebildimse, ona kendini ve kendimi sunabilmişsem başarmışım demektir.

Güneş Hırsızları'nda 'Melek' öyküsünün odak figürü 'ben anlatıcısı'. O öykü hayal ürünü bir kurgu mu yoksa yaşadıklarınızı barındıran bir kurgu mu?

'Melek' çıkış noktasını anlatmayı sevdiğim bir öykü... Bu nedenle bu sorudaki farkındalık beni sevindirdi. Ben, Beşiktaş'ta oturuyorum. Kadıköy-Beşiktaş dolmuşu, her yer dolmadan kalkmaz. Ben genelde ilk binen olurum ve hep beklerim. Bir gün son binen kişi oldum ve içeridekiler oldukça sıkılmışlardı. Bir an, herkesin, bana minnetle baktığını hissettim, çünkü ben de son binene öyle yaklaşıyorum. Bir melek olabilir miyim diye düşündüm mesela o an. Aynı dönemde evimin tesisatında da sorun yaşıyordum. İş hayatı zor, tesisatçı sabah ben gittikten sonra dükkanı açıyor, ben gelmeden de kapatıyor. Tesisatçıyı nereden bulayım o telahta? Böylece usta-çırak ilişkisi de işlenmiş oldu öyküde. Öyküyü yazdığım sıralar Blue Jean Dergisi'nde editör olarak çalışıyordum. Bir gün işe giderken boş duran bir tezgah tar gördüm ve o da çok sıkılmıştı. Tüm gününü boş geçiriyordu, böylece ana karakterin böyle bir işe sahip olması uygun görüldü. Tüm bu yaşanmışlıkların yanı sıra içten içe felsefi çelişkiler yaşayan biriyim. İyilik-kötülük gibi... Bunların nasıl birbirinden ayırt edilebileceğini ya da "sadece iyi veya kötü insan var mıdır?" diye düşünürken, kurgu tamamlandı ve hepsinin toplamından 'Melek' ortaya çıktı.

Varolmayanlar'da 'gerçekleşen hayaller esenliksiz bir olgu' olarak yer alıyor. Hayallerin gerçekleşmesi genelde ütöpik bir olaydır. Neden bu ütopyadan uzaklaştınız?

Soru çok güzel... Aslında okumayanlar için ön bilgi olacak. Hayaller hep ütöpik bir temelde ele alındığından ters köşe yapmak istedim. Kitabın genelinde var bu durum. Tam bir şey oldu derken bir bakıyorsunuz her şey yalanmış. Finalde de masalsi bir son olsun istemedim. Biraz yine içgüdüsel bir durum bu. Sonuçta o distopyayı tanımlayan da oradaki gazete gerçekçilerinin görüşü. Belki de ortada kötü bir gelecek yoktur...

Hayalet Kitap'ta Güldem karakteri konservatuvar hayallerinden vazgeçip İktisat okumaya karar veriyor. Sizin de iktisat okuduğunuz göz önüne alınırsa, Güldem'in esasında sizi temsil ediyor olma ihtimali var mı?

Liseden mezun olurken, amatör öyküler yazıyorken ve sinemadan özellikle çok etkilendiğim zamanlarda Konservatuvar'da okumak istiyordum. Hatta Sinema Bölümü'nde okumak istemiştim. Anadolu Üniversitesi'nde sınava kaydoldum. Sınav o zamanın üniversite sınavından çok sonraydı. Sınav tarihi gelece kadar ben İktisat Bölümü'nü kazanmışım. Tamamen yanlış bir seçimdi. Bölümümünden o kadar uzaktım ki. Hala para saymayı beceremem mesela. Öyle ki ilk kazandığımı öğrendiğim sıralarda bir arkadaşım 'Tebrikler, ekonomi kazanmışsın' dediğinde 'Yok ekonomi değil iktisat' diye düzeltirken öğrendim başıma neler geldiğini. Tesadüf eseri üniversitede platonik olarak aşık olduğum kızın da böyle bir ikilemi vardı. Bu tür etkileşimlerle Hayalet Kitap ortaya çıktı.

Öykü, roman ya da senaryo yazma teknikleri hakkında hangi kitapları önerirsiniz?

Tavsiye konusunda çok çekingenim. Birine kitap önermek için o kişiyi yakından tanımak gerekir ama teknik kitaplardan önermem gerekirse; Lajos Egri'nin Piyes Yazma Sanatı, Milan Kundera'nın Roman Sanatı ve Stephen King'in Yazma Sanatı. Bu üçünün okunması iyi olacaktır. Bunların yanı sıra çeşitli türlerde de okuma yapılmalı.

Bir senarist olarak en çok etkilendiğiniz senaristler kimler?

"Seven" filminin senaristi Andrew Kevin Walker, "Star Wars" filminin senaristi Lawrence Kasdan favorilerimdir. Bunların yanı sıra senarist değil, ama sevdiğim senaryolar var. "Şeytanın Avukatı" müthiş bir senaryo "Whiplash" ve "Jüpiter Yükseliyor" filmlerinin senaryoları var yeniler arasında. İnternette senaryoları bulup okuyabilirsiniz. Çoğu yabancı filmin senaryosu oluyor internette. İzlerken oturmayan noktalar oturuyor kafanızda böylece.

Ayrı bir zevki vardır senaryo okumanın. Yerli senaristlerden Yavuz Turgut, senaryolardan ise efsaneleşen "Eşkya" filminin senaryosu... "Hitchcock" filmlerinin senaristleri hep değişiyor ama hepsini severim. "Matrix"ın yazarlarını beğenirim.

Başarıya ulaşan çoğu kişi sevdiğimiz işi yapmamızı öğütler. Sizce sevdiğimiz işi nasıl buluruz?

Bugünün ve geleceğin en önemli sorusu... Biraz şans faktörü var burada. İktisat okumak benim için yanlış seçimdi, ama dünyanın sonu değildi. Bu sayede üniversite yıllarımda ne yapmamam gerektiğini öğrenmiş oldum, bu da bir şanstı. Bu süreci kendimi geliştirmeye adadım. Bir dönem sinema bölümünde konuk öğrenci oldum ve çoğu sinema öğrencisinden daha bilgiliydim. Kendinizi geliştirmelisiniz. Uzun yıllar mü-

zik yazarlığı yaptım ve hayatını müzik yazarlığından kazanan on kişi bile yoktur belki. Ben biraz şanslıyım. Şimdi düzeltmenlik yapıyorum ve sevdiğim şeylere ayıracak zaman bulabiliyorum; bu nedenle mutluyum. Darwin, güçlü olanın değil uyum sağlayanın kazanacağını, söyler. Buna ekleyeceğim bir şey var; uyum sağlayan ve çevresini kendisine uyduran kazanır. Kendinizi dinleyin.

ALİZE UĞUR 11-Y

Öyküler

HAYATTAN BİR AN

Hayattan bir anı düşünmek kimilerine göre şu anda olanları düşünmektir. Filmlerde olduğu gibi, trafikte ilerleyen arabalar, bir yerlere yetişmeye çalışan insanlar canlanır insanın gözünde. Bu birbirine benzeyen döngüleri düşünürken bazen de hikâyeleri unuturuz çünkü kimi zaman "hayattan bir an" bazılarının geçmişinde, bazılarının hayallerinde saklıdır.

Sonbaharın son akşamında odasında ağlayan bir kız Gülden. Dizlerini karnına çekmiş, battaniyesi üstünde. Göz ucuyla, perdesi açık pencereden dışarıyı izliyor. Hayal kırıklığına uğramış belli. Dostumu kaybettim, diyor annesine. İlk kez biri için üzülüyor. Uzun yıllar hafife aldığı bu acının eninde sonunda geleceğini bilmiyordu herhalde. Kendi karmasını yaşadığından bahsediyor odasındaki fotoğraflarla süslü gri duvarlara. Sevgisini kazanmış bu dostundan vazgeçmek istemiyor. Odanın köşesindeki yatağından fırlıyor ve hemen yanı başındaki masaya oturuyor. Kitap yığınlarının içinden bir kâğıdı, dağınıklığın içinden de bir kalemi alıyor ve başlıyor yazmaya. Yazıyor çünkü düşüncelerine, hislerine artık veda etmeli.. "Mevsimlik bir aşkı bizimkisi. Yarın kışın ilk günü ve umuyorum ki sonbaharda bırakmadığım ne kadar şey varsa, yarın hepsi gitmiş olacak. Şu anda korkuyorum hislerimin gitmesine ama belki sabaha mutlu olurum. Mevsimlikse her şey yine, kabullenirim bana dediklerini. Yalan değildi belki de dediklerin, mevsimlikti sadece. Yarın süresini yitirecek hepsi. Benim dediklerim de yalan değildi, bak şimdiden söylüyorum. İlerde başka türlü söylersem inanma diye. Kafalarımızı ters köşelere çevirecek miyiz yine? Bir sonraki Eylül'ü mü bekleyeceğiz? Birkaç sonraki belki de... Bugün yazıyorum yarınki bana, akli karışmasın bu sefer diye. Onu önceden neden sevdiğini unutturmasına izin verme sakın. Kaçacaksınız ikiniz de biliyorum. Sen de, seni unutturmasına izin verme. Bir inattır başlayacak yarın hissediyorum, izin vermeyin birbirinizi kırmaya. Konuşmak istemeyeceksiniz, onu da tahmin ediyorum. Konuşmak için can attığınız dakikalara saygı duyarak susun o zaman da... Yarın kış gelecek bekliyorum. Bu ahenk içindeki son saatlerimde bir şeyler anlatmaya çalışıyorum sana, size. Okuyacak mı acaba yine bunları? Birlikte okuyacak mısınız? Okuyorsanız yanılmamışım demektir. Siz yanılmamışsınız demektir. Öyle bakmayın sayfalara. Benden selam söyleyin sonbahara. Yarın özlemeye başlayacağım". Gülden, yazısını bitirdikten

sonra gidip yattığı soğumuş yatağına. Sabah kalktığına gerçekleri görecektir, bilmiyor.

İstanbul' a bahar gelmiş. Tatlı bir rüzgâr var. Etrafta kuşlar cıvıltıyor. Bazılarının yüzlerinde hüznün, bazılarında neşe. Cılız bir ağacın dibindeki eski tahta banka çökmüş olan Orhan, boğazı izleyerek şiirlerini yazıyor. Havanın güzelliğine kaptırmış kendini, kalemi elinden bırakamıyor. Kağıda sürten kurşun kaleminin sesi ona huzur veriyor. Arkadaşlarına söz vermiş rakı balık için, ama onu bile unutmmuş farkında değil. Kapatıyor gözlerini eski aşklarını düşünüyor. Şimdiki aşkını unutmamış. Gelecek aşklarına olan umudu zaten kalmamış. Tesellişi şiirlerinde buluyor. İlerde başkaları da tesellişi o şiirlerde bulacak, bilmiyor.

Gelibolu 'da bir çocuk kayalıklardan denize atıveriyor kendini. Daha havadayken vücudu, heyecanlanmaya başlıyor. Bir anda buz gibi suya bütün bedeni giriyor ve çocuk yüzmeye başlıyor. Suları köpürte köpürte. Dalıyor çıkıyor, nefessiz kalıyor ama umursamıyor. Güneş, masmavi gözlerini kamaştırıyor ama o zaten önünü görmek istemiyor. Kimsecikler yok etrafta. O yüzden seviyor bu gizemli mavilikleri. Burası, onun bütün gerçekliklerinden kaçmasına izin veriyor. Yalnız da hissetmiyor kendisini, balıklara güveniyor. Konuşuyor onlarla. Tanışıyor kimi zaman. Buz gibi derinliklere her dalışında içinde olduğu sessizliğin tadını çıkarıyor. Herkesten çok seviyor denizi. Dipte kocaman bir deniz kabuğu görüyor. Derin bir nefes ve hızla dalıyor. Yanına yaklaşmış bakıyor ihtişamlı kabuğa. İçinde de bir minare. Sinirlenip geri çıkıyor. İçinde bir hayvan yaşamasına değil onu alamayacak kadar hassas olmasına sinirleniyor. Kafasına geçen güneşi fark edip gitmesi gerektiğini anlıyor üzülenek. Öğlen olmuş. Kayalıklara bakıyor ve çıkması en zor kayaları seçiyor. Dizlerinin yırtılacağını biliyor ama kendini denemek istiyor. Çıkinca sarı saçlarındaki sular gitsin diye başını sallıyor ama vücudunu ıslak bırakıyor. Yanına havlu almamış. Üstünde kuruyan tuz parçalarının, gün boyu deniz kokusunu yanında taşımasını sağladığına inanıyor. Söylene söylene limana doğru gidiyor. Annesi ve teyzesinin hazırlamakta olduğu öğle yemeğine yetişmesi gerekiyor. Çok seviyor aslında annesinin yemeklerini ama denizi daha çok. Tam limana gelmişken bir gemi görüyor büyücek. Uzun uzun bakıyor. Yabancı bir gemi, oraldakilere hiç benzemiyor. Tepesinde başka bir ülkenin bayrağı var. İçinde çok şık insanlar. Etrafı kolaçan ettikten sonra, bir göz gezdirmekten zarar gelmeyeceğine karar veriyor ve insan kalabalığının içinde gemiye giriyor. Kemal, bu bilmediği güzel geminin tadını çıkarırken, gemi hareket ediyor, yavaşça.

Umurunda bile değil. İki saat geçiyor. Limanda bir telaş. Öğlen yemeğine gelmeye söz veren Kemal'in anesi ve teyzesi telaşla arıyor. Ufuktan bir gülümseme yükseliyor. İtalyan gemisinin filikasındaki Kemal, halinden mutlu bir şekilde geminin İtalyan miçosunun dediklerini anlamaya çalışıyor. Gülüyor, etrafına bakıyor. Annesini görünce paniklemiyor bile. Suçu yine denize atıyor aklını çelidiği için. Annesinin yüzünde de bir tebessüm, oğlunu bulduğuna şükrediyor. O mavilik, ilerde Kemal'i daha çok çalacak hiç kimse bilmiyor.

Rana, yeni bir eve taşınmış olmanın telaşı içinde yeni evinin salonuna bakınıyor unuttuğu bir şey kaldı mı diye. Odada boş koliler, parçalanmış gazete kâğıtları ve her yere sinmiş bir boya kokusu var. Önce tahta kapıdan itibaren bakmaya başlıyor. Sağdan sola inceliyor odayı. Sırasıyla, tahta sandığın üstüne gelecek televizyon için ayrılmış boşluk, yanında pikap ve plaklar, pencerenin öne doğru çıkık mermerinin üstünde herkesin iki dirhem bir çekirdek olduğu fotoğraflar dizili. Kafasını bir kaldırıyor ki, perdeleri takmayı unutmuş. Yeni silinmiş parlak camlar bomboş duruyor. Bir anda Rana'nın içini bir sızı kaplıyor. Karşı komşunun salonu görünüyor aynı onlarınki gibi. Duvar dibinde dizili poşetlerini alıyor ve perdelerini çıkarıyor. Aslında hiç alışkın değil ki Rana perdeleri asmaya. Asker eşinin peşinde yıllarca, ölümle burun buruna, bir şehirden bir şehre koşuştururken camının önünde duran tek şey tozlu kum torbaları olmuş. Hiçbir kadın, evinin camında bunları istemez ama mesele can derdi olun-

ca Rana hiç sesini çıkarmamış. Sonuçta bir kere demiş Ahmet Bey'e "Ben seninle soğan ekmek bile yerim, her yerde" diye. Bir araya gelmek için nasıl zorlandıklarını, nasıl buralara kadar geldiklerini düşünüyor. Zamanın en büyük aşklarından biri onlarınki, asla unutmuyor. Bir çocuğun saf, tertemiz heyecanı gibi bir heyecanla alıyor eline yepyeni kokulu, üstü minik çiçeklerle kaplı rengârenk perdelerini. Çıkıyor merdivene onları asmak için. Her bir halkayı kornişlere takışında yaşadıkları gözünün önünden geçiyor sıra sıra. Ağlamaya başlıyor sessizce. Şimdinin güzelliğine, refahına sahip olmanın sevinci mi, yoksa geçmiş zamanların yükünü çekmiş olmanın üzüntüsü mü farkında değil. Saygı duyuyor kendine, eşine. Siliyor gözyaşlarını o her zamanki asilliğiyle. Başkaları da duysun istiyor hep. İleride birileri yazacak bunları duyulsun diye, bilmiyor.

Gülden, odasında sırtını duvara dayamış bir şekilde penceresinin önünde oturmuş keyfi yerine gelsin diye Orhan Veli şiirlerini okurken babaannesi Rana mutfaktan bağıyor "yemeğe!" diye. Balık kokuları geliyor fırından buram buram. Rana telaşla çıkarıyor onları küçük fırından. Oğlu Kemal'in anısına verilen bu yemeğe kimsenin geç kalmasını istemiyor. Bazen insanlar yalnız olsalar da, "hayattan bir an" hiç de yalnız değildir. Çok fazla kişi ve çok fazla hikâye ile doludurlar. Bize de bazen onları izlemek, bazen dinlemek, bazen ise penceremizin önünde oturmuş dışarıda yağın yağmuru izlerken, bizim gibi hissedener var mıdır oralarda bir yerlerde, diye düşünmek düşer sadece.

BORA ARSLANBULUT - BERİL ŞİMŞEK - MUSTAFA B. ÇÖRTOĞLU - ÖMER B. GÜVEN 11-T

Dönüm Noktaları

Evimi neden bulamıyorum? O nerede? Onlar neredeler?

Hava çok soğuk, üşüyorum. Attığım her adım daha da zor geliyor ancak devam etmek zorundayım. Yemek ve uyuyacak sıcak bir yer bulmalıyım. Karnımın guruldadığını hissediyorum, daha da kötüsü burnuma dört bir yandan yemek kokuları geliyor. Patlıcanlı bir yemek, makarna, çorba elli metre ötedeki kırmızı panjurlu fırından mis gibi sıcak ekmek kokuları sızıyor ve en güzeli biraz daha uzaktan gelen et kokusu. Yavaş yavaş bu kokuyu takip etmeye başlıyorum.

Kaldırımda yürürken uzaktan bir çocuk eliyle beni işaret ediyor annesine ve büyük bir heyecanla "Anne bak, çok tatlı değil mi?" diye bağıyor ve üstündeki kıyafet katmanlarının izin verdiği hızda paytak paytak bana doğru gelmeye başlıyor. Beni sevebilmesi için oturup onu beklemeye başlıyorum ancak bir ses ikimizi de durduruyor. "Sakin dokunma ona, pistir." "Pis değilim ben," diyorum, anlamıyorlar. Çocuk, elleri bana uzanmış bir şekilde annesine dönüp itiraz ediyor, ancak ne çocuğun itirazları ne de benim kelimelerim annesini kararından döndürmeye yetmiyor ve kadın, çocuğunu kolundan sürükleyerek uzaklaştırıyor.

Hayal kırıklığına uğramış bir şekilde çocuğun arkasından bakarken karnımdan gelen guruldamalara kendime geliyorum ve açlığımı hatırlıyorum. O koku, et kokusunu tekrardan takip etmeye başlıyorum. Biraz yürüdükten sonra bordo panjurları ve altın yaldızlı yazıları olan bir restorana götürüyor kokular beni. Daha önceki deneyimlerimden biliyorum ki benim gibi dört ayaklı bir canlıyı içeri almazlar. Ancak et kokusunun kapıya yakın bir masadan geldiğini fark ediyorum. Neyse ki kapıya yakın da. Garsonlar fark etmeden içeri girip masaya gitme şansım var. Garsonları gözlüyorum ve hiçbirinin bakmadığı bir anda hızlıca, fark edilmeden içeri giriyorum. Hemen yemeğin bulunduğu masanın yanına geçip sandalyelerden birinin yanına oturuyorum.

Gözümün önünde sallanan siyah topuklu ayakkabılar dikkatimi çekiyor önce. Birkaç saniye ayakkabılara odaklandıktan sonra kafamı yukarıya kaldırıyorum yavaşça ve hoş giyimli bir kadınla göz göze geliyorum. Anlatmaya çalışıyorum, sadece bir parça köfte istiyorum. Ancak kadın bana bakıyor ve karşısında oturan iri yarı, kel adama, "Ercan, al bu şeyi buradan." diyor. İsminin Ercan olduğunu öğrendiğim adam bana bakıyor ve "Bir şey olmaz, bırak, açtır garibim." diyor. Gözlerimde minnettar bir bakışla adama bakıyor, teşekkür

ediyorum. Gerçekten çok açım. Biraz daha yemek beledikten sonra sahibim aklıma geliyor. Eskiden ondan yemek istediğimde nazikçe bacağına dürterdim. Peki, bacak dürtme şimdi neden işe yaramasın? Temkinli bir şekilde patimi kaldırıyorum ve siyah ayakkabılı kadının bacağına dürtüyorum. Cevap çok hızlı geliyor ve bir çığlık restorana inliyor. Hemen ardından daha fazlası katılıyor bu ilk çığlığa. Bütün çığlıklar bir bütün oluyor restoranın içinde. Bir bütün oluyorlar ve hep bir ağızdan "Köpek var diye bağıyorlar." Kulaklarımda bu sesler çınlarken sırtımda ıslak bir soğukluk hissediyorum. Ben daha neler olduğunu tam olarak kavrayamamışken bir başka garson daha sırtımdan aşağıya su döküyor ve ben tekrardan irkiliyorum. Peşimden ellerini çıkararak beni kışkırtan garsonlarla beraber kapıdan dışarıya çıkıyorum.

Havanın soğukluğu daha da etkiliyor beni. Sırtım karıncalanıyor önce, ardından hissedilmez hale geliyor, hatta karnımım açlığını bile bastırıyor sırtımın acısı. Hücrelerimin teker teker donduğunu hissediyorum adeta. Sıcak bir yer bulmalıyım. Bir arayış başlıyor tekrardan. Ancak bu sefer yemek için değil, bu soğuk havada hayatta kalmama sağlayacak, ufacak da olsa vücudumu ısıtacak ve havanın şu andan bile daha soğuk olacağı gece boyunca beni hayatta tutacak bir ısı kaynağı bulmak için araniyorum.

Yürürken sol taraftan sesler geliyor kulağıma ve sola dönüyorum. Sol tarafa baktığımda iki çocuğun arka sokaklardan birinde oturduğunu görüyorum. İkisi de başlarında birbirinin aynısı berelerle ve önde du-

ran varile uzattıkları elleriyle birbirlerine benziyorlar. Restoranda yaşadıklarından sonra büyük bir temkinle yaklaşıyorum çocukların yanına. Yaklaştıkça da varilden yayılan sıcaklık kaplıyor bedenimi. Adeta varil beni kendine doğru çekiyor. Varilin yanına yürüyorum. Korkulu gözlerle olabildiğince yakına oturuyorum ve verecekleri tepki için çocukları gözlemeye başlıyorum. Aralarından biri bana doğru yaklaşıyor ve yine su mu gelecek diye biraz gerileyip gözlerimi yummuşken hiç beklemediğim bir anda başımda sıcak bir el hissediyorum. Gözlerimi açtığımda çocuklardan birinin beni sevmeye başladığını görüyorum. Önce kafamı okşuyor, ardından kafamı ellerinin arasına alıp beni sevmeye başlıyor. Öğreniyorum ki adı Mehmet'miş. Mehmet arkasını dönüyor ve diğer çocuğa bağıyor. "Hasan, oğlum oradan ekmeği uzatsana açtır garibim." diyor. Sonunda birileri beni anlıyor. Büyük bir mutlulukla verdikleri ekmeği yiyorum ve içimde bu çocuklara karşı büyük bir sevgi hissediyorum. Hava kararırken de çocukların ortasında varilin sıcaklığında uykuya dalıyorum.

Bir gün, iki gün derken günlerim sabahları çocukların arkasında yürüyerek akşamları ise aralarında yatarak geçiyor. Ta ki birgün hafif kel ve güler yüzlü bir adam önümüzden geçene kadar. Adam önümüzden geçtikten biraz sonra sanki zor bir karar vermiş gibi duraksıyor, suratını buruşturuyor, kaldırımda bir bize doğru bir de ters yönde yürümeye başlıyor ve en sonunda bizim önümüzde duruyor. Eğilip başımı seviyor önce ardından Hasan'a bakıp sizin köpeğiniz mi? Diye soru-

yor. "Abi birkaç gün önce geldi yanıma kimin köpeğidir bilmeyiz ancak eğitimidir dur, otur, kalk, bekle... Bütün komutları bilir. Galiba ev köpeğiymiş biri eğitmiş yani hayvancığızı ama acımasızlar sokağa atmışlar sanırsam. Arayıp soran ya da bu çevrede köpeğini kaybettiğini söyleyen olmadı. Tasma da var ama üstündeki numarayı arayınca "böyle bir numara yok" deniyor. "Adam aldığı bu cevapla bir bana bir de çocuklara bakıyor ve bir kâğıt çıkarıyor cebinden." Ben size numaramı vereyim. Eğer bakamayacak olup da köpeği vermek isterseniz ya da sizin bir şeye ihtiyacınız olursa beni hiç çekinmeden arayın." diyor. Ardından elindeki kâğıdı kocaman açılmış gözlerle ona bakan Mehmet'e uzatıyor.

Akşama kadar beklenmeyen bu teklif konuşuluyor Mehmet'le Hasan'ın arasında ve akşam hayatımı değiştirecek o karar alınıyor: Köpeği vermeliyiz. Aynı anda Hasan'la Mehmet'ten ayrılacak olmanın hüznü yanında onlara daha fazla yük olmayacak olmanın mutluluğunu yaşıyorum. Çocuklarla geçireceğim son akşamda ikisine de olabildiğince sokularak uykuya dalıyorum.

Ertesi sabah aynı güler yüzlü adam gelip beni alıyor ve daha da güzeli Hasan'la Mehmet'e arkadaşının dükkânında iş ve kalabilecekleri ucuz bir ev bulduğunu söylüyor! Gittikçe daha çok seviyorum bu adamı ve beni korumaları altına alan bu çocukların da artık güven içinde bir hayat süreceklerini bilmenin mutluluğuyla yeni evime doğru yola çıkıyorum.

ARDA ŞAHİNOĞLU

TAŞLI SAHİL

Yüzüne çarpan rüzgârdaki deniz tuzu ciğerlerini rahatsız etmişti. Hızla kalkıp inen göğsüne dolan soğuk hava uykusunu dağıtmış da olsa havanın bu derece nemli olması rahatsız ediydi.

Pahalı spor ayakkabılarının taş yolda çıkardığı plastik ses, kıvrımlı yolun sonunda açıkça seçilen denizin dalgalarına karışıyordu. Ona eşlik eden kumsal, bildiği sahillerden kötüydü, altın renginden çok kahverengileşmiş kumların arasında simsiyah çakıl taşları yatıyordu. Metin Bey en lüksü diye hazırlanmış boğucu odadan da pek hoşlanmamıştı. Oysa ortaklarının oteli görünce ağzının suyu akmıştı. Sevindiği tek şey surat-sız ortaklarına yakalanmadan kendini otelin lüks sayılan duvarlarından dışarı atmaktı. Onların yapmacık yüzlerini görmektense dalgaların peşinden çaresizce sürüklenen kumları izlemek iyi bir fikir olarak görünmüştü ona, ancak bu sahilde çakıl taşları kumları tutuyordu. Denizin bütün ihtişamıyla yükselen dalgalar ufka eli boş dönüyordu, yani izlenecek pek bir şey yoktu. Metin Bey, tempolu koşusuna biraz soluklanmak üzere ara verdi. Terli sırtına çarpan soğuk hava hızlı hızlı alıp verdiği solukları da önüne katıyordu. Yolun kenarındaki yeşil alan iyi bir dinlenme yeri gibi gözüküyordu. Kaldığı diğer otellere göre rastgele düzenlenmiş çiçeklere aldırılmadan kendini çimlere attı. Yeşil bitkileri şortunun pahalı kumaşının altından hissediyordu. Kafasını geriye attı. Gökyüzü bugün oldukça aydınlıktı. Güneşin parlak ışığından soluklaşmış ay birkaç bulutun arkasına saklanmıştı. Metin Bey bu aydınlık gökyüzünden daha göz alıcı manzaraları pekâlâ görmüştü. Mesela beceriksiz ortaklarının bütçeyle ilgili bir konu için bağırarak kavga etmesini kahkaha-larla izlemişti.

“Eskimiş ve yıpranmış bir elektrik sistemi patlamalara neden olur.” diye bağırıyordu genç bir adam. Ona göre işçinin güvenliği için elektrik sistemini yenilemek şarttı. Ayrıca bütçenin bir kısmının da madenlerdeki güvenlik bölgelerinin yenilenmesine ayrılması ile ilgili bir sürü zıvalamıştı. Kafasının üstü kelleşmiş adam ise şöyle demişti:

“Şirket bütçesindeki ani iniş holding hisselerinin değerini düşürür. Bu holdingin bir adı var, genç adam.

“Öyle her eksiği de biz kapatamayız.” Kısa ve göbekli adam da kel adama arka çıkmıştı.

“Kaza dediğin düşük bir ihtimal genç adam, iki güvenlik bölgesi için bu kadar paraya ne gerek var. Hem ölüm yaşayanın hükmü. Allah yazdıysa kadere, elden ne gelir?”

Metin Bey ise bütün bu saçmalıkları sessizce izlemiş, kavga etmeleri onu pek keyiflendirmişti. Hisselerin en büyük bölümüne sahip olmanın verdiği gururla son sözü yine kendisinin söyleyeceğini biliyordu, bu nedenle zaten pek de dinlememişti. Yine de böyle bir paranın bu kadar gereksizce çarçur edilmesi fikrinden hoşlanmamış, genç adamın teklifini düşünmeden reddetmişti.

“Tabi canım,” demişti Alp Bey genç adama,” geçmişte de ne kazalar oldu. Birkaç işçi için holdingimin adını düşüremem. Ölmek istemiyorsa girmesin madene. Ayrıca hemen bir imza atalım. Bundan sonra daha çok işçi girsin. Çıkan kömür yeterli para kazandırmıyor. Hatta belki kömürün arasına bir miktar taş karıştırıp satmayı düşünebiliriz. Bütçeyi kısmak değil arttırmak gerek.”

Aynı şekilde ertesi gün gelen istifa dilekçesini de okumadan imzalayıp genç adamın eline tutuşturmuştu. Sonuçta bu holdingin bir adı vardı, istemeyen kimseye yalvaramazlardı.

Metin Bey koşusunu tamamlamak üzere hareketlendi. Taş yola tekrar çıktığında ayakkabısından gelen plastik gıcırda da yeniden başladı. Güneş biraz daha yükselmiş, hava ılınmıştı. Soğuyan terinin kumaşta bıraktığı iz, tekrar ıslanınca kadar aralıksız koştu. Bir süre sonra çiçeklerin kokusu bile boğucu gelmeye başlamıştı. Zaten uçağa bindiği ilk anda bu gezinin çok eğlenceli olmayacağını anlamıştı. Ankara’dan ayrılmadan hemen önce bozulan uçağıyla başlamıştı bu işkence. Özel jetinde küçük bir arıza nedeniyle oluşan düşme tehlikesi küçük bir ihtimal dahi olsa tekerleklerin gri pistten ayrılmaması için yeterli bir sebep olmuştu. Önce havaalanına gitmek zorunda kalmış, uçağın dar koltuk aralarına katlanmıştı. Daha sonra İzmir Havaalanı’nda buldukları ilk aracı kiralamak zorunda kalmışlar ve dar koltuk işkencesi devam etmişti. Aslında küçük kızı yanında olsa bu kadar sıkılmayacağını düşündü Metin Bey. Küçük kızı başından beri babasıyla gelmekte ısrar etmiş ancak Metin Bey bozulan jetin ardından kızına, yüklü bir miktar ödeyerek aldığı hediye vererek onu reddetmişti. Kızın gelme ısrarı aslında İzmir için değil, Manisa’da küçük bir ilçede yaşayan babaannesini görmek içindi. Metin Bey de annesini uzunca bir süredir görmemişti ve İzmir’den ayrılmadan önce annesiyle görüşmeyi düşündü. Hatta belki kızını getirmesi için bir uçak bile kiralayabilirdi.

Deniz artık Metin Bey’e epeyce yakındı. Dalgaların sesi kulağında yankılanıyor, kumların aksine onun planla-

rını peşinden sürüklüyordu. Temposu git gide düşen koşusu tekrar kesildi. Taşlı sahile inen tahta merdivenler ayağının altında gıcırıyor, hatta eğilip bükülüyordu. Sivri çakıl taşları spor ayakkabının plastiğinden bile hissediliyor, onu son derece rahatsız ediyordu. Güneş iyice yükselmişti ve siyah taşların üzerinde parlıyordu. Metin Bey denize eğildi, bir avuç kum aldı ve dalgaların beyaz köpüklerine fırlattı. Kumların dalganın peşinden çaresizce sürüklenişi güzel bir görüntüydü. Biraz daha almak üzere avucunu tekrar kuma daldırdı ve keskin bir acıyla irkildi. Siyah taşların birinin üstüne, bir çizikle kesilen parmağından süzülen kan aktı ve kan, taş onu reddetmiş gibi arkasında koyu bir leke bırakarak aşağı kayd. Metin Bey parmağına aldirmeden ayakkabılarını çıkardı ve bileklerine kadar suya girdi. Güneşi yansıtan su soğuktu. Suyun izin verdiği kadar hızlı bir şekilde derinlere ilerledi. Su pahalı şortunun içine giriyor, bedeninin etrafında dolanıyordu. Soğuk bir battaniye gibiydi, rahattı ve gökyüzünün yansıması ile aydınlıktı. Ayağını yerden kaldırıp kulaç atmaya başladığında dalgalar da onun gibi hareketlenmişti. Bir süre sonra ayağı yerden kesilmiş,

derin suyun bilinmezliği hüküm sürmeye başlamıştı. Suyu beğenmişti, temizdi, aydınlıktı. Toprak üstündeki gökyüzü gibiydi. Suya uzandı ve soğuk çarşafın kendini sarmasına izin verdi. Altından geçen dalgaları hissediyor, üstte olmanın verdiği rahatlıkla uzanıyordu. Güneşi göz kapaklarında hissetti ve düz ufuk çizgisi hareketlendi. Bu hareketlenme yaklaştıkça büyüdü ve karardı. Güçlü dalgalar huzur içinde uzanan Metin Bey'i de içine alarak ilerledi. Ciğerlerine dolan tuzlu su onun korkuyla ve çaresizlikle sıçramasına neden oldu. Derinlere öylesine fırlatılmış bir taş gibi inerken bütün çırpıntıları boşunaydı. Soğuk çarşaf alev aldı ve çaresizlik dibe battı. Gözleri kararırıp da son bir nefes vermeden Metin Bey, kendisini yutan kömür karası dalgayı gördü. Boğazına dolanan isli elleri hissetti ve dibe battığında ona pahalı kumaştan da daha yakın olan ölümü duydu. Karanlıkta kaldı, korktu, üşüdü ve kömür karası dalga tüm kudretiyle ufka geri dönerken ve Metin Bey'in son nefesini peşinde sürüklerken, sahildeki isli kömür karası taşın üstündeki koyu lekeden eser kalmamıştı.

Yeraltının karanlığında kalanlar anısına...

Kömür Karası

Gözümü yokluğuna açtım. Bu sabah ondan ayrılışımın kim bilir kaçınıcı yılıydı? Geçen her gün daha zor geliyordu dayanmak. Geçen her gün daha çok özlüyordum onu. Gülümsemek için hiçbir nedenim yoktu artık, sevmek, mutlu olmak için...

Güç bela doğrudum. Başucumdaki masada duran gözlüğüme uzandım, ancak titreyen ellerim bir şeye çarpıp onu gürültüyle yere düşürdü. Sonunda gözlüklerime ulaşabildiğimde neyi devirdiğime baktım. Yerde yatan çerçeveyi görünce onu ellerimin izin verdiği ölçüde hızlıca kaldırdım. İşte, kalbimi söküp alan ve giderken beraberinde götüren kadın, çerçevenin içinden gülümseyerek bakıyordu gözlerimin içine. Fotoğrafı çektiğimde 20 yaşlarında olmalıydı. Arkadaşlarım, alayla, "Onda ne bulduğumu, neyini sevdiğimi?" sorar dururlardı. Tamam, belki badem gözlü değildi. İncecik bir beli yoktu. Selvi gibi salınarak yürümüyordu belki, lüle lüle dökülen sarı saçları yoktu ama benim gözüm sadece onu görüyor, kalbim sadece onun varlığında atıyordu. Ben onun kısa siyah saçlarını, kömür karası gözlerini sevmiştim. Belki gonca gibi dudakları yoktu, ancak bir gülümsemesi içimdeki kor ateşi söndürmeye yetiyor, öpüşü cennetten bir bahçe bahşediyordu.

Titreyen ellerimi çerçevenin kıvrımları üzerinde nazikçe gezdirdim. Onu çok özlemiştim. Özlememek mümkün mü hâlâ âşıkken, geri dönmesini ummamak, onu hayal etmemek... Yokluğunda aldığım her nefes canımı yakıyordu, kalbimin her atışı tarifsiz bir acı...

Şimdi bu resme birlikte gülerek bakıyor olabilirdik, o trafik kazası bizi ayırmasaydı. O günü çok iyi hatırlıyorum, aklımdan bir türlü çıkmak bilmiyor zaten. Anlık bir hata, belki dikkatim dağılmıştı... Gözümü hastanede açmıştım. Uyanır uyanmaz onu sormuş, bacaklarımın hareket edemediğini bile fark etmemiştim. Bana, onun aramızdan ayrıldığını söylediklerinde ona koşmak için bir hamle yapmış, işte o zaman bacaklarımı hareket ettiremediğimi anlamıştım. Bacaklarımın acısı, vücudumdaki hiçbir yara onun gidişi kadar yakmamıştı canımı, onun yokluğu gibi kanatmamıştı yüreğimi. O yanımda değilken gülmek istemiyordum. Hayatın bir değeri yoktu onsuz. Ah, o kadar uzun ve acıydı ki yaşam o yokken...

Kapı ziline ısrarcı çalışıyla düşüncelerimden sıyrıldım. Zorlanarak tekerlekli sandalyeme oturduktan sonra kapıya yöneldim. Ben varana kadar hiç susmak bilmeyen zil, kapıyı açtığımda da çalmaya devam etti. Zile basan genç kıza ters ters bakarak konuştum: "Ne var, ne istiyorsun sabahın bu saatinde?" Kız biraz korkmuş, biraz da utanmıştı: "Özür dilerim. Ben, şey, biraz daha beklemek istemedim. Zaten tüm haya-" "Senin hayatın beni ilgilendirmiyor. Beni rahat bırak yeter. Yaşlı bir adamım ben." Bunları sinirle söylememin bir nedeni de kızın kömür karası gözleriydi. O gözler beni acı dolu bir hatıra girdabına sürüklemişti. O gözleri asla unutamamıştım ve şimdi karşımda duran, en fazla on dört yaşındaki kızın, bana o gözlerle bakmasına daha fazla dayanamayacağımı hissettim. Kapıyı kapatmaya yeltenirken beni durdurdu: "Bekleyin, kapatmayın hemen kapıyı. Kendimi açıklamama izin verin. Ben, sizin yeğeninizim, yani eşinizin yeğeni. Kalacak başka yerim yoktu. Sizi çok zor buldum, kaybedemem."

Kapıyı kapattım. Ancak kız ısrarla zili çalmaya devam etti. Homurdanarak kapıyı geri açtığımda bana utangaç bir bakışla "Lütfen," dedi. "Lütfen kalmama izin verin. Buraya okumak için geldim. Yurda gitmek istemiyorum, kalacak buradan başka bir yerim, tanıdığım sizden başka biri yok. Teyzem vardı, şey, yani eşiniz, ama o da..." cümlesinin kalanını getiremedi. Gözleri buğulanmıştı ve bu görüntüsü yüreğimi burkmuştu. "Tamam, peki, burada kal." Kapıyı açtım ve içeriye girmesine izin verdim.

Sonraki sabah yumurta ve kızarmış ekmek kokusuna uyandım. Mutfağa girdiğimde yeğenimi kahvaltı hazırlarken buldum. Beni görünce: "Size güzel bir kahvaltı hazırlamak istedim. Beni buraya kabul etmenize teşekkür etmek için. Umarım buradaki misafirliğim ikimiz için de çok güzel geçer." dedi parlak bir gülümsemeye. Onun bu neşeli halini görünce kendimi gülümserken buldum, ancak bunu fark edince hemen eski halime döndüm. "Çok konuşuyorsun." bana üzgün gözleriyle baktı. Kömür karası gözleriyle, gözlerimin tam içine, bir zamanlar onun baktığı gibi... Tamam, onu kırıyor, tersliyor olabilirdim ama gözlerine bakmak bana o kadar acı çektiriyordu ki... "Konuşmayı severim, bana yalnız olmadığımı hatırlatır. Kahvaltınız hazır, afiyet olsun." dedi hemen toparlayıp neşeli haline dönerek.

O akşam yeğenim, birlikte film izlemeyi önerdi. İlk başta kabul etmedim, hatta biraz çıkıştım ama o kadar ısrar etti ve yalvardı ki sonunda kendimi onun yanında film izlerken buldum. Homurdanarak oturuyor ve artık filmin bitmesi için dua ediyordum ki, uykusu gelen yeğenim başını dizime koydu. "Canımı acıtıyorsun, bacaklarımın sakat olduğunu bilmiyor musun? Göremiyorsan diye söyleyeyim, şu an bir tekerlekli sandalyede oturuyorum!" dedim kızarak. Buruk bir sesle: "Özür dilerim, ben sadece sizinle iyi anlaşmak istiyorum, çünkü sadece siz varsınız ve... ve ben kendimi yalnız

hissetmek istemiyorum.” dedi. Kömür karası gözleri yaşlarla buğulanmıştı, başını tam kaldıracakken onu durdurdum: “Tamam, tamam, koy başını haydi.” Tüm sevinci geri geldi ve dizlerimin üzerinde huzur içinde uyudu. Mutluluğu ve huzuru neredeyse görülecek, dokunulacak kadar yoğundu ve hızla yayılıp bana da ulaşmıştı, kalbimin en derin noktasına kadar... Sanki kızım gibiydi, o kadar yakındı ki bana. Beni tanıyalı sadece iki gün olmuştu ama o da beni babası gibi görüyordu. Yaşlı ellerimi yavaşça saçlarının arasında gezdirirken: “Merak etme kızım, yalnız değilsin.” dedim, dediklerimi duymamasını dileyerek.

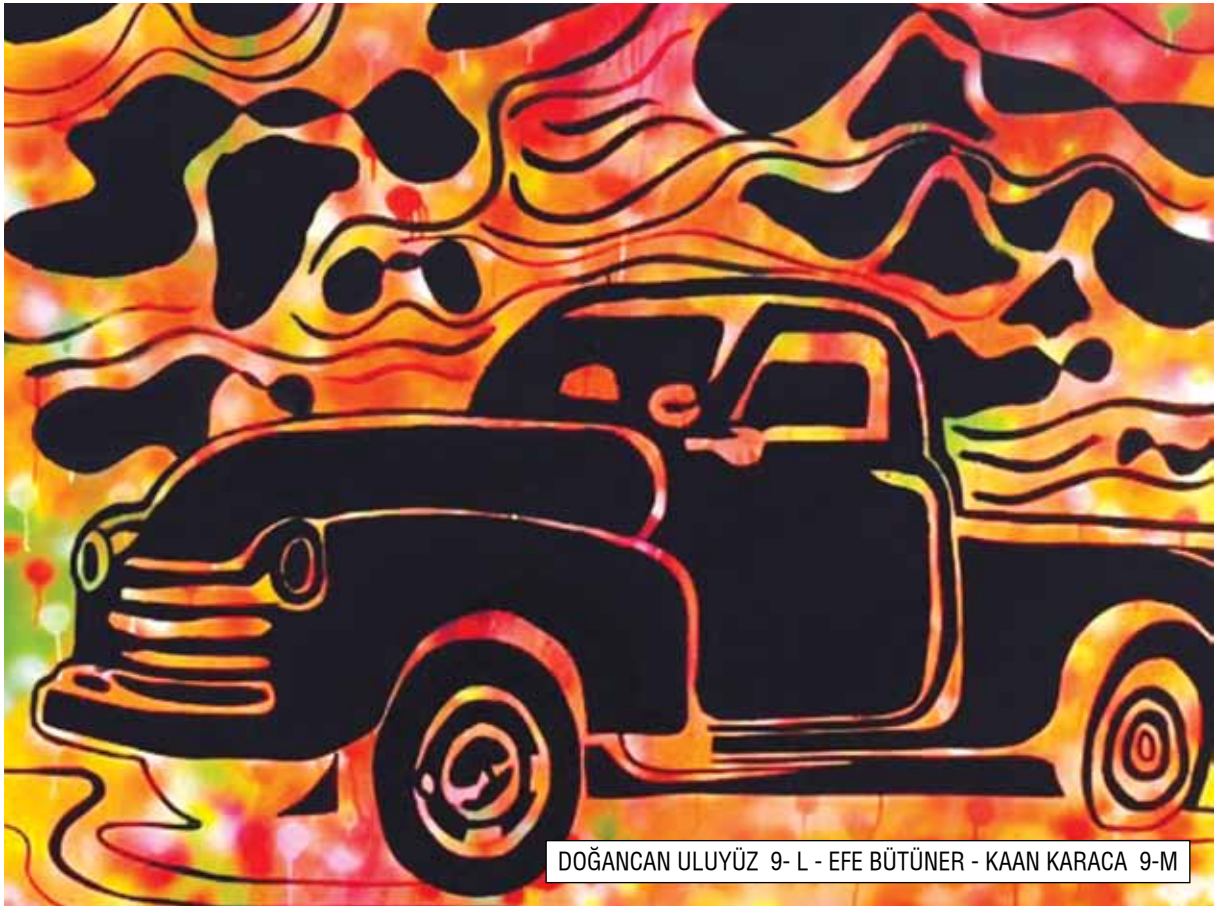
Günler geçtikçe yeğenime olan soğuk davranışım azalmaya başladı. Ona karşı hala biraz mesafeliydim ama ilk günlerdeki kadar ters davranmıyordum. Onu tanıdıkça her daim yaşama sevinciyle ve neşeyle dolu olduğunu gördüm. Yeğenim soğuk ve yalnız dünyanın içinde küçük bir çiçek gibi açmıştı.

Artık yeğenimin evime ilk gelişinin üzerinden aylar geçmişti. Benim yıllardır çektiğim acıları ve üzüntüleri birkaç ayda silmişti, birkaç ayda sarmıştı yaralarımı. Kapkaranlık dünyamı ilk önce titrek bir mum ışığı gibi zaman geçtikçe büyüyerek ve en sonunda bir güneş gibi aydınlatmıştı. Artık hayatımdaki karanlık tek şey onun kömür karası gözleriydi.

Yeğenimin evime gelişinin üstünden uzun zaman geçmişti ve ben artık ona yeğenim demek istemiyordum,

“kızım” diyordum. Kaybettiğim eşimin acısı içimdeydi hala, yeğenimin kömür karası gözlerinde hala onu görüyordum ama bu gülmeme, mutlu olmama engel değildi. Hatta nadiren de olsa kahkaha atıyordum. Nasıl bu kadar değişmiş, mutsuz ve ters bir adamdan mutlu ve huzurlu bir adama dönüşmüştüm anlayamıyordum ama bunu yaptığı için kızıma minnettardım. Bana tekrar mutlu olmayı öğretmişti. Bana sevmeyi, yaşama sevincini öğretmişti. Eline aldığı küçücük sevgi fırçasıyla kapkaranlık dünyamı rengârenk yapmıştı ve onu seviyordum, ben onun hiç sahip olmadığı babası, o benim hiç sahip olmadığım kızımdı...

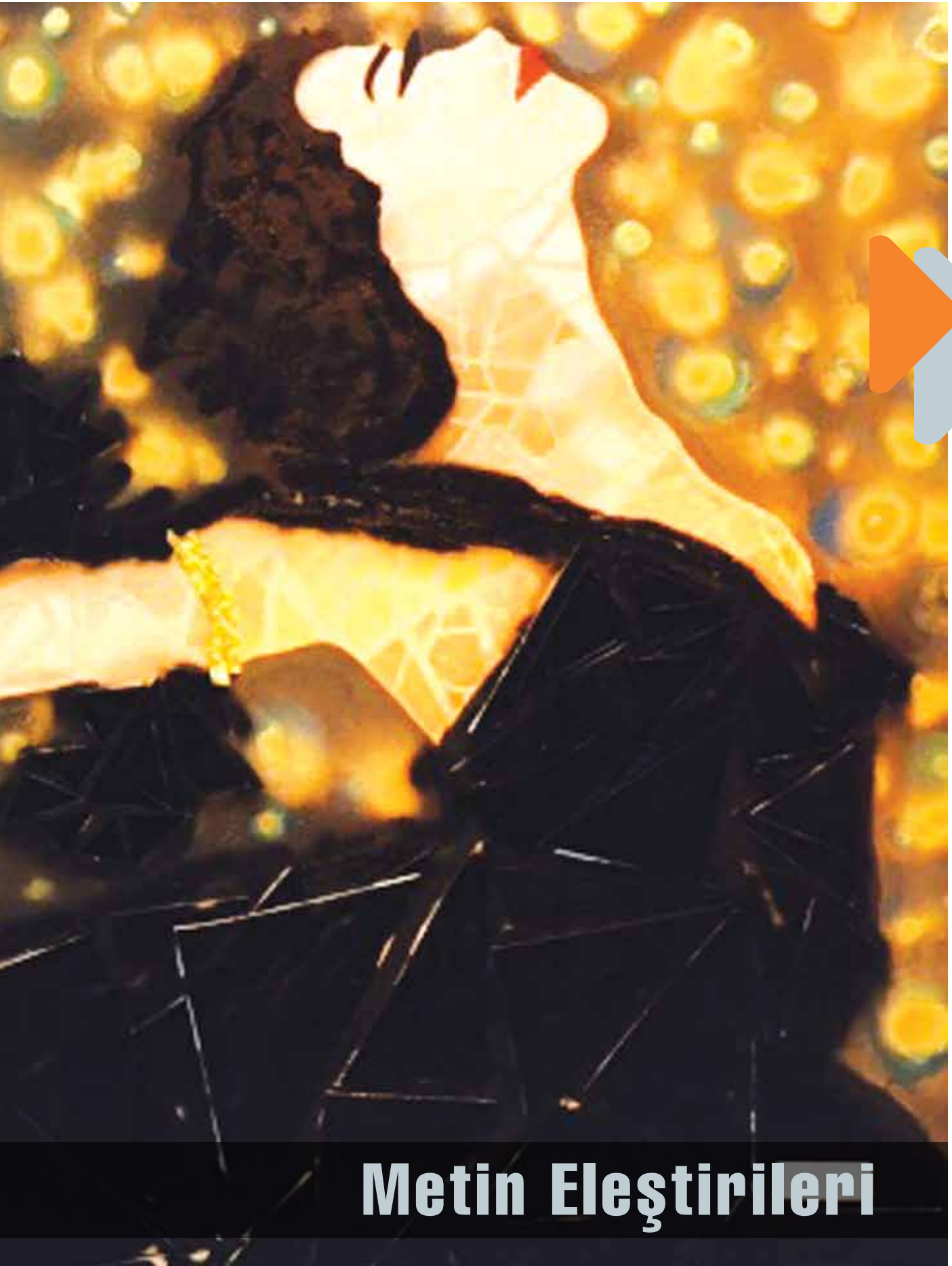
Tam bir yıl olmuştu şimdi, kızım geleli. Artık burası “evim” değildi “evimiz” di. Birbirimize çok bağlanmıştık ve birbirimizi çok seviyorduk. Artık onun o kömür karası gözlerine bakabiliyor, gözlerinin içinde eşimin acı çekişini değil, mutlu oluşunu görüyordum çünkü biricik sevgilimin de yattığı yerden bizi görüp çok mutlu olduğunu hissedebiliyordum. Onsuz hayat zordu belki ama kızıyla birlikte her türlü zorluğa rağmen yaşama sevincimizi koruyorduk. Kızım eve bir mucize gibi gelmişti ve beraberinde mutluluğu getirmişti. Artık gözyaşları yoktu, kanayan yürekler, derin yaralar, acılar yoktu artık. Yalnızlık yoktu artık. Sadece mutluluk, kızım ve ben...

DOĞANCAN ULUYÜZ 9- L - EFE BÜTÜNER - KAAAN KARACA 9-M

İRAZ DOĞANAY - CANSU TEKER - AYŞE BEREN ŞEKERCİ 9-J

Metin Eleştirileri

dağ başını efkâr almış
gümüş dere durmaz ağlar
gözyaşından kana kesmiş gözlerim
ben ağlarım çayır ağlar çimen ağlar
ağlar ağlar cihan ağlar
mızıkalar iniler ırlam ırlam dövülür
altmış üç ilimiz altmış üç yetim
yıllar gelir geçer kuşlar gelir geçer
her geçen seni bizden parça parça götürür
mustafa'm mustafa kemal'im

diz dövdüm
gözlerim şavkı aktı sakarya'nın suyuna
sakarya'nın suları nâmın söyleşir
hemşehrim sakarya öksüz sakarya
ankara'dan uçan kuşlar
kemal'im der günler günü çağrışır
kahrolur bulutlara karışır
gök bulut yaşmak bulut
uca dağlar dev boyunlu morca dağlar
divan durmuş bekleşir
mustafa'm mustafa kemal'im

nasıl böyle varıp geldin hoşgeldin
çingı kaymış yalazlanmış gözlerin
şol yüzünde güneş südü sıcaklık
ellerinden öperim mustafa kemal
senin dalın yaprağın biz senin fidanların
biz bunları yapmadık
sen elbette bilirsin bilirsin mustafa kemal
elsiz ayaksız bir yeşil yılan
yaptıklarını yıkıyorlar mustafa kemal
hani bir vakitler kubilay'ı kestiler
çün buyurdun kesenleri astılar
sen uyudun asılanlar dirildi
mustafa'm mustafa kemal'im

MUSTAFA KEMAL

Attila İlhan

karalar kuşanmış karadeniz akmam diyor
dokunmayın ağlamaktan bıkmam diyor
bu gece kıyamet gecesi bu vapur bandırma vapuru
yattığı yer nur olsun mustafa kemal
ben ölümden korkmam diyor
korkmam diyen dilleri toz oldu toprak oldu
değirmen döndü dolandı yıllar oldu
bir kusur işledik bağışlar mı kimbilir
o bize öğretmedi kazan kaldırmasını
günahı vebali öğretenin boynuna
erdirip oldurana ana avrat sövmesini
yüreğim kırıldı kanım kurudu
var git karadeniz var git başımdan
mızıka çalındı düğün mü sandın
bir yol koyup gideni gelir mi sandın
mustafa'm mustafa kemal'im

ankara'nın taşına bak
tut ki baktım uzar gider efkârım
çayır ağlar çimen ağlar ben ağlarım
gözlerimin yaşına bak
ankara kalesi'nde rasattepe'de
bir akça şahan gezer dolanır
yaşın yaşın mezarını aranır
şu dünyanın işine bak
mustafa'm mustafa kemal'im

MUSTAFA KEMAL' E ÇAĞRI

Atilla İlhan'ın Sisler Bulvarı adlı şiir kitabında yer alan Mustafa Kemal şiiri ulusumuzun verdiği ulusal kurtuluş mücadelesinin önderi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal'in ölümünden sonra yaşanan ülke gerçeğini konu alan modern bir ağıttır. Şiir, Mustafa Kemal'in ölümünü fırsat bilerek yeniden filizlenen gerici hareketlerden yola çıkar. Şair, bu ana izlek doğrultusunda didaktik bir söylem oluştururken Mustafa Kemal'in ilkelerini yıkmaya çalışan gerici anlayışların var olduğunu ve onlara karşı mücadele etmenin önemini anlatır.

Şiire hâkim olan karşıt duygular sevgi, özlem, üzüntü ve öfkedir. Tüm bu duyguların temelinde Mustafa Kemal'in ölümüyle yaşanan büyük kayıp yatmaktadır. Şiirde beş kere tekrar eden "Mustafa'm, Mustafa Kemal'im" dizelerinde hissettirildiği üzere şiir kişisi Mustafa Kemal'e ve onun ilkelerine, "Kemalizm"e derinden bağlıdır. Şiir kişisinin bu bağlılığı kullanılan birinci kişi iyelik ekiyle somutlanmaktadır. Şair, Mustafa Kemal'e derinden bağlı şiir kişisinin bu ölümünden duyduğu büyük üzüntüyü anlatmak için kişileştirmelerden yararlanarak «çayırın, çimenin ağlaması» gibi öznel görüntüler oluşturmuştur. Şiir kişisi Mustafa Kemal'i çok özlerken ve onun eserini yıkmaya çalışanlara karşı büyük bir öfke duymaktadır.

Şiir, Milli Mücadele'nin sembolü ve Türk gençliğinin sesi olan Gençlik Marşı'na göndermeyle başlar. Gençlik Marşı'nın ilk iki dizesi değiştirilerek şiirin anlatı zamanının Milli Mücadele günlerindeki coşkudan uzak umutsuz ve mutsuz bir gerçeklik içerisinde olduğu belirtilir: "dağ başını efkâr almış/ gümüş dere durmaz ağlar". Mustafa Kemal'in ölümünün ardından oluşan yeni gerçekliğin olumsuzlukları ve şiir kişinin duyduğu acı ayrıntılı aktarılır. "Yıllar gelir geçer kuşlar gelir geçer" dizesiyle geçen zaman vurgulanırken "her geçen seni bizden parça parça götürür" dizesiyle geçen zaman içinde değişen ülke gerçeğinde Mustafa Kemal'in düşüncelerinden uzaklaşıldığı anlatılır. Bu uzaklaşmanın hem "biz" olarak nitelendirilen ulusumuza hem de tüm dünyaya getirdiği acı, tekrarlar ve kişileştirmelerle vurgulanır: "ben ağlarım, çayır ağlar, çimenin ağlar/ ağlar ağlar cihan ağlar". Bir halk söylemi olan "ırlam ırlam dövmek" deyimiyle yaşanan acının derinliği pekiştirilirken şairin seslendiği kitlenin dilini kullanma çabası da dikkat çeker. Şair, Anadolu halkının düşünsel dünyasına daha rahat erişebilmek için yer yer bu tür söylemleri kullanır. "diz dövmek, hemşehrim, divan durmak, kusur işlemek, karalar kuşanmak, süd, avrat, şol..." gibi sözcüklerle halka onların diliyle ulaşmak ister.

İkinci kıtada Kurtuluş Savaşı'yla özdeş uzamlardan biri olan Sakarya betimlemesi dikkat çeker. Şiir kişisi Sakarya'nın sularını Mustafa Kemal'in ölümünün ardından dökülen gözyaşları olarak nitelendirirken Sakarya'yı kimsesiz öksüz bir çocuk olarak görür. Bu esenksiz betimlemeler aracılığıyla Milli Mücadele'nin yiten değeri vurgulanır. Bu mücadeleye sahip çıkmayan zihniyet, dolayısıyla yönetenler Ankara sembolüyle eleştirilir. Ülkeyi yönetenlerin ülkelerine sahip çıkmadıkları, Mustafa Kemal'in bıraktığı mirası koruyamadıkları ve bu nedenle geçmişe duyulan özlemin her geçen gün arttığı "ankara'dan uçan kuşlar/ kemal'im der günler günü çağrışır/ kahrolur bulutlara karışır" dizeleriyle verilir. Takip eden dizelerde kullanılan "divan durmak", divan durup beklemek; hürmetle ve sabırla beklemek anlamına gelmektedir. Kişileştirilen dağların bu şekilde beklemesi, simgeledikleri halkın bu büyük acıyı saygıyla ve sabırla kabullenmeye çalıştığı anlamına gelir. Şair bu iki dize arasında bir karşıtlık ilişkisi kurmaktadır. Hükümetin Mustafa Kemal'in ölümünden sonra bu denli hızlı yozlaşmasına karşın halkın hala derin bir yas içerisinde önderine güven duyması ve onun yolunda yürüme istemi bu dizeler aracılığıyla verilir: "uca dağlar dev boyunlu morca dağlar/ divan durmuş bekler/ mustafa'm mustafa Kemal'im"

Şiirin üçüncü kıtasında iki ayrı kesit bulunmaktadır. İlk kesitte, Mustafa Kemal betimlenerek ona ne denli büyük bir sevgi ve hayranlık duyulduğu imgesel anlatımlarla verilmiştir. Örneğin "çıngı kaymış, yalazlanmış gözlerin" dizesinde Mustafa Kemal'in gözlerinin ışıkla dolu, aydınlık ve coşkulu; "şol yüzünde güneş südü sıcaklık" dizesinde yüzünün "ana südü" gibi tertemiz, duru, aydınlık ve günahsız olduğu anlatılmaktadır. Birinci kesitin son dizesinde "senin dalın yaprağın biz senin fidanların" benzetmesiyle şiir kişisinin ve Kemalist ideolojiye sahip çıkan insanların Mustafa Kemal'in izinden gideceği, onun ilkelerinin takipçisi olacağı anlatılmaktadır. Burada Mustafa Kemal'e "sen" diye seslenilmesi onun ne kadar benimsendiğinin ve düşüncelerde yaşamaya devam ettiğinin bir başka göstergesidir. Üçüncü kıtanın ikinci kesitinde şiir kişisi, ülkede gericilerin yeniden ayaklanmaya başladıklarından yakınmaktadır. Bu kesitin ilk dizesinde gericiler "elsiz, ayaksız, yeşil yılan" olarak betimlenir. Halk anlatılarında da sıkça yer alan yılanlar hissettirmeden, sinsice avlarına yaklaşırlar; tehlikeli ve öldürücüdürler. Yılanlar bu nedenle halk arasında kötülüğün, korkunun sembolü olmuş ve olumsuz çağrışımlarına paralel halk anlatılarında kullanılmıştır. Şiirde de yılanlar, bu özellikleri nedeniyle gericilerle özdeşleştirilerek onla-

rın da sincice, saman altından su yürüterek ülkeyi Atatürk ilke ve devrimlerinden uzaklaştırmaya çalıştıkları anlatılır. Şair, ülkeye uğursuzluk getiren bu kişilerin şeriatçılar olduğunu İslam'ın sembolü olan yeşil sözcüğüyle verir. Bir sonraki dizede tarihsel bir gönderme yapılarak gerici ayaklanmalar için Kubilay Olayı örnek verilerek anlam tamamlanır. Kubilay Olayı'nda Asteğmen Kubilay'ı öldüren gericilerin de kafalarına yeşil bereler bağladığı bilinir. O dönemde cezasını bulan gericilerin günümüzde tekrar ortaya çıktığı ve güçlendiği ise mecazlı bir anlatımla "aslanların dirilmesi" olarak ifade edilir. Şiir kişisi bu gericileri Mustafa Kemal'e şikâyet etmekte, onlardan yakınmaktadır.

Dördüncü kıtada, Sakarya gibi, Karadeniz de kişileştirilerek halkın tuttuğu yas anlatılmaktadır. Uzam Karadeniz olunca bu bölümde de tarih sahnesinden hayali görüntülere rastlanır ve şiirde Bandırma Vapuru' u belirir. Verilen mücadelenin büyüklüğü bir kez daha hatırlatılır ve bu tarihsel göndermenin hemen ardından gelen "değirmen döndü dolandı yıllar oldu/ bir kusur işledik bağışlar mı kimbilir" dizeleriyle şiir kişisinin Kemalizm ilkelerinin en büyük savunucularından biri olmasına rağmen kendinin ve diğer Kemalistlerin ülkede filizlenen gerici ayaklanmaları önleyememesinden ötürü suçluluk hissettiği anlatılmaktadır. "o bize öğretmedi kazan kaldırmasını/ günahı vebali öğretmenin boynuna/ erdirip oldurana ana avrat sövmesini" dizelerinde Mustafa Kemal'in öngördüğü demokratik yönetime karşı olanlar eleştirilir. Demokrasiden uzak, çağdaş olmayan yöntemlerle ülkeyi tekrar Atatürk ilkelerinden uzaklaştırmaya çalışanlar ve bu kişileri destekleyenler, bunların arkasında duran asıl güç ve otorite sahiplerine duyulan öfke hissedilir. "Kazan kaldırmak" yeniçerilerin ayaklanmasının simgesidir. Bu ayaklanmalar Osmanlı Devleti'nde genelde vahşetle sonuçlanır, yeniçeriler kelle keser, isteklerinin yapılması için bütün yolları mübah görürler. Mustafa Kemal'in kazan kaldırmayı öğretmemesi onun her türlü sorunu demokratik yollarla çözmeyi yeğlemesinden, şiddetin bir çözüm yolu olduğunu düşünmemesinden kaynaklanmaktadır. Böylesine aydın bir kimlikliğin haksızlığa uğradığını düşünen şiiri kişisi, duygularını "yüreğim kırıldı kanım kurudu" deyimleriyle ifade eder.

Son kıtada da ilk kıtada olduğu gibi bir marş yer alır. Ankara Marşı kullanılarak dil dışı bir gönderme yapılmıştır. Bu marş, Mustafa Kemal'in ölümünden sonra yazılmıştır. Başlangıçta Gençlik Marşı'nın sözcüklerini değiştiren şairin amacı anlatı zamanının gerçekliğinin hüznünü yansıtmaktır. Burada ise marştan bir dizenin sözcükleri değiştirilmeden aynen alınması marşın zaten yası ve acıyı anlatıyor olmasındandır. "Ankara'nın

taşına bakınca efkârının uzayıp gitmesi" ise şairin bu şiirde kullandığı ender imgesel söylemlerden biridir. Şiir kişisi bu dizeler aracılığıyla Kemalizm ilkelerinden uzak ve gerici yönetimi düşündükçe tuttuğu yasin daha da şiddetlendiğini belirtmiştir. Bu dize ikinci kıtada yer alan "ankara'dan uçan kuşlar kahrolup bulutlara çıkar" dizesiyle aynı anlam evreninde değerlendirilmelidir. Çizilen bu olumsuz tabloya rağmen şiir kişisinin umudunu yitirmediği görülür. Şiirde umut, Mustafa Kemal'in mezarını arayan "akça şahân" ile verilir. Şahin, olumlu çağrışımları olan güçlü bir kuştur; dirilmesi, güçlenmesi umut edilen Kemalist felsefenin sembolü olduğu düşünülebilir.

Şiirin iletisinin verildiği dize şiirde beş kere tekrar eden "mustafa'm, mustafa kemal'im" dizesidir. Bu dizeyle şair, Mustafa Kemal'in halka, halkın Mustafa Kemal'e ne kadar bağlı olduğunu anlatır. Şiir kişisinin Mustafa Kemal'e duyduğu yakınlık ve Kemalizm'i ne denli özümlediği bu dizelerden anlaşılır. Bu dizeler okuru şiirin iletisine ulaştırır: "Mustafa Kemal «Kemalist» felsefeyle düşünsel anlamda ilelebet yaşayacaktır ve halk Kemalist ilkelerin daimi temsilcisi, takipçisidir." Şiir, ülkenin korunmasına yönelik öğütler verildiği için didaktik, şiir kişisinin içinde bulunduğu duygu durumunu yansıttığı için liriktir. Müzikalite, duygu coşkunluğu şiirin temel parçalarındandır. Kişileştirmeler, benzetmeler, tarihsel göndermeler ve halk söylemi kullanılarak içten bir şiir dili oluşturulmuştur.

Füruzan'ın 'Haraç' adlı öyküsünde odak figür Servet Hanım'ın yaşam algısı üzerine bir inceleme:

YALNIZLIK

Füruzan'ın 'Haraç' adlı öyküsünde toplumsal ayrılıkların yarattığı kullanılmama ve yalnızlık duyguları, küçük yaşta konağa bırakılan bir kızın geriye dönüşlerle itaat, acı ve özlemle harmanladığı yaşantısını anlatmasıyla aktarılmıştır. Yoksulluk ve cehalet kavramları ele alınarak toplumda kadının yerine ve sınıf farklılıklarına değinilen bu öyküde, odak figür Servet Hanım'ın yalnızlık içinde yaşayamadığı gençliğine bakışı iç monologlarla yansıtılmıştır.

Servet Hanım küçük yaşlarda konağa getirildiğinden beri istek ve emirlere karşı çaresiz bir boyun eğişle kendini çalışmaya adanmış biri olarak konaktan başka bir yer bilmediği için dışarıdaki gerçek yaşama yabancı ve etrafında olup biten olaylara karşı cahildir. İçinde bulunduğu koşullar düşünüldüğünde uğradığı her haksızlığa karşı sessiz kalan bu figür, hayatı boyunca hep bir arayanı soranı olsun istemiş, aklında silik bir resim gibi görünen çocukluk anılarında annesini bulmaya çalışmıştır: "Bu dünyada bir kul yok mudur küçüklüğümde kalan? Yok ki, beni hiç aramadılar." (Füruzan, Haraç, 140-141). Duyguları önemsenmeyen Servet Hanım, Ruhusi Bey'in yatağına girmesine sahihsizliğin getirdiği çaresizlik nedeniyle sessiz kalışını "O bir beydi. Yatağıma girmesinde ağlamaklı olduğumu bilse, kim bilir, belki de kovalardı beni" (Füruzan, Haraç, 147) sözleriyle açıklamış ve hiç kimseyle paylaşmadığı o kadın olduğu geceyi hep bir günah olarak görmüştür: "Peki, o günahı nasıl kurtulacaktım?" (Füruzan, Haraç, 143).

Servet Hanım, bedensel olarak kullanılmasına rağmen duygusal yönden her zaman kendisini yalnız hissettiğini belirterek duygusuz ilişkilere ve toplumun kadına bakış açısına dikkat çekmiştir. Cinsellik konusundaki cahilliğinden dolayı bekâretini kaybettiğini bile anlamayan odak figür, evliliğinin ilk gecesinde kocasının "Sen kız değilsin rezil" (Füruzan, Haraç, 159) sözleriyle utanç verici bir hale düşmüş ve bekâretin evlenilecek erkeğe saklanması gerektiğini anlayarak bu utanç o gecenin karşılığı olarak görmüştür: "Günahlarımın kefareti ödüyorum." (Füruzan, Haraç, 159). Yaşayamadığı gençliği ve dış dünyaya yabancılığı nedeniyle hayatın gerçeklerine karşı duramayışı belirginleşen

Servet Hanım'ın on yaşından beri hayır diyemediğine değinilmiş, onun düşünce ve duygularını kimsenin önemsemediği belirtilmiştir: "Hayır desem de kimse beni dinlemez ki." (Füruzan, Haraç, 137).

Yaşamdaki acıların en başında ailesini hiç tanımamış olması gelen odak figürün, konaktakilerin taşınmasıyla yüzüstü bırakıldığına ve ilk kez ayrılık duygusunu tattığına değinilmiş ve yaşadığı yalnızlıkla birlikte zaman kavramını yitirdiğinden bahsedilmiştir: "Sabah mıydı, öğlen miydi bilmiyorum." (Füruzan, Haraç, 153). Bulduğu fedakârlıklara, hayal kırıklıkları ve yalnızlık ile karşılık alan Servet Hanım, konaktakilere duyduğu saygı nedeniyle her zaman suskunluğunu korumuştur: "O hanımdı, ben hizmetçiydim. Hepsi bu." (Füruzan, Haraç, 141). Hayatı boyunca verdiği emekler karşılığında ona uygun olmayan bir çeyiz sandığının verilmesinin içini acıttığını belirten Servet Hanım her ne kadar çaresizlik nedeniyle evlenmiş olsa da dünyaya getirdiği oğlu sayesinde annelik duygusunu ve mutluluğu yaşamıştır. Oğlunun yurtdışına gitmesiyle tekrar yalnızlığa düşen odak figürün ölürken de yalnız olmasıyla acı talihi son bulmuş ve yaşadığı yoksulluk acı geçmişle birleşince ölümü dramatik bir boyut kazanmıştır.

Yoksulluk, cehalet ve yalnızlık kavramlarının değinildiği bu öyküde, iç monologlar ve geriye dönüşlerle konaktaki yaşantısını yansıtan odak figürün içinde bulunduğu toplumdaki kadının yerine dikkat çekilmiştir. Sonsuz itaatiyle konak için çalışan odak figürün bile bu emeklerinin karşılığında önemsenmediği belirtilerek toplumsal sınıflandırmanın ortaya çıkardığı ayrılıklar yansıtılmıştır.

DİRENÇ ONAT ALTAY - ALİ ALBAYRAK - ATA KÖSTEN

8.10 VAPURU

CEMAL SÜREYA

Sesinde ne var biliyor musun
Bir bahçenin ortası var
Mavi ipek kış çiçeği
Sigara içmek için
Üst kata çıkıyorsun

Sesinde ne var biliyor musun
Uykusuz Türkçe var
İşinden memnun değilsin
Bu kenti sevmiyorsun
Bir adam gazetesini katlar

Sesinde ne var biliyor musun
Eski öpüşler var
Banyonun buzlu camı
Birkaç gün görünmedin
Okul şarkıları var

Sesinde ne var biliyor musun
Ev dağınıklığı var
İkide bir elini başına götürüp
Rüzgârda dağılan yalnızlığını
Düzeltiliyorsun.

Sesinde ne var biliyor musun
Söyleyemediğin sözcükler var
Küçük şeyler belki
Ama günün bu saatinde
Anıt gibi dururlar

Sesinde ne var biliyor musun
Söyleyemediğin sözcükler var.

8.10 VAPURU

Modern hayatın zamana bağlı temposu, bu çağın insanını yorup tüketmektedir. Cemal Süreya'nın "8.10 Vapuru" adlı şiirinde de şehir temposundan bitkin düşmüş bir insanın zamana karşı olan yarıştaki yorgunluğu ve sessiz çılgılığı dile getirilir.

Şehir insanlarının en büyük problemi her an bir yarış içinde olmaktan ileri gelir. Bu yarışta geri kalmamak için belli bir tempoyu kaybetmemek gerekir. Bu sebepten ötürü her şeyin bir zamanı vardır ve modern hayatta zamana yetişmek şarttır. Ne var ki bu tempo çoğu insanı bitirip tüketmekte ve üstündeki yorgunluğu atması için farklı arayışlara sürüklemektedir. Şiirde, şiir kişisi şehirden yorulduğunda kaçmak için ilk olarak doğaya sığınmak ister. Bu yüzden daha şiirin ilk dizelerinde "bahçe ortası", "kış çiçeği" gibi doğa benzetmeleri göze çarpar. Çünkü doğada şehirden herhangi bir iz görmek mümkün değildir. Doğa sadece insan eli değmemiş güzelliklerden meydana gelir ve dinlendirici etkiye sahiptir. Doğanın insanı kucaklayışının yetersiz kaldığı yerlerdeyse insan hayata küser. Bu yüzden ki bu şehrin yorduğu şiir kişisi "Sigara içmek için / Üst kata" çıkar. Çünkü şehrin yarattığı baş ağrısını geçiren tek ilacı artık sigaradır, artık onu memnun eden şeyler bu yorgunlukta görünmez hale gelmiştir. Böylece insanı iyiye yönlendirecek unsurların ortadan kalkmasıyla kişi kendinden vazgeçer ve ölüme giden yolda adımlar atmaya başlar. Şehir yorgunluğu sadece psikolojik değil, fiziksel ve fizyolojik olarak da insanı etkilemektedir. Şehrin yıpratmış insanlardaki stres kendileri için pek çok sorunu da beraberinde getirerek yorgunluklarını körüklemektedir. Bu sebeple yıpranmışlığın bütün belirtilerini gösteren şiir kişisinin de vücudu yeterli uykudan yoksundur ve bu da konuşmasındaki bozukluklarla, "Uykusuz Türkçe" ile yansımıştır. Artık herhangi bir şeyden keyif almaya enerjisi kalmaz, ne işi ne de şehri mutlu edebilir onu.

"Sesinde ne var biliyor musun / Eski öpüşler var", belki gençlik aşkları... Modern yaşamın temposu kişinin kendi hayatına fırsat vermez ve o da geçmişe sığınır. Bu bir tür kaçıştır sorumluluklarının olmadığı zamana kaçış. Öğrencilik yılları; para kazanmasına gerek olmadan, sadece arkadaşlarıyla aynı sınıfa bulunduğu yılları özlediğinde kendini "Okul şarkıları" söylerken bulur. Hatta belki birkaç gün ziyaret eder mutlu günlerini geçirdiği yuvayı. Yine de geçmez acısı, derdini anla-

tamadıktan sonra insanın. Kime anlatabilir yorgunluğunu? Şehirler bir aradaki insanları öyle uzaklaştırır ki birbirinden, belki hiç gerçek arkadaş denilecek biri kalmaz modern yaşamın getirdiği yalnızlıkla. Belki kendine kalan kocaman bir yer ve omuzlarındaki yüklerle dolanır insan bir başına. Böylesine ne yapacağını şaşırılmışken bir dağınıklık içinde buluverir kendini. "Ev dağınıklığı"dır bu, yalnızlığın dağınıklığı, "kaybolmuşluğun dağınıklığı hatta... Bu dağınıklığı yakıştıramaz kişi, olması gereken de budur: kendine saygı duyması. Ve kendine çeki düzen vermeye koyulur birey, tıpkı "İki de bir elini başına götürüp / Rüzgârda dağılan yalnızlığını" düzeltmeye çalışan sen gibi. Fakat bunları yalnız başına yapmanın güçlüğü ayrıdır. Bu yüzden "Düzeltiliyorsun" sözcüğü de ayrı bir dizede yalnız bırakılmıştır. Belki normal gözükmeyi başarabilir insan, peki ya hayalleri? Sen'in "Sesinde ne var biliyor musun / Söyleyemediği[sözcükler var", anlatamadığı hayalleri var. "Küçük şeyler belki"; fakat tam gerçekleştirebileceği şartlar olması gerekirken kendine ayıracak zamanın kalmaması yüreğini burkar. Söyleyemez bile hayallerini modern hayatın koşuşturmasından dolayı. Ve böylece her zaman aklının bir köşesinde "anıt dururlar", hep içinde kalır. Şiir kişisinin gerçekleştirilemeyen hayalleri yineleyişi bu yüzden. Çünkü orda dururken gerçekleştirememek kırar insanın hevesini. Yaşayamadıkları yıkar insanı, "söylenmemiş sözcükler" yıkar seni. Hatta yıkmaktadır da. Tüm bu yorgunluk, söyleyemedikleri; sesine dolup taşmıştır. Bu kabına sığamaz duygular sebebiyle "Sesinde ne var biliyor musun" sözünü sürekli yinelemiştir.

"8.10 Vapuru"nda başlığıyla saate, hatta dakikalara bağlı kalarak yaşama zorunluluğuna vurgu yapılmıştır. Şehirde yaşayan her insanın ortak dertleri anlatılmıştır. Yorucu bir tempo, yalnızlık; hayalleri hatta insanın kendini gerçekleştirmeye yetmeyen zaman, ve sevgileri hep yarına bırakma zorunluluğu...

GÜLSU ELMAS - ALKIM ARIKAN 11-A

“KAĞNI” ve “BİR KAN DAVASI”

Adlı Öykülerin Karşılaştırılmalı Okunması

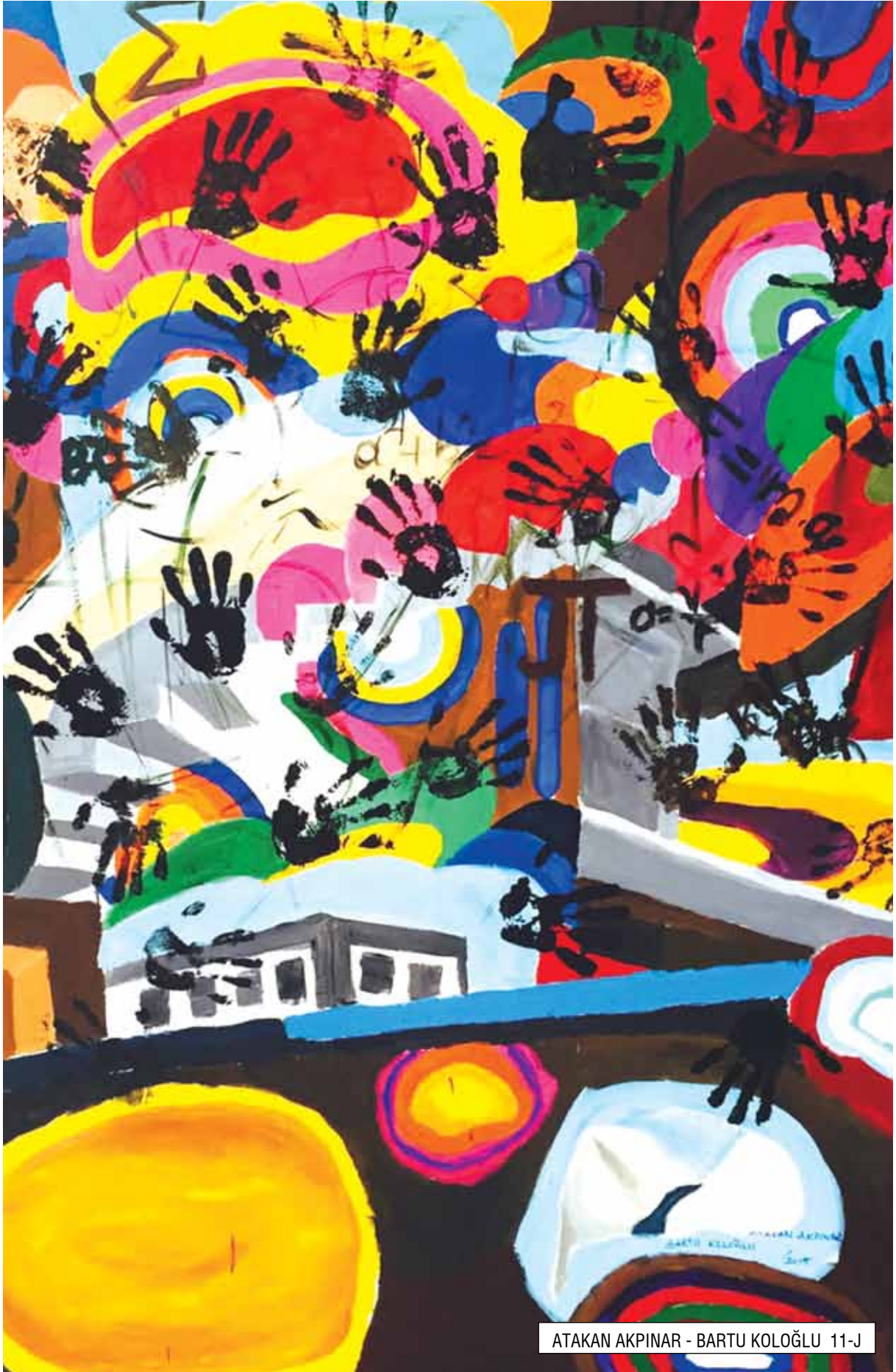
Dünyanın en büyük acısının evlat acısı olduğu söylenir. Hele bu acı haksız yollarla öldürülen evlatlar olursa. Sabahattin Ali'nin “Kağni”, Guy de Maupassant'ın “Bir Kan Davası” adlı öykülerinde de haksız yere öldürülen iki genç adamın annelerinin yaşadığı derin acı ve bu acı karşısındaki tutumları anlatılır. Bu iki öyküde anne figürleri oğullarının öldürülüşü karşısında farklı tavırlar sergilerler. “Kağni” da yer alan anne, haksızlığa boyun eğmek zorunda bırakılırken, “Bir Kan Davası”nda yer alan anne, oğlunun uğradığı haksızlığın intikamını almayı amaçlar.

“Kağni” adlı öyküde ağalık sisteminin devam ettirildiği, oldukça geri kalmış bir köyde yaşamlarını sürdürmeye çalışan yoksul anne ve oğul görülür. Bu çaresizlik ortamında yoksul ananın oğlu Sarı Mehmet, Mevlüt Ağa'nın oğlu Hüseyin tarafından vurularak öldürülür. Cinayet jandarmaya haber verilemez ve üstü örtülmeğe çalışılır. Öldüren ağa oğlu ölen ise yoksul çaresiz bir köylüdür. Acısıyla yapayalnız kalan anne yoksul, hasta ve yaşlılıktan beli bükülmüş, yalnız bir figür olarak betimlenir. “İhtiyarlıktan ve hastalıktan bir nohut kadar ufalmış olan gözlerini silmeye başladı.” Bu sebeplerden dolayı bu ihtiyar kadın Mevlüt Ağa ve köy halkı tarafından bastırılmaya çalışılır. Önce sus payı olarak ona bir şeyler gönderilir. “Mevlüt Ağa ezandan evvel Sarı Mehmet'in anasına iki tane sütlü keçi ile bir torba un ve bir kese kağıdı şeker yolladı.” Daha sonra gözü korkutularak bu cinayet karşısında sessiz kalması tembihlenir. Aksi halde kendinin zararlı çıkacağı söylenerek tehditler savrulur. “Hükümet kapısına düşmek ona oğlunun ölümünden çok daha korkunç geliyordu.” Bu baskıların sonucunda ihtiyar kadının içini kaplayan korku oğlunun ölümüne karşı koymasını engeller. “Mevlüt Ağa'yı düşman etmekten de hayır çıkmazdı; sonra köyde açlıktan öldürdü.” Ancak daha sonra köylülerden birinin cinayeti ihbar etmesiyle köye jandarma gelir ve ölü toprağından çıkarılır, bu annenin acısını

bir kat daha artırır. Üstelik ölü oğulun anneye ait olan kağniya konarak, anne tarafından şehre, mahkemeye, götürülmesi istenir. Anne oğlu kağnıda kendisi yaya gittiği yolda dayanamaz düşer. Bu durum, yoksulun sesini duyuramadığı, hukuk sisteminin oluşamadığı bozuk adaleti de yansıtır. Bu yolla annenin evladının acısına, haksızlıklara çaresizliği vurgulanır.

“Bir Kan Davası” adlı öyküsünde ise Paolo Saveri'nin dul karısı olarak betimlenen anne figürü oğlu Antoine ve köpeği Semillante ile birlikte Sicilya dağların bir uzantısı üzerine kurulu bir kasabada yaşamlarını sürdürürler. Bir ağız dalaşı sırasında oğul Antoine öldürülür. Kasaba halkı bu öyküde de bu cinayete sessiz kalmayı ve cinayeti gizlemeyi tercih ederler. “Artık ondan kimse söz etmez oldu kasabada.” Bu yönüyle bu öyküde de hukuk istemindeki bozukluk yansıtılır. Ancak bu öyküde karşılaştığımız anne figürü acısını içinde yaşamak yerine öç almayı kendine amaç edinmiş bir annedir. Güçlüdür ve oğlunun ölüsüne söz vererek onun intikamını almaya yemin eder. “... elini ölünün üzerine koyarak öç alacağına yemin etti.” Dul kadının oğlunun ölümünden sonra büründüğü tavır, intikamın onun gözünü kararttığını ve oğluna yapılan haksızlığın altında kalmayacağını gösterir. Bu yanılla sabırlı, güçlü ve azimli bir anne modeli çizer. “Kanın yerde kalmayacak yavrum, öcün alınacak oğlum.” Öcünü almak içinde değişik bir yöntem geliştirir. Günlerce aç bıraktığı köpeğini eğitir. İçi samanla dolu bir korkuluğun boynuna sosis bağlayarak aç kalan köpeğini ona saldırır. Sonunda köpek, anne ona her buyruk verdiğinde korkuluğa atlamaktadır. Anne, oğlunu öldüren adamın yaşadığı yeri öğrenir, dilenci kılığında oraya gider. Adamı çalıştığı yerde yalnız bulduğunda köpeğine buyruk verir ve köpek adama saldırır, adam ölür. Anne, acısını intikam olarak yatıştırılmayı ve kendini oğlunun katilini öldürerek rahatlatmayı başarmıştır.

İki öyküde yaşanan acı ve bunun haksız yolla olması benzer, ancak annelerin tepkisi farklıdır. “Kağni”da hayatta kalma çabasındaki anne toplum tarafından ezilen, haksızlığa karşı çıkamayan, acısını bile yaşayamayan, çaresiz bir anne iken, “Bir Kan Davası”ndaki anne intikam almayı amaç edinen güçlü, azimli ve haksızlıklara boyun eğmeyen bir kadın olarak görülür.

ATAKAN AKPINAR - BARTU KOLOĞLU 11-J

Yılanı Öldürseler ve Kırmızı Pazartesi

Adlı Yapıtların Gelenek, Kadın Algısı ve Namus Kavramı Açısından Karşılaştırılması

Edebi eserlerde toplumsal sorunlar olay örgüsü içindeki ayrıntılarla eleştirilebilmektedir. Dünya edebiyatının devlerinden Gabriel Garcia Marquez'in Kırmızı Pazartesi ve Türk edebiyatının büyük çınarı Yaşar Kemal'in Yılanı Öldürseler adlı eserlerinde de farklı uzam ve gelenekte gelişmiş aslında evrensel olan bir toplumsal sorun eleştirilmektedir. Gelenek, kadın ve namus cinayetleri sorunsalını işleyen bu iki kitap önemli bir dünya sorununu gözler önüne sererek benzerlik göstermektedir.

Her iki kitapta da namus cinayeti ve bu olgunun oluşumunda etkili olan gelenek ve toplum baskısı ele alınmıştır. Yapıtlarda "katiller" çocuk figürler üzerinden aktarılmıştır. Bu kullanım toplum baskısının çocuklar üzerinde etkisini göstermesiyle ilişkilendirilebilir. "Yılanı Öldürseler" de Anadolu uzamındaki, göçebe yapı sonucunda ata binme, silah kullanma gibi gelenekler ön plana çıkmaktadır. "Bu kundağı sedefli, değerli tüfeği ona daha yedi yaşında vermişlerdi." İnsanlara bile ateş ediyordu Hasan." Bu töreye dayalı yaşam, gelenekleri doğru ve yanlışlarıyla yaşatmakta kan davası gerçekliğinin kaçınılmaz biçimde hayata geçmesine neden olmaktadır. Üstelik bu dava kadının namusuyla ilişkilendirilerek erkek egemen toplumun gücü adına sürdürülmekte, bir çocuğu anne katili yapmakta sakınca görmemektedir.

"Kırmızı Pazartesi" adlı romanda uzam Kolombiya'dır ve toplum yapısı gereği kadın cinselliğiyle eşleştirilmiş; namus olgusuna önem verilmekte, erkek onuru bu olgu üzerinden değerlendirilmektedir. Her iki toplumda da namus konusu üzerindeki geleneklerden doğan toplum baskısı sonucunda "çocuk" figürlerinin cinayete sürüklenmesi ele alınmıştır. Böylece namus cinayetlerinde toplumun etkisi göz önüne serilirken olaylar karşısında insanların sessizliği, kanıksamışlığı, tepkisizliği de vurgulanarak toplum bu yönüyle eleştirilmiştir.

Her iki kitapta da namus kadın cinselliğiyle yansıtılmıştır. Toplumlar namusu sadece kadın ile eşleş-

tirmekte ve erkeklerin onurunu bununla değerlendirmektedir. "Yılanı Öldürseler" adlı yapıtta Esme figürünün anne rolü ile öne çıkması ve oğlunun amcalarının baskısı sonucu annesini namus için öldürmesi eleştirinin temelidir. Kurmacadaki amca figürleri geleneğin ön yargıları hoşgörüsüzlüğü ile hareket ederek toplumsal yapının temelini oluşturan bireylerin ortak tutumunu göstermektedirler. Bir çocuğu, annesini öldürecek kadar değiştiren bu tutum toplumun yapısını gözler önüne sermekte kadının çaresizliğini göstermektedir. "Çukurova'da kimse yüzümüze bakamaz, o ölmeli, anam ölmeli, Esme ölmeli" Kadına yönelen bu şiddet geleneğin tüm insani değerlerden uzaklaşarak yücelttiği davranışla kadını ta içerden doğurduğu, büyüttüğü, uğruna her türlü fedakarlığı yaptığı evladiyla vurmaktadır. Üstelik Esme'ye yönelmiş şiddete bir kadın olarak büyükanne de ortaklık etmektedir. "Benim oğlum gider de, babasının kanlısı bir avradın, babasının yatağına bir yabancıyı sokacak, sokan bir avradın yanında boynu bükük yaşar mı? Benim torunum..." Namus adı altında işlenen cinayet "yargısız infaz" olarak düşünüldüğünde toplumsal adalet adına da olumsuz bir durumdur. Kadın, erkek egemen toplumda ezilen konumda haksızlığa uğramakta, hatta kadının yaşam hakkı elinden alınmaktadır.

Kırmızı Pazartesi adlı romanda ise Angela Vicario figürü üzerinden kadın cinselliğinin namusla eşleştirilmesi işlenmiş, konu namus olunca gerçekler önemini yitirmiş ve cinayet isme dayalı işlenmiştir. Cinayetin tahminler üzerinden işlenmesi hem kadın ve namus eşleştirmesinin önyargılar üzerinden olduğunu vurgulamakta hem de durumun kanıksanacak kadar gündemde olmasını eleştirmektedir.

Yapıtlara anlatımsal açıdan baktığımızda her iki kitapta da koku izleğinin namus cinayetlerinin trajik yönünü vurgulamak ve eleştiriyi güçlendirmek için kullanılmış edebi bir anlatım tekniği olarak öne çıktığı görülmektedir. Yılanı Öldürseler adlı yapıtta bu koku izleği karşımıza "barut kokusu", "kayalık kokusu", "pılav

kokusu" gibi örneklerle çıkıp, çocuğa yapılan baskının etkisini vurgularken Kırmızı Pazartesi'de "kan kokusu" vicdana gönderme yaparak toplumun sessizliğini ve toplumsal şiddeti vurgulayan ipucu izlek olarak kullanılmıştır.

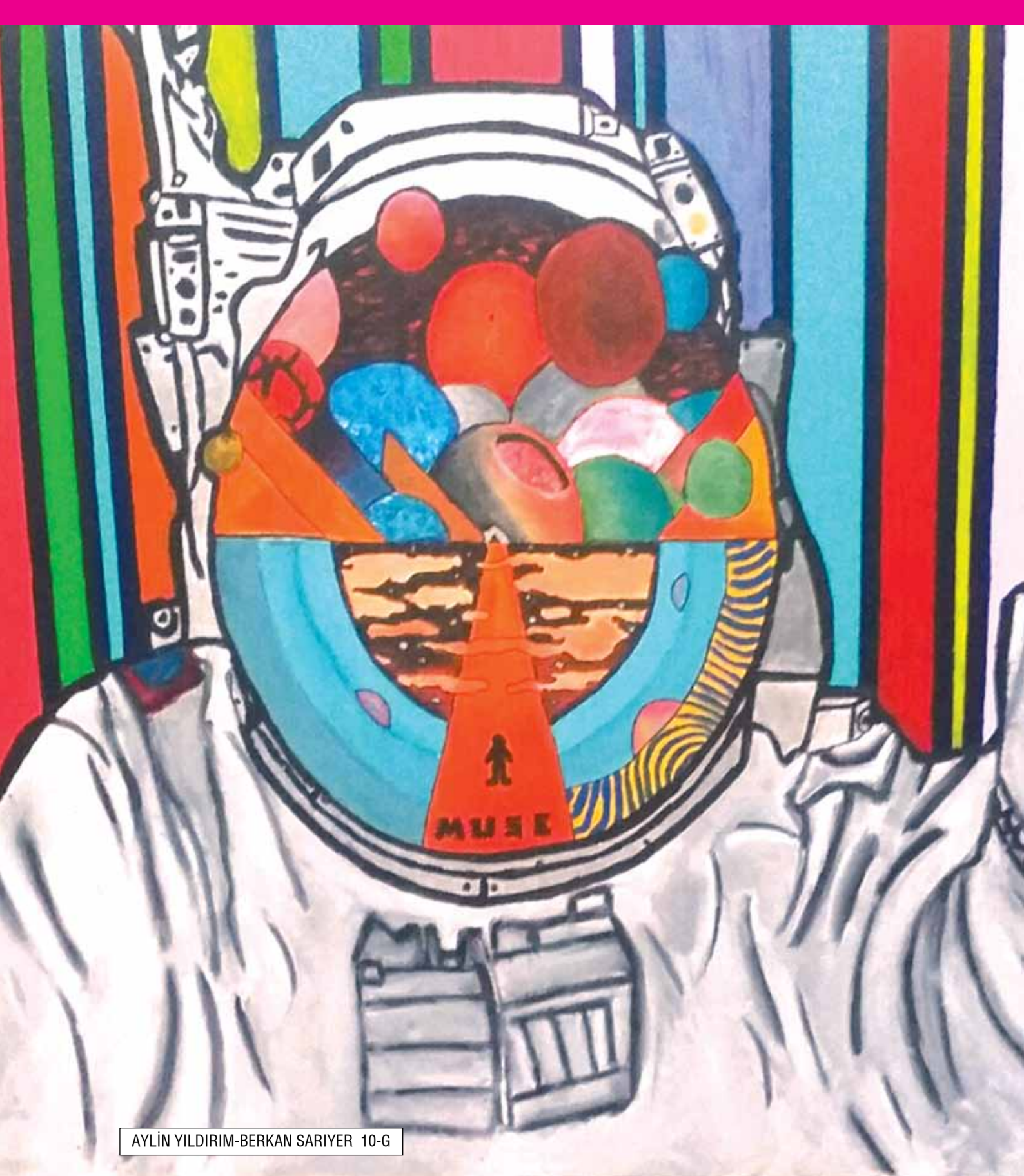
Sonuç olarak her iki eserde de namusun kadın ile eşleştirilerek kullanılması ve bunun üzerinden işlenen cinayetlerin eleştirilmesinin yanı sıra geleneklerin

yanlış yorumlanması sonucu oluşan toplum baskısı ve sonuçları da eleştirilmiştir. Bugün de hala kadına yönelik şiddet bu geleneğin bir sonucudur baskı hala devam etmektedir.

HAYATIMIZ BOYUNCA "HEPİMİZİN SUÇLU OLABİLECEĞİ CİNAYETLERİN" KOKUSUYLA VİCDAN AZABI ÇEKMEK İÇİN GÖZLERİMİZİ AÇMALI VE ESME'LERİN SESİ OLMALIYIZ!

AZRA ABAN-EYLÜL AYGENÇ 10-H

AYLİN YILDIRIM-BERKAN SARIYER 10-G

yerinden kaldırmaları
 tedirgin etmeseler
 armonikle ezberle polkalar
 çalan
 alsace'li kör kadını
 türkülerin başladığı bittiği
 yerdeki kız
 raspail bulvarı'ndan
 yine gelip yine geçen her
 akşam
 yalnız
 tedirgin etmeseler
 armonik çalan bir kadını
 ışıklar yola çıkınca herhangi
 bir akşam
 beni alıp duvarların arkasına
 götürmeseler
 seni alıp götürmeseler
 zuider-zee körfezi'nin mastör
 bulutları
 bir bir hatırında
 hep böyle cam yeşili gökler
 boyar durur
 sabahtan akşamlara dek
 hollandalı bir ressam
 orfevre rıhtımı'nda
 demek
 bir türkünün kıyısından
 çocuklar geçer
 ellerini tertemiz bir
 yağmurda yıkamış
 yalınayak macera gözlü
 çocuklar geçer
 gülmüş gülmüş
 ağlamış ağlamış
 ben hızlı yıldızları deniz
 boylarında gördüm
 ateşten oyulmuş çizgileri
 vardı
 gözbebeklerinde
 yıldız rüzgârları geçtiler
 poyraz rüzgârları geçtiler

üşüdüm
 büyük büyük üşüdüm
 deniz fenerleri
 akşamın içinden öksüz
 bakarlardı
 palermo ve calabria
 sahillerinde
 güvertede serseri ve mahzun
 gemiciler
 ve gemicilerin
 gözbebeklerinde
 bilmediğim
 görmediğim
 duymadığım
 bir melankoli vardı
 palermo ve calabria
 sahillerinde
 deniz fenerleri
 akşamın içinden öksüz
 bakarlardı
 ben örsün kerpetenin şairi
 istanbul limanından
 marsilya limanına kadar
 kurşun döker gibi döktüm
 mısra mısra
 bütün namuskâr
 bütün insanca şairleri
 bulvarlarla rüzgâr
 luxembourg bahçesi'nde
 rüzgâr
 çoluk çocuk son yaprakları
 savuruyor
 şimdi yerin altında
 bir başka dünyanın nabzı
 gibi vuruyor
 maden işçilerinin otomatik
 çekiçleri
 ve köstebek yavrusu
 metrolar
 armonik sesi utangaç
 uzaktan
 kaldırımlarda paris
 manzaraları
 gökyüzünde bir çabuk

başka adam

Attila İLHAN

bir açık
 bir hızlı mavilik
 bir hızlı bulutlar
 kırmızı kuşlarla süslenmiş
 yün eldivenlerin
 gökyüzü kaldırımlar sen ve
 paris şehri
 sen ve paris şehri sevgilim
 ve her biri bir başka türlü
 çığırgan
 yol-cu-luk-lar
 ubangi-
 şari'-
 de
 el değmemiş yıldızların
 altındaki
 şehirsiz ve radyosuz dört
 duvarın
 el değmemiş namuslu
 gözlerinde
 ve yabani sarmaşıkları
 misli görülmemiş
 hayranlıklar içinde
 yabani yabani aydınlatan
 beş alevlik ateşimiz
 sonra bir adam
 uğultulu ormanı
 küstah çakal seslerini
 ve bizzat çakalları
 omuzlarına almış
 yağlı simsiyah bir adam
 yağlı ve kıvrıkcık
 simsiyah sakalları
 ben adam
 başka adam
 yürük adam
 yıkılmış sokaklara boylu
 boyunca gençliğini
 ümitlerini güvercinler gibi
 uçurmuş
 binlerce defa kaybetmiş
 ümitlerini
 gemilerin kayboldukları
 yerde kaybetmiş
 hain şiiirlerde hain
 türkülerde kaybetmiş
 binlerce defa yeniden
 bulmuş
 ümitlerini
 sonra fecir çığıllıklarının
 saçlarından tutmuş
 deniz gider o gider
 bulut gider o gider
 ben adam
 başka adam
 yürük adam

BAŞKA ADAM

İstanbul'dan Marsilya'ya bir başka yolculuğun bir başka adamını anlatır Attila İlhan Sisler Bulvarı adlı şiir kitabının Başka Adam adlı şiirinde. Şiir kişisi kendisini başka adam olarak tanımlarken göçebeliğini, gezginliğini, ardına düştüğü insan gerçeğini ve düzen karşısındaki tavrını belirtir. Şiir kişişi şiir boyunca geçtiği her yerde bir başka dış gerçeklikle karşılaşır ve bu gerçeklikte kendi gerçeğini arar. Her biri başka türlü olan yolculukların peşinde ömrünü tüketirken ümitleri arar durur. Bu ümitler ki defalarca kaybedilmiş ve bulunmuştur.

Şiirde şiir kişisinin (benin) duygu durumları ve yaşadıkları birinci kişili anlatımla aktarılırken aslında burada karşımıza çıkan "ben" toplumun gerçeklerinden tamamıyla sıyrılmış bir ben değildir. Üstelik bu gerçeklerin ürünüdür. Bu noktada şiiri iki boyutta ele almak gerekir. Şiir kişinin gözünde dış gerçeklik birinci kısımda yine onun gözünden kendi gerçekliğidir.

Şiirin temel izleği olan yolculuğun hangi uzamlarda kurgulandığına bakıldığında İstanbul'dan başlayıp Paris'e uzandığı, İtalya sahillerinden Marsilya'ya devam ettiği görülür. Bir deniz yolculuğunun izleri sürülürken şair, yaptığı kişileştirmelerle doğayı okura duyumsatır. Şiir kişinin denizlerle özdeş kimliğini ve doğa algısını vurgular. "ben hızlı yıldızları deniz boylarında gördüm / ateşten oyulmuş çizgiler vardı / göz bebeklerinde" dizelerinde yıldızlara göz bebeklerine sahip olma özelliği verilerek kişileştirilmiştir. Deniz özgürlüğü, sınırlarından kurtulmayı ifade edecek şekilde kullanılır; yıldızlar ise umudu, hayalleri çağırıştırır. Bu çağrışımlar sonucunda şiir kişisinin yolculuğunun ait olmadığı yerden umuda olan yolculuğu olarak düşünülebilir. Göz bebeklerinin çizgilerinin ateşten olması onun bu eylemindeki tutkusunu ve kararlılığını gösterir. Bu dizeyi tamamlayan alt dizelerdeki "yıldız rüzgârları geçtiler / poyraz rüzgârları geçtiler" dizelerindeki yıldız rüzgârları kuzeyden esen rüzgârlardır ve adını kuzey yıldızlarına bakarak yerel balıkçılar tarafından almıştır aynı şekilde poyraz rüzgârları da kuzeyden eser ve ikisi de soğuk rüzgârlardır. Alt dizede şiir kişisinin üşüdüğünü söylemesi bu rüzgârlara bağlanabilir. "deniz fenerleri / akşamın içinde öksüz bakarlardı" dizelerinde şiir kişisi kendi yalnızlığını deniz fenerlerinde kişileştirmiştir. Bu dizeler şiirde iki kez tekrarlanmıştır. "güvertede serseri ve mahzun gemiciler / ve gemicilerin gözbebeklerinde / bilmediğim / görmediğim / duymadığım / bir melankoli vardı" Şiir kişisi kendi yalnızlığını belirttiikten sonra bu dizelerde gemicileri tanımlamıştır. Serseri sıfatıyla onların belli bir yere ait olmadıklarını vurgulamıştır. Gemicilerin de uzakta ve yalnız olduğunu fakat onlarda kendinin bilmediği bir melankoli olduğunu söylemiştir. Melankoli sözcüğü içinde hüznü, acıyı, yalnızlığı, umutsuzluğu ve toplumdaki uzaklığı çağırıştırır. Bu melankoli onun tanımadığı bir dünyaya aittir. Şiir kişisi burada melankoliye değil gemicilerin melankolisine, onların dünyasına yabancı-

lığını dile getirir. Bu yabancılığın sebebini açıklar: "Ben örsün kerpetenin şairi / kurşun döker gibi döktüm / mısra mısra / bütün namuskâr / bütün insancıl şiirleri" Şiir kişisi işçilerin dünyasına aittir. Onların kullandığı örs ve kerpetenin şairi olduğunu söyleyerek işçi sınıfına ve o gerçeğe ait olduğuna bir gönderme yapar. Şair olan şiir kişisi, kendini bir demirci ustasına benzeter kurşun döker gibi mısra yazdığını söyleyerek şiire sınıfsal bir bakış açısı kazandırır. İşçi sınıfından yana tavrının onun yazma eyleminin bir parçası olduğunu açıklar. Sonrasında gelen "bulvarlarda rüzgâr" dizesiyle uzam değişikliği sağlanır ve bu defa Paris gerçekliğine çağrışımlarla geçilir. İşçilerin dünyasıyla başlayan Paris sevgiliye kadar uzanır. "şimdi yerin altında / bir başka dünyanın nabzı vuruyor / maden işçilerinin otomatik çekiçleri / ve köstebek yavrusu metrolar" Şiir kişisi kendini bir başka dünyada hissetmektedir. Ardından gelen "Armonik sesi utangaç" dizesinde armoni uyum anlamına gelir ve uyumun utangaç olduğunu belirterek yapılan alışılmadık bağdaştırma ile kent gerçeğinin bir başka boyutuna kalabalıklarına ve seslerin belirsizliğine dikkat çekilir. Daha önce çekiç ve örs kullanan işçilerin burada otomatik çekiç kullandıkları görülmektedir.

Paris uzamındaki şiir kişisi bir başka çağrışımla "kırmızı kuşlarla yün eldivenler" ile bu defa geçmişe döner ve sevgilisini hatırlar: "sen ve Paris şehri sevgilim / ve her biri bir başka türü çırgışan / yol-cu-luk-lar". Bu dizede şiir kişisinin bu yalnızlığını paylaştığı bir sevgilisi olduğu görülmektedir. Yolculuklar kelimesinin bu şekilde yazılmasının sebebi yol, yolcu, yolculuk, yolculuklar kelimelerine ayrı ayrı vurgu yapılmasını sağlamaktır. Çağırın sözcüğü yerine çırgışan sözcüğünü seçerek halk söyleminden bir sözcük kullanmıştır. "ubangi- / şari' / de / el değmemiş yıldızların altındaki / şehir-siz ve radyosuz dört duvarın / el değmemiş namuslu gözlerinde / ve yabancı sarmaşıkları / misli görülmemiş hayranlıklar içinde" Ubangi-şari uzamı Orta Afrika Cumhuriyeti'nde eskiden Fransa sömürgeci olan bir yerdir. Sonrasında yerli halkın çabalarıyla bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Şiir kişisi bu uzama el değmemiş sıfatını vererek mekanik düzenden uzak, sanayileşmemiş, büyük şehir olmamış olduğunu vurgulamıştır. Yabancı sarmaşıklar onun bu el değmemiş varlığını desteklemiştir. Şiir kişisi hayranlıklar içinde olduğunu söyleyerek bu durumun ne kadar övgüye değer olduğunu göstermiştir. Ubangi Şari - Paris karşıtlığı yaratılmıştır. "sonra bir adam / küstah çakal seslerini / ve bizzat çakalları / omuzlarına almış / yağlı simsiyah bir adam / yağlı ve kıvrıkcık / simsiyah sakalları" Şiir kişisi Ubangi halkını betimlemiş ve bu halkın bizzat çakalları yani eğretilenle yoluyla kurnaz, yalancı, aşağılık, düzenbaz kişilerin yükünü omuzlarında taşıdığını belirtmiştir.

Şiirin en başında ele alınan başkalık kavramı şiirin sonunda da şiir kişisi için tekrarlanan iç gerçekliği yansıtan bir boyuta dönüşmüştür. "yerinden kaldırmaları / tedirgin etmeseler / armonikle ezberle polkalar çalan / alsace'lı kör kadını / raspail bulvarı'ndan / yine gelip geçsen / her akşam / yalnız / tedirgin etmesinler / ar-

monik çalan bir kadını” dizelerinde geçen yer adları Paris uzamını işaret eder. Şiir kişisi dinlediği polkanın çağrışımıyla Paris’e ait bir sevgiliyi hatırlar. Burada kullanılan dilek kipi ise yaşanmış bitmiş bir zamana duyulan ve tekrarını isteyen bir anlam katar şiire. “ışıklar yola çıkınca herhangi bir akşam / beni alıp duvarların arkasına götürmeseler / seni alıp götürmeseler” dizelerinde ışık ve duvarların arkası sözcüklerini ad aktarması yoluyla şiir kişinin korkuları, içinde bulunduğu tehlike ve aranan biri olduğu anlatılmaktadır. Yine bu dizelerde de müziğin çağrışım gücünden hareket edilmiş, şiir kişinin Fransa’ya özgü anıları iç gerçekliğinden yansıtılmıştır.

“zuiden-zee’nin mastor bulutları / bir bir hatırında / hep böyle cam yeşili gökler boyar durur / sabahtan akşamlara dek / hollandalı bir ressam / orfevre rıhtım’ında” Züiden- zee körfezi Hollanda’da bulunur, ressamın memleketi olan yerde. Cam yeşili gökler boyaması Hollanda’ya bir göndermedir; çünkü Hollanda yemyeşil bir ülkedir. Kendi ülkesinden uzak yine Fransa’da yaşayan fakat sabah akşam kendi memleketinin resmini yapan bir kişi vardır. Bu kişiyle de başkalık kavramı işlenmiştir. Fransa’yı hatırlatan bir parçadır bu dizeler de. Paris’te sokakların gerçeklerini anlatan şair çocuklara da değinmeden geçemez, bu çocuklar da başkallığı işaret eder. Yoksul ama tertemiz elleri olan bu çocukların gözlerindeki coşku anlatılır. Yine karşıtlıktan yararlanılarak ‘gülmüş ve ağlamış’ bu çocuklar aracılığıyla dış gerçekliğin çelişkileri verilir.

Şiirin sonunda ise bu bambaşka yönlerini yansıttığı kentten hareketle kendi başkallığını anlatır “ben adam / başka adam / yürük adam” dizeleriyle. Yürük göçebe, çabuk yol alan kişi anlamına gelir. Şiir kişisi gezginliğine ve başkallığına değinmiştir. Yürük kelimesi halk söyleminden alınan bir kelimedir. “yıkılmış sokaklara boylu boyunca gençliğini / ümitlerini güvercinler gibi uçurmuş / binlerce defa kaybetmiş ümitlerini / gemilerin kayboldukları yerde kaybetmiş / binlerce defa yeniden bulmuş ümitlerini / deniz gider o gider / bulut gider o gider” Bu dizelerde onun başkallığı düşüncesini desteklemektedir. Şiir kişinin yolculuğunun özüne bakıldığında onun gezginlik hali Paris’e veya başka bir yere gitmesiyle bitmez, çünkü onun yolculuğu bir zorunluktur. Şiir kişinin umutlarını “binlerce defa kaybetme ve binlerce defa yeniden bulma” döngüsünden çıkma- yacağı anlaşılır.

Şiir boyunca şiir kişinin göçebeliği, gezginliği ve aslında bunların temeli olan düzen karşısındaki tavrı gözlemlenmektedir. Şiir kişinin başkallığı onu bulunduğu yerden uzaklaşmak zorunda bırakmıştır. Kendisinin bu gezginlik hali isteğinden değil; aynı zamanda zorunlu bir kaçıştır, gitmek zorundadır ve düzenin dışında olmaya çalışan biridir. Gittiği hiçbir yere de ait değildir aslında. Şiir kişinin yolculuğundaki bu kaçışın etkisi şiir boyunca gerilim yaratır. Tüm bunlar olurken şiir kişisi asla toplumsal gerçekliklerden uzaklaşmamıştır.

SANEM TOKYAY 11-U

BİLGESU ALTUNKAN-ECE GÖÇER 11-Y

İŞARETLER

İşaretler bırakarak yürümeyi yeğledim
 Acıydı pişmanlıklardı yenilgilerdi
 Bağlanmaktı kopmaktı yeniden bağlanmalar
 Kayık olmalardı ve su almalar
 Yazmaktı kitaptı yerde yağmur bulutları
 Az geride yanık kavak daha geride orman
 Ortalarda bir yerde kalbimin kırıkları

İşaretlerden biri asfalt delen çiçekte
 Bir başkası iyilikti tanımadığım birine
 Ne bileyim öpücükte terli alna uzanan
 Bir baba güveni anne şefkati
 Cırcırböceği olmak geceye ses vermek için
 Gecenin gözleri ateşböceği

Naylonu reddetmekti işaretlerden biri
 Karanlık kuyu ağzında ayın yansıması
 Tüfek enkazları bir de, Hüseyin bilir
 Kırmızı çiçekler açan bir balta sapı

İşaretler bırakarak yürümeyi yeğledim
 Tuhaf işaretler anlamsız işaretler
 Uçuruma köprü bunlardan biri
 Soracaksınız bilirim: -Neresi anlamsız bunun?
 Ben toplarım o köprüden geçerken düşenleri

Bakmalar gömerek gözlerin çukuruna
 İşaretler bırakarak geldim buraya
 Sağır kulaklar bıraktım
 Top sesleri arasına

Abdülkadir BUDAK

Taşradan şehre gelmek önemli işaretti
 Ve burada kendimi daha bir kaybedişim

Devrilmiş grev çadırı patlamış iki davul
 Çalınmış emekler diğer işaretlerdi
 Sebebi ben değildim bundan emindim ama
 Yine de saatimin tersine işleyişi

Çoğu insan gibi ne az ne fazla
 Ahşap çıkıp metal geldim buraya

UÇURUMA KÖPRÜ

Köyden kente göç, bireyler için bir köprü niteliğindedir. Bu değişim sürecinde 'şehirleşme' kavramı ortaya çıkmıştır. Abdülkadir Budak da "İşaretler" adlı şiirinde taşradan şehre geçit sağlayan köprü hakkındaki düşüncelerini şehirleşme sorunsalı çerçevesinde irdelemiştir. Şiirde 'kayboluş', 'köprü', 'işaretler' anahtar sözcükleri gözlemci konumundaki şiir kişinin düşüncelerini desteklemek için kullanılmıştır. Köprüden geçerken yaşanan sancılı süreç, yedi anlamsal kesitte vurgulanmıştır.

Şiirin birinci kesitinde taşradan kente göç pişmanlığa yol açmaktadır. "Acıydı pişmanlıklardı yenilgilerdi". Şiir kişi göç döneminin acılı olduğunu söylemiştir ve insan oğlunun yarattığı beşeri etmenlerin doğaya üstün geldiğini irdelemiştir. Şiir kişi insanların birbirlerine açtığı savaşların artık doğaya yöneldiğini belirtmiş ve doğanın da bu savaştan yenilgi alarak döndüğünü savunmuştur. Şiir kişi kendini doğayı mahveden insanlardan biri olarak görmemektedir ve bu nedenle doğanın insan karşısındaki üstünlüğünü kabul etmektedir. Doğa, artık esenliksiz bir uzam haline gelmiştir ve kavaklar yanmıştır. Bir zamanlar yerdeki yağmur bulutlarında yani bir dere veya ırmak kenarında kitap yazmak şiir kişi için bir neşe kaynağı olsa da bütün doğanın unsurlarıyla beraber bu güzellikler de harap edildiğinden mutlu olmak için bir sebep kalmamıştır.

Doğanın güzellikleri şiirin ikinci anlamsal kesitinde betimlenmiş ve sıralanmıştır. "Asfalt delen çiçek" imgesinde şiir kişi doğayı sembolize etmek için çiçeği; şehri sembolize etmek için de asfaltı kullanmıştır. Önceki kesitte doğanın yenildiğini anlatmış olsa da kendi bırakacağı işaretlerden ilkinin doğanın şehirleşmeden üstün görülmesi olacağını söylemiştir. Bu hem gerçek anlamda hem de mecaz anlamda kullanılmıştır. Çiçek asfaltı delerek yeryüzünde belirlediğinde doğa da şehirleşmeyle üstün gelmiş olacaktır. Şehirleşmeyle beraber iyilikler eskimeye, eksilmeye başlamıştır fakat şiir kişi "Terli alına uzanan öpücük", "anne güveni" ve "baba şefkati" gibi iyilikler leitemotivelerle verilmiştir. Şiir kişi aynı zamanda 'ş' ve 's' seslerini "şefkat", "ses", "asfalt" ve "ateşböceği" sözcükleriyle yineleyerek gece-nin güzelliğini betimlemek için aliterasyonlu sözcükleri seçmiştir.

Çevrenin korunması gerektiği ve insanların yarattığı beşeri unsurların zararları şiirin üçüncü anlamsal kesitinde yer almıştır. Şehirde en çok kullanılan maddelerden biri olan naylonun doğaya verdiği zarar, geri dönüşümü olmaması nedeniyle çok büyüktür. İnsanların savaş gibi yarattığı felaketlerin de geri dönüşü bulunmamakta ve şiir kişinin burada naylonun red-

dedilmesi gerektiğini belirtmesi aslında savaşlara son verilmesinin de bir göstergesidir: "Naylonu reddetmekti işaretlerden biri". Tüfek getireceğine inanmış ve ağaçları kesen balta saplarında kırmızı çiçekler açacağı imgesinde de hala bir umudu olduğunu ifade etmiştir.

Şiirin üçüncü kesitinde ise köprü benzetmesi kullanılmıştır. Kente geçiş bir köprü gibi nitelenmiştir. Köprülerin bir sonu olsa ve insanı gitmek istediği yere güvenle ulaştırırsa da şehirleşme sorunu bu göçü "Uçuruma köprü" yapmaktadır. Uçurumlar sonu olmayan ve herkesin korktuğu, kaçış yolu aradığı yerlerdir. Şehre yerleşmiş biri de insani duyguların kaybolması, zarar verme arzusu ve savaşlar kendini kaçışı olmayan bir boşlukta, diğer bir deyişle bir uçurumda gibi hissetmektedir. Şiir kişi "Neresi anlamsız bunun?" diye bir soru sorar ve insanların da onun haklı olduğunu düşünmesi gerektiğini vurgular.

Şiirin dördüncü kesitinde de savaşın bıraktığı izlere değinilmiştir. Top sesleri arkasında sağır kulaklar bırakmıştır. İnsanlar, savaşlar ve hırsları nedeniyle sağırlaşmış, körleşmiş ve doğanın sorunlarına karşı umursamaz bir tavır sergilemişlerdir.

Savaşların ve şehirleşmenin yarattığı sorunlar arasında kayboluş, beşinci kesitte baskın olan bir tondur: "Ve burada kendimi daha bir kaybedişim". Şiir kişi hem kendi dünyasında hem de gerçek dünyada kaybolmuştur. Bu kayboluşun sebebi de şiir kişinin uçurumda olmasından kaynaklanmaktadır.

Altıncı kesitte ise pişmanlık anlatılmıştır. Halk şehirleşmenin getirdiklerinden mutsuz ve huzursuzdur. Bu nedenle de grev yapmaktadır: "Devrilmiş grev çadırı". Şiir kişi de halkın duygularına ve düşüncelerine ortak olmaktadır: "Saatimin tersine işleyiş". Şiir kişi artık saatin gösterdiği zamanda değil, kendi saatinde yaşamaktadır. Şiiri genelinde anlatılan pişmanlık duygusu geriye dönme isteğinin bir kanıtıdır.

Şiirin son kesitinde taşra ve kentin farklılığı ifade edilmiştir. Bu iki dünyanın karşıtlığı "Ahşap çıkıp metal geldim buraya" dizesinde verilmiştir. Taşradan şehre olan dönüşüm tamamen farklılaşmaya yöneliktir; ahşap artık metal olmuştur.

Şiirin başlığı "İşaretler" den de anlaşıldığı gibi artık şehirleşme büyük bir sorundur ve bireylerin buna "Dur!" diyebileceği işaretler bırakması gerekmektedir. Bütün bu çevre, savaş ve köprü betimlemeleri tek bir noktaya işaret etmektedir: İçinde bulunduğumuz doğa tektir ve onu koruyabilmemiz için bizlere ikinci bir şans verilmeyecektir.

BERKAY AK 11-U

BEYAZ KÖRLÜK

Jose Saramago'nun "Körlük" adlı yapıtına yansıyan toplumsal yapının odak figürle ilişkilendirilerek değerlendirilmesi.

Jose Saramago'nun "Körlük" adlı yapıtında yazar, toplumun başına gelen ve salgın bir hastalıkmiş gibi hızla yayılan "beyaz körlük"ün, toplum hayatındaki düzene etkisini göstermiştir. İnsanların etraflarını bembeyaz görmelerine neden olan bu körlük, toplumun altyapısında bulunan bazı problemleri gün yüzüne çıkarmış, toplum düzenini sarsmıştır. Herkesin kör olmasına karşın aralarından sadece biri beyaz körlüğe yakalanmamış ve diğerlerine yol göstermiştir: Doktorun karısı.

Nerede ve ne zaman geçtiği bilinmeyen, bu yönüyle evrensel özellik taşıyan bu romanda yazar körlük salgını ile toplumda ortaya çıkan ahlaki çöküntüleri ortaya koymuştur. Aslında bu dürtüler ve çöküntüler, insanlığın başlangıcından beri var olan kavramlardır: vahşi içgüdü, erkeklerin kadınlardan daha üstün görülmesi ve zayıf olanın elenmesi. Demokrasinin ve çağdaşlaşmanın etkisiyle insanlar bu dürtüleri gizleyerek yaşamışlardır. Ancak körlük salgını nedeniyle bu kavramlar yeniden insanları ele geçirmiş ve toplumun düzeni altüst olmuştur. Kimse bir diğerinin ne yaptığını görmediği için ahlak ortadan kalkmış, insanlarda "başkaları ne der" kaygısı yok olmuştur. Buna bağlı olarak insanlığın asıl özellikleri ortaya çıkmış, insan ilkel haline geri dönmüştür. Bu durum, güçlü olanların kendini diğerlerinden üstün görmesini de beraberinde getirmiştir. Çeteler ortaya çıkmış ve bu çeteler bireysel çıkarları için diğer insanları kullanmış, bir diktatörlük sistemi kurmuşlardır.

"Doktorun karısı kendini bu adamın bir yiyecek hırsızı olduğunu, öteki insanların elinden, onların hakkı olanı zorla aldığını, bebeklerin lokmalarını ağızlarından çekip aldığını düşünmeye zorladı... (sf. 179). Bu çeteler, insanların temel ihtiyacı olan yiyeceği, diğer körlerin elinden almış ve onları bu yiyecekleri kadınlar karşılığında vermeye zorlamıştır, bu da ahlaki değerlerin yitirildiğini göstermiştir.

Süreç içinde toplumda hırsızlık, yağmalama gibi olaylar baş göstermiş ve böylece mülkiyet kavramı ortadan kalkmıştır. İnsanlar toplumsal statülerinin gerektirdiği şekilde davranmayı bırakmış, diğerlerinin ellerindekileri alarak güç kazanmaya çalışmışlardır. İktidardaki insanların da kör olmasıyla gelişen otorite boşluğu ile körler kapatıldıkları hastaneden kaçmış ve düzen iyice bozulmuştur. Bütün hakları elinden alınan körlerin sokağa çıkmasıyla birlikte toplumdaki sınıf farkı da ortadan kalkmıştır.

Odak figür doktorun karısı ise beyaz körlük ile birlikte toplumda yaşananlara birebir tanık olmuştur. Bu, onun için oldukça zor ve sorumluluk gerektiren bir durumdur. Toplumdaki ahlaki çöküntünün tek şahididir ve bu durumdan fazlasıyla etkilenmiştir. En başta bireysel bir nedenle kocasını korumak amacıyla kör olduğunu söyleyerek başladığı bu yolculuk, zamanla toplumsal bir nedene dönüşmüş elinden geldiği kadar herkese yardım etmeye çalışmıştır. Etrafındaki insanlara görebildiğini söylemeye çekinmiş, kimseye belli etmeden yardım etmeye çalışmıştır. Çetenin yaptığı ahlaksız eylemleri ve adaletsiz düzen karşısında büyük bir sorumluluk duyarak mücadele etmiştir. Tüm yaşadıklarına rağmen, insanlığını korumaya çalışmıştır. "... ya da gerçekten de körmüş de, sonradan gözleri birdenbire açılmış gibi davranırdı, böylesi belki de daha iyiydi, bir bakıma ötekilere biraz umut vermek olurdu." (sf. 158) Çevresindeki insanlar için bir umut olmuş, grup için lider rolü üstlenerek onları dış dünyanın kargaşasından korumaya çalışmıştır.

Sonuç olarak, yapıtta beyaz körlük insanların toplumsal düzen anlayışından uzaklaşmalarına neden olmuştur. Bireylerin toplumsal değerlere, etik ve ahlaki değerlere olan bağlılıkları kör olmalarıyla birlikte ortadan kalkmış, eğitim ve statü zamanla yerini ilkel ve şiddetin öne geçtiği bir anlayışa bırakmıştır. Böyle bir ortam içinde doktorun karısı "aydın, yol gösterici" kimliğiyle öne çıkarak toplumdaki ahlaki çöküntüyle mücadeleye girişmiş ancak kör olmayan tek birey oluşu, yardımlarını tüm topluma ulaştırabilmiştir. İnsanların körlükle beyaz bir aydınlığa mahkum olmaları, içinde yaşanılan toplumda var olan değer aşınmasının da bir göstergesidir.

CAN ÜNLÜSOY 11-D

YAŞAMA ANLAM KAZANDIRMAK

Albert Camus'nün Yabancı adlı yapıtında "varlık sorunsalı" ve "yaşamı anlamlandırma süreci"nin odak figür üzerinden değerlendirilmesi.

Varlık sorunsalı insan hayatının büyük bir kısmını kaplayan bir soru işaretidir. İnsan yaşadıklarıyla, hayatındaki insanlarla yaşamı anlamlandırma sürecine girer ve böylece "var" olduğunu kanıtlar. Albert Camus'nün "Yabancı" adlı yapıtının geneline de varlık sorunsalı hakimdir. Varlık sorunsalı ve yaşamı anlamlandırma süreci odak figür Meursault üzerinden verilmiştir. Ayrıca odak figürün hayatına büyük etkileri olan annesi Madam Meursault, arkadaşı Raymond ve mahkeme sürecindeki soruşturma savcısı Meursault'un yaşam-ölüm karşıtlığı çerçevesinde yaşamı anlamlandırmasında etkindirler. Albert Camus ise bu kavramları yapıttaki düalist yapı, leitmotiveler ve iç monologlarla sunmuştur.

Yapıtın daha en başında Madam Meursault'un odak figürün annesi olarak onun hayatında çok önemli bir yere sahip olması beklenir, ancak Meursault annesinin ölümüne bile umursamazlıkla yaklaşır. Odak figürün annesinin ölümü onun günlük alışkanlıklarını gerçekleştirmesini engelleyecek kadar bile etkilemez. Onun bu yaklaşımının temel nedenlerinden biri Meursault'un gerçekten kimseyi sevmemesidir. Yaşamı anlamlandıramadığı gibi insanları da anlamlandıramaz, onlara değer vermez, sevmez. Bu annesi için bile geçerlidir: "Kapı görevlisi yemek için beni yemekhaneye davet etti ama, karnım aç değildi. O zaman, 'İsterseniz size bir fincan sütlü kahve getireyim,' dedi. Sütlü kahveyi çok sevdiğim için kabul ettim, kapıcı da biraz sonra bir tepsisiyle geri geldi. Kahveyi içtim. O zaman canım sigara içmek istedi ama çekindim, çünkü annemin başucunda böyle bir şey yapmak doğru olur mu, bilmiyordum. Sonra düşündüm. Hiçbir önemi yoktu bunun. Kapı görevlisine de bir sigara ikram ettim, beraberce içtik." (Camus, 15-16)

Meursault'un gözünde aile kavramına dahi sevgi bulunmadığı için annesinin ölümünün de yaşamı gibi değeri olmaz. Annesinin cenazesinde bile sanki çok normal bir şeymiş gibi umursamazlığı üstündedir: "Marengo'yu denizden ayıran tepelerin üzerinde, gökyüzü kıvıllıklarla doluydu. Bu tepelerin üzerinden aşan rüzgar, buraya bir tuz kokusu getiriyordu. Güzel bir gün olacaktı. Çoktan beridir kırlara gitmemiştim, annem olmasa gezip dolaşmaktan ne kadar hoşlanacağımı hissediyordum." (Camus, 19)

Annesinin ölümü hayatına hiçbir şey yokmuş gibi yaşamasına engel değildir ancak annesinin cenazesinin başında olması gerektiğini bildiği için bu zorunluluk hissi onu frenler. Meursault'un umursamazlığının bir diğer nedeni ise kendi yaşamını bile önemsememesidir. Ona göre yaşam-ölüm karşıtlığından bakıldığında gerçekten "var" olduğunu söyleyemez, o zaman "yok" olmanın da bir anlamı yoktur. Annesinin ölümüne de bu bakış açısıyla yaklaşır.

Raymond figürü ise odak figür Meursault'un hayatındaki arkadaşlık kavramını gösterir. Annesini bile sevmeyen, ona değer vermeyen Meursault'un gerçek bir arkadaşlık kurması mümkün değildir. İçinde duygu bulundurmeyen, karşılıklı çıkar ilişkisine dayanan bu arkadaşlık Raymond için de aynı şeyleri ifade eder. Ortak özellikleri nedeniyle "arkadaş" olduklarını düşünürler. Yoksa aralarında sevgiyle işlenen bir arkadaşlık bağı yoktur: " 'Hayat denen şeyi biliyorsun sen, anlamışsın bunu,' dedi. Önce senli benli konuştuğunu fark etmedim. Ancak, 'İşte şimdi gerçek bir arkadaş olduğun yahu!' dediği zaman farkına vardım bunun ve şaşıtm. Cümleyi tekrarladi, ben de 'Evet,' dedim." (Camus, 35)

Odak figüre göre Raymond'la aralarındaki ilişki "öylesine" gelişen, "sözde" bir arkadaşlıktır. Odak figür bunu kendi iç monologlarında, Raymond ile ilgili düşüncülerinde belli eder: "Onun arkadaşı olmak umurumda değildi ama o, buna pek hevesli görünüyordu." (Camus, 35) Arap adamı Raymond'u rahatsız ettiği için öldürmez. Kendi o anda öyle istediği için öldürür. İşlediği cinayetin bile "arkadaş"ıyla bir bağı yoktur, sadece iç dürtüleriyle harekete geçer. Meursault'a göre hayata, yaşananlara ve insanlara anlam verenler yine insanların kendileridir. Eğer insanlar bunları düşünerek "var" etmeseler anlamsızlıklar bütününden başka bir şey değillerdir. Böylece odak figür düşünmeyerek, hissetmeyerek, sevmeyerek Raymond'la olan arkadaşlığını da "var" etmez.

Soruşturma savcısı ise yapıtın ikinci kısmına hakim olan figürlerden biridir. Meursault'un en korktuğu şeyle, "suçlanma"yla, yüzleşmesini sağlar. Ona göre yapıtta leit-motive haline geldiği üzere hiçbir konuda bir "kabahat" i yoktur ancak hayatında ilk defa birileri onu gerçekten hatalı olduğu bir konuda suçluyordur. Soruşturma savcısı onu işlediği cinayetten ziyade insan olamamakla suçlar. Odak figürün duygusuzluğunu, hayata karşı tepkisizliğini gözler önüne serer. Yapıttaki kutupluluk ilkesi sayesinde birinci kısımda Meursault'un normal karşılanan her davranışı yapıtın ikinci kısmındaki yargılama sürecinde suçlamaya dönüşür. Özellikle annesine ve ölümüne duyduğu ilgisizlik önüne bir suçlama olarak çıkar: "Anladığıma göre, savcının ana düşüncesi, benim cinayeti önceden tasarlamış olduğumdu. En azından kanıtlamaya çalıştığı buydu. 'Bunu ispat edeceğim, hem de misliyle edeceğim. Önce olayların göz kamaştırıcı ışığı altında, sonra da bu cani ruhun psikolojisinin bana vereceği loş ışık altında,' diyordu. Annemin ölümünden beri olup biten olayları kısaca anlattı. Duygusuzluğumu, annemin yaşını bilmeyişimi, ertesi gün bir kadınla beraber denize girip sinemaya gidişimi,

Fernandel'i seyredişimi ve nihayet Marie'yle eve dönüşümü hatırlattı. O anda hemen anlayamadım, 'metresi' diyordu çünkü; oysa Marie benim için sadece Marie'ydi." (Camus, 91) Meursault'un bu duygusuzluğu onu idama kadar götürür. Soruşturma savcısı bu kadar duygusuz bir insanın toplumda yeri olmadığı yargısına varır: "Benim, en temel kurallarını bilmezden geldiğim bir toplumda işim olmadığını, üstelik, en basit tepkilerinden dahi habersiz olduğum insan kalbine sığmama da yüzümün tutmama yacağına ilan etti. 'Sizden bu adamın başını istiyorum ve bunu gönül rahatlığıyla istiyorum.'" (Camus, 93)

Odak figür için yaşamı anlamlandırma süreci, böylelikle, idam kararından sonra başlar. Yapıttaki düalist yapı sayesinde odak figür yaşamın anlamını ölüme yaklaşımadan kavrayamaz. İlk önce ölümün karanlığını üzerinde hissederek ve yaşamın aydınlığını anlar. Soruşturma savcısının verdiği idam kararı sonucunda Meursault ilk önce hiçbir şey hissetmez. "Yaşamın bir anlamı yok ki ölümün olsun." düşüncesini savunmaya devam eder ancak hüccesine gittiğinde, uzamın da üzerinde yarattığı etkiyle birlikte düşünmeye başlar. Etrafını saran dört duvara baktığında içini kapana kısılmışlık duygusu kaplar. Tek istediği dışarı çıkıp biraz daha yaşamaktır. Ölmek değil, biraz daha yaşamak... Bu yaşama isteği sayesinde "Ölüm varken yaşamının ne anlamı var?" yargısı önemini yitirmiştir. Yaşamın bir anlamı vardır. Yaşamın anlamı şu ana kadar anlamsız olduğunu savunduğu her şeydir. Annesinin hayatının son günlerinde Perez'le nişanlanması, Salomon'un kaybolan köpeği, Celeste'nin arkadaşlığı, Marie'yle ilişkisi... Bütün bunların en sonunda bulunduğu yaşamın anlamını Papaz'a haykırırken hafiflediğini, özgürleştiğini hisseder. Gerçek özgürlüğü hapisanede, fiziksel olarak kısıtlanmış bir haldeyken fark etmesi de yapıttaki kutupluluk ilkesinin bir göstergesidir. Yaşam ve ölüm birbirlerinin karşıtlığında anlam kazanırlar. Meursault'a göre "yaşam"ı "ölüm" var eder. Odak figür "yok"luğuna bir kala "var"lığını çözer. Bu yaşamı anlamlandırma sürecine onu iten şey ise yargılanması, suçlanması, kısıtlanması ve ölümün kapısını çalmasıdır. En büyük korkusu olan suçlanmak onun en sonunda yaşamın anlamını çözmesine yardımcı olur ve kendini düşünerek "var" etmesini sağlar.

Albert Camus'nün "Yabancı" adlı yapıtında varlık sorunsalı ve yaşamı anlamlandırma süreci odak figür Meursault'un yaşadıkları, suçla gelen yargılanma ve idam süreci üzerinden verilmiştir. Ayrıca Camus yan figürler olan Madam Meursault, Raymond ve soruşturma savcısının Meursault üzerindeki etkilerinden de yararlanmıştı. Odak figürün suçlanması ve yargılanması onun kendini ve hayatını sorgulamasını sağlar. Odak figür "yok"luğa en yakın olduğu anda düşünerek yaşamı anlamlandırma sürecine girer ve kendini "var" eder. Böylelikle varlık yokluk ile, yaşamı ise ölümlerle açıklanır.

BİLGESU ALTUNKAN-ECE GÖÇER 11-Y

ZEYNEP BUMİN-BENGİSU ŞAHİN-BURAK ÖMER KARAOĞLU 11-V

birakılmış bir sonbahardı
şiiirler şiiirini arıyordum
lorca'yı ağlarken buldum rüzgârda
eylül güneşiiyle tutuşan bir gitar sesiydi ispanya

bir elim sıcak denizlere değerken
bir elim buzul çağlarında
şiiili yangınlarında buldum neruda'yı
gülüyordu kasımpatılar arasında

şiiirler şiiirini arıyordum
acılarda ağrılarda ayrılıklarda
biliyordum uzak değil
pir sultan nazım hikmet ve daha

gün eridi mor dağların ardında
gürültüyle uzaklaştı güvercinler
tam ulaşmıştım şiiirler şiiirine
sinsice bastırdı gece

böyle sinsice bastıran gecelerde uyumadım hiç
en yanık türkülerle kırdım sabahın sürgülü kapılarını
hasretle atıldı şiiirin kollarına
yürek ve bilinç

ŞİİİRLER ŞİİİRİNİ ARAMAK

Salih BOLAT

ARAYIŞ

Arayış, kişinin hayatının çeşitli zaman aralıklarında, farklı biçimlerde önem kazanır. Bu durum çok farklı nedenlerden ötürü ortaya çıkar, kimisi için kalp kırıklığı kimisi için günlük hayatı derinden etkileyen radikal bir değişim gibi sebepler olabilir. Nedeni her ne olursa olsun sonunda bir değişim süreci vardır. Ürünü ise düşünce karışıklığı ve duygu çatışmaları arasından yeni bir farkındalık ile ötelenmiş kişisel bir bulgudur çoğunlukla. Esasen, arayış her şeyden önce kişinin kendisini tanımada önemli etki yaratır. Salih Bolat'ın "şairlerin şiirini aramak" adlı eserinde kimlik arayışı ile amaç oluşumunun keşişiminde bir insan figürü betimlenir. Şiir kişinin değişimi incelenirken şiir iki anlamsal kesite ayrılır. Ancak şiirin anlatım bütünlüğü ile uyuşan iki farklı olgu onu açıklar.

Bu olgulardan ilki sevgidir. Şiir kişisi içinde bulunduğu ifadeye varamayan duygu karmaşasında kendine yol gösterici olarak şiirlere başvurmuştur. Adı geçen şairlerin dikkate değer bir noktası vardır; her biri aşk olgusuna değişik bir yaklaşım getirmiş, farklı formlarına ses olmuşlardır. Şiir kişi de içinde bulunduğu duygu karmaşasını adlandırmak veya en azından tanımak arayışındadır. İlk anlamsal kesite bakıldığında baskın tonun boşluk duygusu ile harmanlanmış hüznün olduğu görülür. Zamanın "bırakılmış bir sonbahar" olarak betimlenmesi burada biri tarafından bırakılmış, belki aldatılmış veya yüzüstü bırakılmış bir "yalnız" portresi çizer. Bu yalnız insanın ise adeta onu arayışa sürükleyen bir bilinç bulutu vardır. Bilinç yolculuğuna Federico Garcia Lorca ile başlayan ben kişisi, onu ağlarken bulur ki, sonbahar ve terk edilmişlik duygusu ile beraber ele alındığında, şiir kişisinin ruh haline ayna tutar bu durum. Şilili şair Pablo Neruda ise memleketi alevler içinde cayır cayır yanarken gülümsemektedir, hem de sonbahar çiçeği kasımpatılar arasından, burada kasıtlı oluşturulmuş tezat ağlanacak durumda gülen şair imgesiyle "ben" kişisinin içindeki duygu buhranı ve karmaşayı yansıtır. Şaşkındır. Acı, ağrı ve ayrılık ise kuvvetle muhtemel olarak değerlendirildiği olgulardır, karamsarlık baskındır. İkinci anlamsal kesite geçerken, iç dünyasına dönen şiir kişisi ayrılık düşüncelerinden karanlığa atılır. Nitekim artık güvercinler uçmuş(ki burada güvercinler ile kişinin yakınları veya sevenleri arasında bağ kurmak mümkündür), ve tam anlamıyla yalnız kalmıştır. Bakıldığında görülecektir ki, duygu durumu bu kadar karışmış bir insan, grupta veya kalabalıktan bir anda kopunca yalnızlık, boşluk duygusunu beraberinde getirir. Gelen bu duyguları "sinsi" olarak nitelendirerek onları düşmanlaştırır. Ayrıca hiç şüphesiz, gerçekleri örten ve olduklarından daha ürkünç hale getirecek şekilde çarpıtan gece vaktinin gündüzden çok betimlenmesi, türkü söyleyerek boşluğa seslenerek yalnızlığı yenme duygusu uyandırması kişi içinde baş gösteren çatışmayı açığa vurur. Ancak çatışma sona erdiğinde bir kahraman edasıyla gündüze kavuşturur kendisini, arayışı sonlanmış, kendini ve sevgiyi bulmuştur.

Şiirdeki arayışın olası ikinci yorumu ise tam bir dönüşüme giden yoldur. Ancak düşüncenin eksiksiz bir şekilde kavranabilmesi için imgelerin yorumlanması, adları verilen sanatçıların hayatlarındaki belli başlıklardan alıntılar eşliğinde yapılmalıdır. Öncelikle, anılan büyük şairlerin hayatlarında yaşadıkları inanılmaz hatta akla gelmez, getirilmeye cesaret edilemeyecek acılar vardır. Bu acıların bir sonucu olarak onlar topluluklar tarafından kahramanlaştırılmışlardır. Federico Garcia Lorca, İspanya'nın Cumhuriyet rejimini yıkarak diktatörlük kuran Francisco Franco tarafından 38 yaşında idam edilmiştir. İdamı Ağustosta gerçekleşmiş, eylül ayında ise Franco devlet başkanı olmuştur. Hüzünlü gitar sesi, İspanya tarihinin en acıklı yıllarının gelişini hatırlatır, eylülün kısalmış güneşi ise onun kısa hayatını. Pablo Neruda zaman zaman memleketi Şili'de, zaman zaman ülke dışında kaçarak yaşamış, düşünceleri nedeniyle hükümete bir hedef olmuştur.

Pir Sultan inandığından dönmediğinden asılmış, Nazım Hikmet karşıt -aykırı kimliğinden dolayı sürgün edilmekle kalmamış, vatandaşlığı elinden alınmıştır. Bu nedenle acıyı ve ayrılığı anlatmak için çok uzağa gitmeye gerek yoktur, bunları görmek için kişinin sadece kendi memleketine bakması yetecektir. Her biri zamanlarının ileri gelen aydını olan bu sanatçılar, şiir kişisindedir gıpta uyandırır. Cesaretleri ve kararlılıkları onun arayışının odak noktasıdır. Bu nedendir ki onları romantikleştirip yüceltir. Bu yazarların dönemleri karanlıktır, belirsizlik ve korku hissi halk içinde ağır basar. Ancak bu aydınlar, pek çoğunun kaçıp ürttüğü yerde, acı çekmek pahasına, sanatları aracılığıyla halkın kolektif bilincini arttırmışlardır. Şiirin ikinci anlamsal kesimine geçildiğinde sıralanan sanatçıları kendisi için örnek olarak yola çıkan şiir kişisi, "gün eridi" ile ifade eden refah içinde geçen günler geçtiğinde ve tehlike karalıkta filizlendiğinde, halkı ifade eden "güvercinler" gibi kaçmamış, "gece", yani; korku, tehlike ve kötülük bastırıldığında cesaretine gem vurulmamıştır. Bekçi gibi karanlığın geçmesini beklerken rahatlık ile açıklanabilecek uykudan uzak durarak ve acı ve korkusunu, yalnızlığını vurgulamaktan çekinmez, çünkü yalnız olan ve acı çekmeden büyük işlerin başarılamayacağına inanır, aynı kahramanları şairlerin hayatlarında olduğu gibi. Karanlık ne kadar uzun da olsa, mutlak kötülük sonsuz değildir, onu yenen güneş hep olacaktır. Ancak şiir kişisinin karanlığı zor geçmiş, gündüzü "sürgülü kapılar" ardına sığınmıştır. Dönüşümünü tamamlamış olan "ben" kişisi ise o sürgülü kapıları kırmıştır. Böylece artık kendi kahramanı olmuştur.

Bu iki bakış açısı ele alındığında akla en yakın gelen şairlerin hayatlarını kahramanlık serüvenleriymiş gibi ele almalarıdır. Bu durumda arayış çok daha derin bir anlam kazanır. Bahsedilen şairlerin küresel toplum üzerinde bıraktıkları etkiler de düşünüldüğünde, şiirin sevgiliye kavuşmadan çok daha fazlasını anlatması da zaten beklenmektedir.

YAZ ERTÜRK 11-U

YAZ ERTÜRK 11-U

DEFNE GÖKALP-DENİZ AKYILDIRIM 10-S

ben sana mecburum bilemezsin
adını mih gibi aklımda tutuyorum
büyüdükçe büyüyor gözlerin
ben sana mecburum bilemezsin
içimi seninle ısıtıyorum.
ağaçlar sonbahara hazırlanıyor
bu şehir o eski İstanbul mudur
karanlıkta bulutlar parçalanıyor
sokak lambaları birden yanıyor
kaldırımlarda yağmur kokusu
ben sana mecburum sen yoksun.

sevmek kimi zaman rezilce korkuludur
insan bir akşam üstü ansızın yorulur
tutsak ustura ağzında yaşamaktan
kimi zaman ellerini kırar tutkusu
bir kaç hayat çıkarır yaşamasından
hangi kapıyı çalsa kimi zaman
arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu

fatih'te yoksul bir gramofon çalıyor
eski zamanlardan bir cuma çalıyor
durup köşe başında deliksiz dinlesem
sana kullanılmamış bir gök getirsem
haftalar ellerimde ufalanıyor
ne yapsam ne tutsam nereye gitsem
ben sana mecburum sen yoksun.

BEN SANA MECBURUM

Attila İLHAN

belki haziran da mavi benekli çocuksun
ah seni bilmiyor kimseler bilmiyor
bir şilep sızıyor ıssız gözlerinden
belki Yeşilköy'de uçağa biniyorsun
bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor
belki körsün kırılmışsın telaş içindesin
kötü rüzgar saçlarını götürüyor

ne vakit bir yaşamak düşünsem
bu kurtlar sofrasında belki zor
ayıpsız fakat ellerimizi kirletmeden
ne vakit bir yaşamak düşünsem
sus deyip adınla başlıyorum
içim sıra kımıldıyor gizli denizlerin
hayır başka türlü olmayacak
ben sana mecburum bilemezsin.

BAĞLILIK - BAĞIMLILIK ÇIKMAZI

Bireyler aşık olduklarında kimi zaman tanımlayamadıkları derin hislerle karşılarındaki insana bağlanırlar. Bu bağlılık onların baktıkları yerlerde, yaşadıkları olaylarda, karşılaştıkları kişilerde her zaman sevdiklerini aramalarına neden olur. Atilla İlhan'ın "Ben Sana Mecburum" adlı şiirinde şiir kişinin, sevgiliye duyduğu büyük aşk ve bu aşkın şiir kişisinde yaratmış olduğu duygular anlatılmaktadır. Şiirde bu durum, şiir kişinin, sevdiği ile olamamanın verdiği yalnızlık acısının kendisinde yaratmış olduğu duyguları ifade ederek sevgiliye seslendiği kısım ve sonbahar mevsiminde, yağmurlu bir akşamda İstanbul sokaklarında sevdiğine duyduğu hisleri düşündüğü kısım olmak üzere iki anlamsal kesitte ele alınmaktadır.

Şiir kişinin içinde bulunduğu duygularla sevdiği kişiye seslendiği ilk kesitte, şiir kişisi kendisi için yaşamın aşk olduğunu ifade etmektedir, çünkü "ben" kişisi sevdiğini bir türlü aklından çıkaramayan, ona her zaman çaresizce ihtiyaç duyan, onunla olmasa bile hislerini onunla yaşamaya devam eden bir aşıktır. Bu kişi sevgili ile yaşamaya mecburdur ve onun varlığı ile hayat bulmaktadır. "Adını aklımda mıh gibi tutuyorum" ifadesinde de görüldüğü gibi "ben" kişisi, sevgilinin adını aklına civilenmiş gibi tutmakta ve unutmamaktadır; her anını onu düşünerek geçirmektedir. Sevdiği sıklıkla sıkı bağılı olduğu görülen anlatıcı öznenin hayalinde, "sevgilisinin gözlerinin büyüdüğü büyümesi", ayrılık sürecinde sevgiliye olan tutkusunun ve kalbindeki sevgisinin azalmak yerine artarak büyüdüğünü göstermektedir. Sevgilisi onun yaşam kaynağıdır ve yaşamının nedeni olarak görülen sevgili ona güç vermektedir. Bu durum "İçimi seninle ısıtıyorum" dizeleri ile açıklanmaktadır; çünkü anlatıcı öznenin yaşamını sürdürebilmek için sevdiğinin varlığına ihtiyacı vardır. Şiir içerisinde her bendin sonunda kullanılmakta olan "Ben sana mecburum" dizesinin tekrarı da şairin aşka ve sevgiliye muhtaç olduğuna vurgu yapan unsurlardandır.

Sevdiği kadını masumiyeti nedeniyle "mavi benekli elbise giymiş bir kız çocuğuna" benzeten "ben" öznesi onun güzelliğinin sadece kendi tarafından fark edilmesini isteyerek onu kendisine saklamak istemektedir. Bununla birlikte ona "kullanılmamış bir gök getirmek" istemesi de ona saf, kirlenmemiş, sonsuz bir mutluluk vermek istemesinden kaynaklanmaktadır. "Sen" kişinin bir bakışıyla içindeki "gizli denizlerin kımıldaması" onun karşısında ne kadar heyecanlandığına işaret ederken, anlatıcı öznenin "kendisini susturduğu" anlarda bile "onun adıyla sözlerine başlaması" içinde barındırdığı aşkın ve özlemin büyüklüğünü yansıtır niteliktedir.

İkinci anlatımsal kesitte, ağaçların sonbahara hazırlanması; güzel şeylerin yani aşkın yiterek gitmesi ile başlayan hüznün ve acı anlatılmaktadır. Sonbaharın yarattığı hüznün sevgilinin yokluğunun yarattığı hüznün ve acı yağmur unsuru ile birleştirilerek sunulmaktadır. "Karanlıkta bulutların parçalanması, sokak lambalarının birden yanması" ile anlatıcı öznenin ruh hali yansıtılmaktadır. Aynı zamanda bu ifadelerde okuyucunun gözünde nesnel bir görüntü canlandırılarak anlatıcı öznenin duygu durumunun doğada da karşılık bulduğunun fark edilmesi sağlanmaktadır. "Ben" kişinin iç dünyasında yaşadığı fırtına ise şiddetli ve sarsıcı aşkı ifade etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde şiir görüntü unsurları bakımından oldukça zengindir.

Aşkın; sevinçle hüznü, ümitle korkuyu bir arada barındırdığını, "sevmenin rezilce korkulu" olması ifadeleri ile açıklayan anlatıcı özne, bu durumun sebeplerinden birisinin de aslında sevmenin beraberinde getirdiği kaybetme korkusundan kaynaklandığını belirtmektedir. "insan bir akşam üstü ansızın yorulur / tutsak ustura ağzında yaşamaktan" dizelerinde, ustura ağzında yaşamak durumu ile şiir kişisi ayrılık acısını, buna bir çözüm bulamamanın verdiği çaresizliği, bir usturanın kesme noktasına gelmesiyle eşdeğer tutarak bu acıyı en üst düzeyde duyumsadığını ifade ederken, "tutkunun kimi zaman ellerini kırması" şiir kişinin yaşadığı tutkulu aşkın onun duygularına ve yaşantısına da zarar verdiğini göstermektedir. "bir hayat çıkarır yaşamasından" dizesinde yalnızlık ve kişinin hayatından çıkıp giden insanlar konu alınmaktadır. Bununla birlikte dizelerde belirtilen "hayat" ile kişinin aşık olduğu kadınlar da düşünülmektedir; çünkü "ne vakit bir yaşamak düşünsem / Bu kurtlar sofrasında belki zor" ifadeleri ile kötü işler yapan ve kötü niyetli insanların içinde yaşamakta olduğu dile getiren anlatıcı öznenin tehlike dolu hayatı, ona aşklarını doya doya yaşama şansı vermemiştir. Böylece sevdiği kişiyi ve aşkı hayatından çıkararak yalnızlaşmaktadır. Hangi aşka tutunursa tutunsun yalnızlık peşini bırakmamaktadır.

Şiir kişinin hissettikleri karşısında kişinin lekesiz, dürrüst bir hayat yaşama isteğinin çok zor görünmesi ve sevdiği ile hayal ettiği bir hayat kurabilmek uğruna savaşmak yerine sevgiliyi hatırlamayı tercih etmesi şiirde temel izlek olan bağlılık-bağımlılık çıkmazında etkili bir rol oynamaktadır. Buna rağmen şiirin başlığından da anlaşılacağı gibi anlatıcı özne aslında sevdiği kişiye duyduğu bağımlılık derecesindeki bağlılığından vazgeçememekte ve ancak onun varlığı ile kendi yaşamını anlamlı kılacağını düşünmektedir.

YAĞMUR CİMŞİT-BURCU BÜYÜKTAŞCI-DENİZ AKYILDIRIM 10-S

ERKAY ERDOĞAN ARAS 11-Ş

Her şey birikir
Sözler düşünceler ve nesnelere biçiminde
Her şey birikir

Duru sular ters yazılar emek ve gözyaşı
Akıyor sanılan kuruyor sanılan
Haklar haklılıklar, ölüm zulümler
Uçuyor sanılan her şey birikir
Deney birikir

Bizcil sen de
Kuş mu sandın yalanı yanlış
Taksan kanatlanır mı?
Yediğin seni yakacak
Vurduğun seni yakacak
Gör cehennem yok mu var mı?

Her şey birikir
Gösteren parmaklar, gören gözler
Susan konuşan birikir
Yargırlar davasız dosyasız
Silahsız sözcüksüz kansız kavgasız
Dağ mı değil, ova mı
Kent mi alan mı, değil
Bir ülke insan birikir

BİRİKEN

Gülten AKIN

“BİRİKEN”

Kişinin müdahalesi olmadan çevresinde gelişen olayların onu sarması ve içine dahil etmesi bir duygu, bilgi ve düşünce birikimi oluşturmakta, zihni dolu ve ağır hale getirmektedir. Gülten Akin, “Biriken” şiirinde bu birikimi ele almakta ve elemanları, sebepleri ve sonuçları ile okuyucuya aktarmaktadır. Bunu gerçekleştirirken şiirini işlevleri belirgin parçalara ayırması durumun anlaşılabilirliğini ve okuyucuya iletilme hızını artırırken, sanatsal ve özgün yönünü güçlendirmektedir. Bu sebeplerle şiiri parçaları sırasıyla ve çevresinde eleştirmek yerinde olacaktır.

Akin, her deneyimin bir birikime dönüşeceğini bir matematik denklemi kadar temiz şekilde dile getirmiş, insan zihninde sözler, düşünceler ve nesnelere halinde yer edeceğini belirtmiştir. İşleme alınan her bilginin kafada bu formlarda hapsediliyor oluşu, noktalama işaretleri kullanılmadan ifade edilmiş; kafanın düz, yorgun yapısına dair bir ipucu sunmuştur. “Bitti, gitti”, “Akıyor”, “kuruyor”, “uçuyor” sanılan duru suların, emek ve gözyaşının olumsuz çağrışım yapan “ters yazılar” ile birlikte birikmesi özet olarak “deney birikir” şeklinde açıklanmıştır. Bu kısa dize anlam yönünden çarpıcıdır. İnsanın şahit edildiği, içine alındığı durum ve etkilerin kısaca bir deney olarak tanımlanması, kişinin kendi hayatı üzerindeki etkisini sorgulamasına neden olmaktadır. Hayat, insanlar üzerinde yürütülen bir deney midir? Haksızlıklar, acılar ve kayıplar, susturulmuşluklar; kısaca “her şey” insanı doldurmakta ya da insana doldurulmakta mıdır?

Birikimin sebebi olarak “sen” karşımıza çıkmaktadır. “Kuş mu sandın yalanı yanlışı / Taksan kanatlanır mı?” soruları, karşı tarafın aldatmacaları ve yalanı masum,

barışçıl bir yöntem olarak görüşünü ve kullanımını göstermekte, bu teknikleri bir kuşun hafifliğinden ve uçuculuğundan uzaklaştırmakta, zıtlıktır. Hitap edilen “sen” kişisine yönlendirilen “yediğin / vurduğun seni yakacak” dizeleri tehdit niteliğindedir. Bu kişinin belirsiz varlıkları yiyip vurmuş olması ile toplumda yaşanan trajedinin ve acıların büyüklüğü hissedilmektedir. Sözün cehenneme varması ile ürkütücü ve dinsel bir hava yaratılmaktadır. Sorulan sorular okuyucuya da yöneltilmekte ve onu sonuca yönlendirmektedir.

Savurulan tehditlerin ve söylenen tüm sözlerin sebebi olan birikimler son bölümde yeniden açıklanmaktadır. Bu bölümde baştakinin aksine açıklama sırasında imge ve simgeler kullanılmamıştır. Gösteren parmaklar, gören gözler, susan ve konuşanların şahit olduklarının acı verici boyutu üzerine, cümle kurulmadan, soru sorulmadan geçirtilen yargılama sürecinin ürünü yalnızca bir kişide değil, bir ülke insandaki birikimdir. Bu topluluğun birikimi, çevremizde yaşanmakta olanları düşündürmekte ve konuyu baş bölümlerde kullanılan “deney”e getirmektedir.

“Biriken”, bir farkındalık şiiridir. Kişinin biriktirdiklerinin onunla birleşip onu tanımladığına, ardından toplulukları, “bir ülke insan”ı biriktirdiği kanısına sebebinin ve sonucunu arayarak varmaktadır. İnsanın yaşantısı üzerinde etkisi olan bir takım kişilerin kurguladığı deney onu yormakta, yarattığı haksızlık ve acıların birikimi ile kölesi haline getirmektedir. Akin, şiiri ile “deney” olarak tanımladığı bu sisteme karşı farkındalık yaratmakta ve okuyucunun yaşamının kontrolünü ele almasını desteklemektedir. Aksi takdirde o da kendinde “biriken”i arayacaktır!

SELEN ÖZDEMİR-IŞIL ATABEK 11-R

1984 ROMANININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ: BENİM ÜTOPYAM

1984 ROMANININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ: BENİM ÜTOPYAM

George Orwell'ın "Bin Dokuz Yüz Seksen Dört" adlı romanını okuma sürecinde ve ardından yaptığım çalışmalarım boyunca büyük bir rahatsızlık duydum. Okuduğum ilk Orwell yapıtı olmakla beraber bana ilk defa "Öyleyse, yaşam nedir?", "Nasıl olmalıdır?" sorularının yanıtını düşünürdü. Bu konuda net bir cevaba veremediğim için kendimi boğulmuş gibi hissettim. Ancak uzun "düşünme" süreçlerinden sonra kendi ütopyalarımın neler olabileceği konusunda bazı sonuçlara ulaşabildim.

Yapıtın bende bıraktığı etkiyle eğer kendi ütopyamı yaratacak olsaydım iki seçenekten birini tercih ederdim: Biri şimdi içinde yaşadığımız gerçek dünya; diğeri de yapıtta yer alan, yaratılmış distopik dünya.

Değerlendirmeme ikinci seçenekten başlamak istiyorum. Özetleyecek olursam her şeyin yapıt kurgusunda olduğu gibi yansıtıldığı bir distopya... Bunun için gündelik yaşamımdan yola çıkmak istiyorum. Ben okula gitmek için servise binip dışarıyı izlediğim zaman hep "Şu dağlar olmasa, her yer dümdüz olsa ne güzel olurdu. Servisler, arabalar karlı havalarda zorluk çekmezdi." diye düşünürdüm. Sonra birbirine benzemeyen, acayip renklerdeki evleri fark ettiğimde ise "Keşke tüm evler birbirine benzese de şu çirkin görüntüler yok olsa. Bir düzen yok, çok çirkin." derdim içimden. Bunları düşünme düşünme şehirleri, ülkeleri hayallerimde yeniden inşa etmeye başladım. Böylelikle devasa malikâneler yıkıldı, gecekondular yok oldu, standart evler oluştu. Ülkeler arasındaki "gelişmişlik farkı" da kapanmaya başladı. Sonra bir baktım ki hayalimdeki dünyada tüm yapılar, tüm sistemler birbirinin aynısı oldu. Ülke sınırları diye bir şey kalmadı, dünya kocaman bir ülke oldu. E peki insanlar?

Böyle zamanlarda hayal etmekte en çok zorlandığım nokta insanlar oldu. Sonuçta herkes birbirinden farklı; bakın parmak izlerine, aynısından iki tane yok. Fiziksel özelliklerin yanı sıra bir de duygular var, düşünceler, inançlar... Bu sorunu da halletmeyi başardım; standart yapılar ve sistemlerin yanı sıra "standart insanlar"

da yarattım. Dünyadaki tüm adamlar 1.85, kadınlar 1.70; herkes ince uzun, sağlıklı. Çirkin güzeli yok, herkes iyi ve mutlu. Mutsuzluğun, kötülüğün kaynağı savaşların en büyük iki nedenini de ortadan kaldırdım; inanç ve ekonomi tamam. Tek bir din var, herkes mutlu. Ayrıca yaratıcı öyle bir yaratmış ki her birey ayrı zeki, ayrı yetenekli; böylece zenginiydi yoksuluydu derdi de bitti. En sona "duygular" meselesi kaldı. Fakat dönüp bakınca geride mutluluktan başka bir duygunun kalmadığı gördüm. Ve böylelikle tüm sorunlar çözülmüş oldu. Tebrikler kendim! Mutluluğun formülünü buldum: AYNILIK.

Ve dönüp dolaşıp komünist düzenin ütopyasında buldum kendimi. Ya da distopyasında... Fakat göz ardı ettiğim bir şey vardı: duygularımdan vazgeçemeyecek olmamdı. Kendimi uzun uzun sorguladıktan sonra yarattığım dünyanın hiçbir işe yaramayacağını fark ettim çünkü artık insanlar yoktu. Birbirinin aynısı insan görünümü robotlar vardı! Bu yüzden bu hayalimden vazgeçip şu an yaşadığımız dünyanın daha iyi olduğuna karar verdim. Yani birinci seçenek! Peki, gerçekten de öyle mi? Bu dünya mükemmellikler ütopyası mı?

Hayır, değil. Bunu anlamak için bir gazete okumak yeterli. Öldürülen çocuklar, kadın cinayetlerinde kullanılan "iyi niyetin" başka hiçbir yerde kullanılmaması, savaşlar, terör örgütleri, yolsuzluklar, kirlenen doğa, ölen insanlık, ölen dünya... Hayır, bu dünya kesinlikle bir ütopya olamaz, burası da bir distopya!

Böylece elimde oldu mu iki karşı-ütopya dünyası? Biri gerçek, biri de gerçekleşecek gibi. Sonuçta şimdi de birbirinin aynısı gökdelenler dikiliyor; insanların gerçeklik algısıyla oynanıyor. Şimdi de "aynılaştırılma" sürecindeyiz. Yani demeye çalıştığım verdiğim iki cevap da birbirinin aynısı. Sadece biri şimdi, diğeri gelecekte yaşanacak, o kadar. Özetleyecek olursam "Öyleyse, yaşam nedir? Nasıl olmalıdır?" sorularına bir cevap vermemekle beraber bir kısır döngünün içine düştüm: Günümüz ve Geleceğin distopya-ütopyası. Evet, ancak bu olabilir: "Merhaba distopya-ütopya!"

İDİL AYDIN - CANSU LARA DERVİŞOĞLU 9-i

BURÇE GEÇİT 10 /H

NESLİHAN SARAYLI-BELİZ ERTÜRE 10-E

AŞK İKİ KİŞİLİKTİR

Ataol BEHRAMOĞLU

Değişir rüzgarın yönü
Solar ansızın yapraklar;
Şaşırır yolunu denizde gemi
Boşuna bir liman arar;
Gülüştü bir yabancının
Çalmıştır senden sevdiğini;
İçinde biriken zehir
Sadece kendini öldürecektir;
Ölümdür yaşanan tek başına
Aşk iki kişiliktir.

Bir anı bile kalmamıştır
Geceler boyu sevişmelerden;
Binlerce yıl uzaklardadır
Binlerce kez dokunduğun ten;
Yazabileceğin şiirler
Çoktan yazılıp bitmiştir;
Ölümdür yaşanan tek başına,
Aşk iki kişiliktir.

Avutamaz olur artık
Seni bildiğin şarkılar;
Boşanır keder zincirlerinden
Sular tersin tersin akar;
Bir hançer gibi çeksen de sevgini
Onu ancak öldürmeye yarar:
Uçarı kuşu sevdanın
Alıp başını gitmiştir;
Ölümdür yaşanan tek başına,
Aşk iki kişiliktir.

Yitik bir ezginin sadece,
Tüketilmiş ve düşmüş, gözden.
Düşlerinde bir çocuk hıçkırır
Gece camlara sürtünürken;
Çünkü hiçbir kelebek
Tek başına yaşayamaz sevdasını,
Severken hiçbir böcek
Hiçbir kuş yalnız değildir;
Ölümdür yaşanan tek başına,
Aşk iki kişiliktir.

YAŞAM TEK KİŞİLİKTİR

Aşk, aşırı sevgi ve bağlılık duygusu olarak tanımlanmıştır sözlüklerde. Oysa bu tanıma, ancak iki kişi arasında yaşanabilecek bir duygu olduğu da eklenirse tam olarak doğru bir anlam kazandırılmış olur “aşk” kavramına. “Aşk” bir kavramdır; elle tutulamaz, gözle görülemez ancak kalpte bir kıpırtıyla hissedilir. Bu kıpırtı öyle bir heyecan verir, öyle bir bağlılık duygusu yaratır ki insanda, başka birine değil, aşkın hissettirdiklerine aşık olmuş gibi hisseder adeta insan. Bu bağlılık, ana damarın kalbe bağlı olduğu, her gün ona istek ve şevk ile kan pompaladığı gibi yaşamsal bir faaliyet haline gelir ve aşkın olmadığı bir yaşamı cehennem kılacak derecede, vazgeçilmez bir varlığa dönüşür. Hayatta aşkın tatlı, sevgi dolu, sıcak kucağına düşme şansına erişebilen ve bu şans elinde bulundurabilen kişiler mutlu kişiler olarak betimlenir. Ancak bu aşka hiç sahip olamayan kişiler şanssız, o kucağın verdiği huzura bir kere erişip, o duyguyu tattıktan sonra kaybedenler ise mutsuz ve şanssız bireyler olarak gösterilir. Atol Behramoğlu’nun “Aşk İki Kişiliktir” şiiri ise tam olarak aşkı tadıp sonradan kaybetmiş bir bireyin melankolik ve isyankar duygu durumunu anlatmaktadır.

Aşk yitirmiş bir birey için dünya tamamen tersine döner. Daha önce, gözlerini, sadece güzelliklerin geçmesine izin verecek şekilde kapayan; sihirli, ipek şalından kopan biri için dünya, yeni ve farklı ancak huzursuz edici eseniksiz renklere bürünmüş bir yerdir. Yaşanan bu değişim şiirde “yaprakların sararması”, “rüzgarın yön değiştirmesi” gibi söz grupları ile belirtilmiştir. Yitip giden, bir bakıma ölen aşkla birlikte, doğada da canlılığı, yeniliği ve güzelliği simgeleyen her şeyin öldüğü anlatılmış ancak bunu sadece acıyı, çaresizliği ve yalnızlığı tadan ve “yönünü kaybetmiş bir geminin sığınacak bir liman araması” gibi çaresizlik ve belirsizlik içinde, yaşama ücundan tutunmaya çabalayan kişi olan şiir kişinin deneyimlediği, şiirin birinci anlamsal kesitinde anlatılmıştır.

Güzel olan her şey diğer güzel şeylerle anılır. Bu nedenle her şeye iyi-kötü bir anlam yüklemek kaybettiklerimizle birlikte onunla bağlantılı şeyleri de yitirmemize neden olur. Şiir kişisi için de aynı durum geçerlidir. Doğanın canlılığını yitirmesiyle -şiir kişinin sonsuzluk kazandırabildiğini sandığı anılarını da doğadaki güzelliklerde barındırdığı için- bütün güzel anıları elinden aşkı gibi kayıp gitmiştir. İki insanın birbirine yakınlığı da yaşadıklarıyla ölçülebildiği için, şiir kişinin aşkına dair anılarını yitirmesi aslında aralarındaki bağın iyice koptuğu anlamına gelmektedir. Eski bağlılığına ve yakınlığına sahip olamaması ise şiir kişisine hüznü bir duygu durumu katmaktadır. Anıların beraberinde götürdüğü bağlılıklarını geri kazanmak için artık şiir kişisinin

elinden hiçbir şey gelmemektedir, çünkü sevdiği kişi, doğanın yeni renklerini, yeni yüzlerini farklı biriyle keşfetmeye başlamış ve şiir kişisini bu ıstıraplı yolda yalnız başına bırakmış, onu adeta ölüme terk etmiştir.

Kaybedilenlerin yerine geçen hiçliğin hayatın eski tadını vermediği ve hiçbir şekilde de veremeyeceği şu imgeler ile hissettirilir: “Rüzgâr yön değiştirir, sular ters akar.” Şiir kişinin sevgiliyle birlikte olduğu zamanlarda derin anlamlar yüklediği şarkılar artık sığ birkaç notadan ibaret hale gelmiştir. Yalnızlık, şiir kişinin içinde “zincirlenmiş olan keder” zincirlerinden kurtularak tüm vücudunu kanser gibi ele geçirmiş, onun dünyadan ölüm sayesinde soyutlanmasını sağlayabilecek bir yola sokmuştur. Aynı zamanda şiirin üçüncü anlamsal kesitinde, sevgilisinin ondan ayrılırken hızlı bir şekilde çekileceği için acı vermeyeceğini düşündüğü hançer gibi çektiği sevgisinin, içine sığmayan kederinin dışarı çıkabileceği bir delik halini aldığı anlatılmaktadır. Bu delik onu yavaş yavaş ve ıstıraplar içinde yalnız bir şekilde öldürecektir.

Şiir kişinin şiirin son anlamsal kesitindeki duygu durumu, bir önceki bölümde bedeninde açılan delik sayesinde dışarı vurabildiği bir isyan şeklini almıştır. Kaybettiği sevgilisini “yitik bir ezgi” olarak betimlemiş, onun, kendisini mahrum bıraktığı, hayat verici güzelliğine isyan etmiştir. Yalnızlığı ve bu boşluğun yarattığı uğultu “çocuğun hıçkırması” ve “gecenin cama sürtünmesi” gibi ürkütücü bir durum olarak belirtilmiştir. Bu sessizlik ve sesliliğin bir arada duyulması da şiir kişinin sevgilisine isyanının nedenleridir, çünkü o şiir kişisini sessizliğin ve yalnızlığının sürekli kulaklarına ürkütücü bir şekilde fısıldandığı bir durumda bırakmıştır. Şiirin sonunda ise isyanı ve sitemini bütün dünyaya ve doğaya yöneltmiş, sevgiden, aşktan en ufak bir şekilde anlamayacak olan bir böceğin bile kendisi kadar yalnız ve ölüme mahkum olmadığı için şikayette bulunmuş ve şiir kişisine göre hayat ve doğa onu zorlamaktadır.

Atol Behramoğlu’nun “Aşk İki Kişiliktir” adlı şiirinde aşksız bir hayatın nasıl cehennemden farksız bir yer olduğu şiir kişinin yoğun duygu durumu üzerinden anlatılmıştır. Şiir boyunca ve aynı zamanda başlıkta da tekrar edilen “Aşk İki Kişiliktir” söz grubu şiir kişinin kendine eziyet etmesi ve yalnızlığının altını çizmesini sağlamış, şiirin ve şiir kişinin melankolik duygu durumunun anlaşılmasını sağlamış ve kolaylaştırmıştır.

MELİSA ŞERBETÇİ 10-R

DİDE DEMİRKOL - SİLA DİLAN İBİŞ 10-i

23.
yaz bitti
ona özenen sonbahar da
senin alnında biriksin güneş
kış bana yeter
belki bir gün
yalnızlık
geldiğin yoldan gider
diyordum ki
sözcükler de dağıldı
bak
dikkatim gibi
'aşk sonsuza dek biter'

24.
eylülle yaralı bir akşam üstü
tükürüp kurtuldu
beni
hangi harfi denesem
dilim acıdı
avucumda sözcük ölüleri

yüzüğümün izi kaldı benimle
yüzümü usulca yağmura dönüp
özenle silindim
nefretinden de

GEÇTİĞİ HER ŞEYİ ÖPÜYOR ZAMAN

Enver ERCAN

VİCDAN MONOLOĞU

Özgürlük, her zaman mutlulukla devam eden bir çizgide değildir. Sürekli iç içe olunan ancak temeli zarar verici şekillerde örülmüş durumlardan kurtulmak hem zaman hem de kararlılık ister. Ne yazık ki kişi bu durumu emelinden vazgeçmek olarak algılar ve kurtuluşu ne kadar bir zafer olsa da hüznü ve özleme bürünür. "Geçtiği Her Şeyi Öpüyor Zaman" adlı şiir, zorlu bir ilişkinin ardından yolları ayrılan iki insanı anlatırken yaşanmış olayları ve sonuçlarını zamansal yönden anlamsal kesitlerle ele almıştır. Bu kesitleme, belirlenmiş üç mevsim ve bu mevsimin aylarını kapsayıp normal bir şekilde zamansal belirteçlikten çok yaşanmış olan olayların birer mecazî yansıması olarak görülmektedir. Yaz aylarının ilişkinin devam eden sürecini nitelendirdiği, ardından gelen 'yaza özenmiş sonbahar' mevsimsel bir özelliği olmasa dahi yaşanan olumsuzluklara rağmen şiir kişinin kendini içinde bulundurduğu durumun kurtarılabilir olduğu yönünde kandırması, sonbahar ayının başlamasıyla ayrılığın geldiği ve kış mevsiminin şiir kişinin kurtuluşu ve dinginliği olduğu görülerek şiir dört anlamsal kesite ayrılmıştır.

Neredeyse tüm anlamsal kesitleri öz, ana duygu ve hisleriyle bünyesinde kapsayan ilk bölüm, bu özelliğinden dolayı dize dize incelenmelidir. Yapısal yönden bölümde bulunan düzenin ilk dizeden son dizeye kadar şiirsel özelliklerin kapsamından çok görsel anlamda oldukça dağılmıştır. Belirli bir uyak tekrarının varlığı yerine kıta boyunca aralıklarla ses tekrarına yer verilmiş ve "-ter" yapısının tekrarıyla zengin uyak oluşturulmuştur. Ancak bu uyağın varlığı dağınık şiir yapısı içinde çok az göze batmakta bu nedenle etkisini yer yer hissettirmektedir.

Biçimsel özelliklerin ışığında bölümdeki tema ve konu çok daha rahat bir biçimde incelenebilmektedir. Şiir kişinin dağınık ama kesin üslubu ayrılık sonrasının etkilerini hala üzerinde taşımakta ve kişinin yavaş yavaş dağılmasına yol açmaktadır. "Yaz bitti" dizesinin somutluğu bu nedenle oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Tematik olarak ayrılık acısının etkilerini gösteren bir şiir olmamakla beraber yaşanan ayrılık durumunu bu denli sert ve duygusuz bir şekilde yorumlayabilmesi şiir kişinin kararlılığını göstermektedir. İkinci dizede sözü geçmiş olan 'yaza özenen sonbahar' da, kişileştirmenin ve imgenin de etkisiyle şiir kişinin bir anlamda uyanışını ve algı düzeyinin değiştiğini gösterir. Kendini, yaşadığı olayların sorunsuz olduğu gerçeğiyle kandırılmış bir insan olarak bu uyanış ikinci anlamsal kesit olan sonbaharın, ayrılığın getirisi. "Senin alnında biriksin güneş/ Kış bana yeter" dizeleri ise bir önceki mısralardan farklı olarak biraz daha fedakâr bir anlatıma sahiptir. Şiir kişinin bu iki dizede sitemkâr olma ihtimali de düşünülebilir ancak kişinin içinde bulunduğu ayrılık süreci daha önce de bahsedildiği gibi hüznü bir kurtuluş niteliğindedir; bu nedenle kızgın ve iğneleyici bir tavır bu dizeler için uygun olmayacaktır. Şiir kişinin kendini tuttuğu, kararlılığını ve düzenini bozmadığı bu dizelerden sonra adım adım

dağılmaya başladığı ve düşüncelerinin 'yalnızlık' kavramıyla şekillenmeye başladığı görülmektedir. Somutluk kendini lirige bırakırken " Belki bir gün/ Yalnızlık/ Geldiğin yoldan gider" dize topluluğu, şiir kişinin bir arayışa girdiğini gösterir. Bu dağılmanın başlamasıyla şiir kişinin tamamen mantıklı bir düşünme halinden çıkıp parçalara bölünmeye başlaması duygusal sürecinin, düşünsel sürecinin önüne geçtiğini gösterir. "Diyordum ki/ Sözcükler de dağıldı/ Bak/ Dikkatim gibi/ A ş k s o n s u z a d e k b i t e r" dizeleri bu bölünmenin yalnızca uyumda değil aynı zamanda biçim olarak da bittiğini gösterir. Dağınık bir şekilde yazılan dizelerin bulunduğu yerle olan uyum eksikliği de bir o kadar şiir kişinin düşüncelere daldığını belirtir. Bunu, yalnızlığından kurtuluşa gidecek bir yolun mümkün olabileceği gerçeğini daha birkaç dize önce anlatması ancak yeni ruh halinin aşkın sonsuza dek biteceğini söyletirmesi çelişkinde görmek mümkündür. Buna rağmen daha önceden de belirtilmiş olan zengin uyak "-ter" harf topluluğunun tekrarının her anlamda en çok dağılmış dizede görülmesi şiir kişinin yaşadığı ayrılığın oldukça farkında oluşuna ve bu ayrılıktan aşk acısı yerine daha soğukkanlı bir yapıyla çıktığını belirttiğini söylemek yanlış olmaz. Anlamsal kesitleri ayrı tutmaktansa bir araya almış bu bölümde aşkın yazından sonra gelmiş süreçte kişinin bir ayrılıktan sonra yaşayabileceği duygu durumlarını topludan dağınığa verirken her ayrılığın korkunç bir yıkımdan çok insanı kararlılığına döndürecek bir kurtuluş olabileceğini ancak her ayrılıkta olduğu gibi hüznü ve kafa karışıklığı da barındıracağını vurgulamaktadır. Şiir mevsimlerin geçişine göre sınıflandırılmış olmasına rağmen şiir kişinin duygu durumları tüm bu mevsimlerin, birlikte ve ayrılık sürecinin sonuna gelmektedir. Bu nedenle dağınık yapıya geçiş durumu bu zamanda değerlendirilmeli ve mevsimlerin nitelediği zamanlar farklı duygu durumlarıyla karıştırılmamalıdır.

İlk bölümün aksine yalnızca sonbahar ve belirtilmemiş olmasına karşın kurtuluşun dinginliğine gelen kişinin ikinci kıta topluluğunda vurgulanması şiirin tematik özelliklerine bir gönderme niteliğinde olup anlamsal kesitleri önem sırasına koyma yönünden önemli bir bölümdür. Biçimsel yönden ilk bölüme kıyasla daha düzgün bir yapıya sahip olmasına rağmen hala bir uyak düzeninin bulunmaması şiir kişinin tam anlamda düzene kavuşmadığını gösterir. "-du/-di" redifinin kullanılması ve "-i" harfinin birkaç kez görülmesi ikinci bölümün ilk kıtasına bir uyum katmıştır. Bununla beraber ikinci bölümün ikinci kıtasında ilk ve son dizedeki "-e" harfi tekrarı kıtayı başlangıç ve sonuç yönünden kontrollü bir hale sokmuş ancak şiir içinde bulunan her kıta gibi dağınık ve bitmemiş dizelerin varlığı şiir kişinin içinde bulunduğu durumu niteleyecek halde kullanılmıştır.

Sonbaharın başlangıcı, ayrılığın ilk izleriyle başlayan ikinci bölüm diğer bölümün aksine daha duygu yüklü başlamaktadır. İlk dizelerde, şiire hâkim olmuş şiir kişi-

sinin düşünce ve durumunun yanına bahsettiği ikinci kişi de katılmaktadır. “Eylülle yaralı bir akşamüstü/ Tükürüp kurtuldu/ Beni” dizeleri ağır bir nefret ve kurtuluş içermektedir. Ancak bu dizelerde vurgulanmış olan kurtuluş şiir kişisinden çok sevilmiş olan insanın kurtuluşudur. Bu noktada şiiri hem şiir kişisinin gözünden görmenin yanlışlığını fakat anlatımdaki dürüstlüğü ile şiir kişisinin de kendisine duyulan kızgınlığın ne denli büyük olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber şiir kişisinin kendini affettirmeye çabalaması ve pişmanlığı. “Hangi harfi denesem/ Dilim acıdı/ Avucumda sözcük ölüleri” dizleriyle anlatılmıştır. Birinci bölümde de olduğu gibi şiir kişisi kendisiyle çelişmeye başlamış, kendisini affettirecek sözcükler ararken canının yandığından bahsetmiştir. İnsanlar haksız oldukları konuda bu haksızlıklarını dile getirirken eğer bunu canları acıyarak, bu durumda zorla yapıyorlarsa bu sahte bir çaba ve aşığılamadır. Bu nedenle sevilenin şiir kişisine duyduğu nefreti kişinin bu özelliğine de bağlamak mümkün olabilecektir. Bu ilişkinin sürdürülebilmesi için gösterilen çabanın boşunluğu ellerinde kalmış ‘sözcük ölüleri’nden anlaşılmalıdır. Son kıta da, bulunduğu bölümün özelliklerini yansıtarak konu yönünden şiir kişisinin arınışını ele almıştır ancak bu arınış kişinin

duygu durumunu ve yansıtır niteliktedir; “Yüzüğümün izi kaldı benimle” dizesi hala geçmişin izlerini ve birlik-teliğe duyulan özlemi gösterir. Bu işaretin şiir kişisinin ellerine yüklenmesi, başarısını kendisinin yok edeceğini belirten bir sembol olarak düşünülebilir. “Yüzümü usulca yağmura dönüp/ Özenle sildim/ Nefretinden de” dizeleri ise vicdanının ellerinde lekenmiş olduğunun farkına varmadığını belirtir. Yağmur yağışını, sonbaharın özelliklerinden birine bağlamak gerekirse ayrılığı da bu yağmur olarak nitelendirmek mümkün olacaktır. Bu noktada şiir kişisinin ayrılıklarının bilincinde olarak yüzünü bununla yıkaması onu pişmanlığından kurtulduğuna inandırmıştır.

Şiir kişisi ayrılığın haksız tarafına odaklanmış ve haksızlığın hatalı olanı etkilemediğini belirtmiştir. Ayrılık acısının yerini soğuk ve dingin kurtuluşa kendini adanmış şiir, şiir kişisinin duygusal yönden birçok dalgalanma yaşadığını ancak sonuçta haksızlığını anlayamadığı bir duruma dönüşmesini konu almıştır. Her anlamsal kesit bir mevsimle ilişkilendirilmiş, ayrılık sonrası yaşanan duygulanımlar karşıtlıklarla aktarılmıştır.

MİNA BAYLAZ-ZEYNEP SU ARTUKMAÇ 9-S

OĞUZ ÇİMEN-EREN DENİZ EROKAY-UTKU ŞENEL 11-T

TEK BİR HARF

Nilsu ERKAYA

Aşk döndürür zamanı geri
Geleceği düşünerek geçmişi yaşama yeri
Çözümsüz kalan aşk denklemi
Bilinmeze çıkarır düzeni
Diğerlerine benzemeyen İntegral'in tek bir harfi

Yevgeni Zamyetin 'in "Biz" adlı yapıtı üzerine oluşturulmuş bir yaratıcı yazma çalışması:

KAYIT 41

Ruh Hastalığı. Adalet Bayramı. Özgür Devlet

Sabah olmuş. Uyanma vaktinden beş dakika öncesinde uyansam da uykumu alamadığım ve İntegral'in... İntegral? I-330? Düşüncelerim l'yi düşündükçe dans ediyor sanki, kelimelerim yetersiz... Baharda yayılan ve herkesin dudağını kurutan o küçük tatlı toz gibi l, sevgilim benim.

Aşağıda bir hazırlık var, herkesten habersiz bir şeyler oluyor. Ama biz, hayır onlar bunu yapacak kuvveti ve bilgeliği nereden buluyor? Kafam karışık ve benliğim cesaretsiz; Tarihi Canlandırmalar Müzesi'ndeki ufak, korkak, tüylü yaratıklar kadar ürkütüyor kendimden. Kalkıp hazırlanıyorum ve gereklilikleri yerine getiriyorum diğer herkes gibi. Numarasını okuyamadığım karşı camın ardındaki kişi tarafından gözetleniyormuşum hissine kapılıyorum. O tarafa -sağa- doğru bir bakış atarken bir uğultu sesi eşliğinde istemsizce gerinmeye başlıyorum. Kendimi kontrol edemiyor muyum? İçimi tümüyle bir korku kaplıyor. Bir daha sağ tarafa bakmıyorum. Vakit geldi. Aşağıdaki tören hazırlıkları tamamlanmış ve biz kimsenin yıkamayacağı bir duvarın atomlarınımışçasına dörderli sıralar halinde düzenli bir şekilde yürüyoruz. Numaralar kafamda bulanıyor. Hastalığım yüzünden etkileniyor olmalıyım. Ameliyatı yaptırmadığım için hastalığım ilerliyor. Ancak o ruh artık benim.

"ADALET BAYRAMI" yapılıyor yeniden, yerlerimize yerleştikten sonra İyilikçinin sonsuz muhteşemliği beliriyor sahnede. BİZ'e anlamlı gelen birkaç önemli cümle söylüyor. Arkasındaki makinenin altında duran suçlunun -diğer suçlulardan farklı olarak- kafasına mavi bir çuval geçirildiğini görüyorum. İyilikçi numaralarımızın bizi biz yaptığımızdan bahsederken mavi çuvalı suçlunun kafasından çıkarıyor. İşte o zaman farkındalık düzeyim en üst seviyeye ulaşıyor. 0-90! Benim pembe yuvarlak anne adayım, Yeşil Duvarın arkasındaki bilinmezliğe uğurladığım sevgili O. Hastalığım içimdeki dürtüleri kontrol etmeme engel oluyor olmalı. Bir anda gelişiyor her şey, ayağa fırlıyorum tıpkı bir keşif füzesi gibi. İyilikçi ve diğer numaralar bana bakıyor ve O delirmişçesine kahkahalar atıyor. l'yi düşünüyorum ve onun gibi hareket etmeye çalışıyorum. l, buna benzeyen değişik ve uygunsuz durumlarda ne yapılması gerektiğini bilirdi ama... l artık bizim dünyamızda değil. Üç dört saniyede gelişen bu olaylar benim geleceğimi belirleyecek; biliyorum, hissedebiliyorum. İyilikçinin gözlerinin içine bakarak - neden gözlerinin içine baktığımı bilmi-

yorum, artık aklımın ve davranışlarımın tüm kontrolü hastalığımın elinde- "BU YANLIŞ!" sözcüklerini yüksek bir ses tonuyla söylüyorum. Arkamda beni tam sağ omzumdan tutan bir el hissediyorum. Sabah beni gözetleyen karşı komşum mu? Evet ,bu numarasız komşum. Numarasız. Numarasının yazması gereken yerde tuhaf semboller var: ters dönmüş bir üçgen, içinde artı olan bir daire ve içine doğru bükülerek küçülen dönen bir yuvarlak. Ayakta sadece ikimiz varız. İyilikçi'nin işaretiyle Koruyucular hareketlenirken Numarasız komşumun arkasında tanıdık bir yüz görüyorum: R-13.

l, mefi'ye üye birkaç kişi ve bu dünyada artık var olmaması gereken R-13... İşte oradalar. Onlar da numarasız komşumun sembollerini numaralarının yazması gereken rozetlerinde taşıyorlar. O'nun kahkahalarını duyuyorum, kulaklarımda yankılanıyor sanki. Karşı komşum kulağıma "Bu yaptığın esnemeye benzemiyor D-530, bu yaptığın özgürlük savaşı, bu bir milat." diye fısıldıyor. R bana göz kırpmıyor ve ayağa kalkıyor. Ellerine bir öpücük kondurarak üflüyor ve o anda O havaya fırlayarak tek bir hareketle İyilikçinin kafası ile vücudunu birleştiren bölgeyi bükerek onu yere seriyor. Arkamızda yankılanan gürültüyle herkes kafasını çeviriyor. Mas-mavi bulutsuz gökyüzüne doğru yükseliyor İntegral. Fonda anlam veremediğim ezgiler yükseliyor ve içimdeki coşkuyu körüklüyor. Bazı evlerin camları sesin baskısından patlıyor. Düşüncelerim bulanıklaşıyor yine, olduğum yere çömelıyorum. "R burda olduğuna göre acaba l da burada mı?" diye düşünüyorum. Olduğum yerden kalkarken başımda bir acı ve ağırlık hissediyorum; gerisi ise tam bir sis bulutu gibi.

Bilincim yerine geldiğinde sol tarafımda O, sağ tarafımda kağıt kesiği gibi bakışları insanın içine işleyen o doktor var. İleride camın önünde S duruyor ellerini cebine sokmuş. Gözlerim aralanıyor. Doktor ayağa kalkarak mavi bir sıvı getiriyor , içiyorum. Bir süre sonra doğruluyorum ve yanımda duran O' nun elini sıkıyorum. Sadece birkaç kelime bile yeter. Bana şefkatle gülümsüyor, bir anne gibi. Diğer anne adaylarında olması gerektiği gibi karnında bir şişlik veya büyüklük göremiyorum. Bu durumda bir terslik var. S arkasını dönüyor ve zevkle 'İnanıyoruz' diyor 'Senin bize inandığın gibi' ve uyku beni teslim alıyor.

Bir sonraki uyanışında siyah perdeli mor bir odada yalnızlığımıza gözlerimi açıyorum. Zihnim bilinmezliklerle dolu ama içimde en ufak bir korku kırıntısı yok.

Perdeyi aralayarak arkasından bakıyorum: yeşil bir bahçe ve taştan bir havuz. Odanın içi karanlık, ancak oda çok büyük olduğundan kapıyı odanın tamamını inceledikten sonra fark ediyorum. Bu yer Antik Ev' e benziyor. Kapıdan dışarı çıktığımda tam kapının kenarında oturan omzunda ters üçgen işareti taşıyan beyaz kıyafet giymiş biri bana "Lütfen benimle gelin efendim, sizi götürmem gereken bir yer var. Herhangi bir şüphe duyuyorsanız gelmeme hakkınızı da kullanabilirsiniz," diyor. "Lütfen götürün" diyerek gözünün içine bakıyorum. Başka bir şey söylemesine fırsat vermeden "Hemen arkanızdayım," diyorum. Uyandığımdan beri sadece silik birkaç hatıra var beynim hafızalarımı tazelemeye uğraşırken en son hatırladığım şeyin bir başkaldırı daha sonrasında ise S, O ve doktorun da içinde bulunduğu oda olduğunu hatırlıyorum. Muhafız gibi hareket eden adam beni bir sürü kapıdan geçerek dolandırıyor. Burası gördüğüm ve içinde bulunduğum en büyük bina olmalı.

Bir odanın kapısına geliyoruz elindeki ışığı odanın kapısındaki küçük cama yansıtıyor ve içeriden gelen bir anahtar sesiyle kapı açılıyor. Muhafız "İçeri lütfen" diyerek onu ilk gördüğümdeki gibi kapıda beklemeye başlıyor. İçimdeki kıpırtı, heyecan ve korku duyguları arasında gidip geliyor. İçeride gri saçlı bir kadın büyük ahşap bir masada oturuyor. Başını kaldırarak ayağa kalkmak için doğruluyor. Bir an duruyor, sendeliyor, yardım etmek için yanına gidiyorum -her nereysem umarım bu yaptığım saygısızlık olarak anlaşılmaz- koldan tutuyorum ve tam gözlerinin içine bakıyorum. Kırıksık, sararmış bir cilt ve gri saçlar ama buğulu ve su damlatan gözlerine baktığımda her şey değişiyor bir anda. Bağırarak "Sevgili O! Sana ne yaptılar?" diyerek sarılıyorum. O da bana sarılarak hiçkırıyor. Duygu yüklü bir zaman dilimden sonra değişik parlak bir koltuğa oturarak konuşmaya başlıyoruz ve bana her şeyi anlatıyor.

Yeşil Duvar'ın arkasında onu ilk bulan kişi I-330 olmuş ve mefi'ye katılması için ikna ederek kendini feda etmesi gereken bu görevi üstlenmesini istemiş. Görevi şiddet içerebileceği için buna uygun bir eğitim almış ve çocuğunu bu eğitim sırasında kaybetmiş. Eğitimi sırasında örgütü de iyice keşfetmeye başlamış. Koruyuculardan olan S'nin de örgüte sonradan katıldığını, ilk başta örgütü yakalamak amacıyla Tek Devlet için çalıştığını, Tek Devlet'in yaptıklarını bütün olumsuz eylemleri ve insanlara olan haksızlıklarını öğrenmiş, bir sürü kitap okumuş ve bilgilenmiş. Örgüt çok kalabalık ve "ruh hastalığı" teşhisi konulan hastalığım örgütte pek çok kişide bulunuyormuş çünkü bu, atalarımızın bizlere mirasımız. Yaklaşık iki ay süren eğitiminin sonrasında kendini bularak duygularıyla yaşamayı öğrenmiş. İntegral'in Mefi tarafından kaçırılmasını ön-

gören isyandan Tek Devlet'in haberi olmuş. Koruyucular Mefi'ye bir baskın düzenlemişler ve I-330 ile birlikte Mefi'den birçok kişi bu baskında yakalanmış. Beni konuşturabilmek için ellerinden geleni yapmalarına rağmen bilgi sahibi olmadığım için Tek Devlet'in işine yaramamışım.

Bunları neden hatırlamadığımı O-90'a sorduğumda beni mahzenden kaçırdıklarında çok kötü bir halde olduğumu ve bana verdikleri ilaç yüzünden sonsuz bir uykuya daldığımı söyledi. Buna göre hiç yaşanmayacak -bunun ne demek olduğunu açıkladı ve kendisinin hasta değil yaşlı olduğunu söyledi- hiçbir yaşamsal faaliyet gösteremeyecek sadece nefes alabileceğimmişim. Süreci geri döndürebilmek ve bir panzehir bulmak için uğraşmalarına rağmen başarılı olamamışlar. Kimse ne zaman uyanacağını bilmiyormuş ama sevinmeliyim Tek Devlet ilacın sadece yarısını verebilmiş. Bununla birlikte Tek Devlet günün birisinde uyanırsam olasılığı nedeniyle yaşadıklarımı hafızamdan silmişler.

Bana Tek Devlet'ten kaçtıktan sonra kurdukları yeni Özgür Devlet' i anlattı. Bu devlet yönetimi kolay olsun diye üç bölgeye ayrılmış: Ateş Ulusu, Yeniden Doğuş ve Dünya. Üzerlerinde taşıdıkları ters üçgen de bu üç bölgenin simgelerinin birleştirilmiş haliymiş. Ters üçgen Ateş Ulusu'nu, artılı daire Dünya'yı ve dönen şekil de Yeniden Doğuş'u temsil ediyormuş. O-90, Ateş Ulusu'nun başındaymış ve burada atalarımızdan miras kalan bir yaşam sürmek isteyenler yer alıyormuş. Teknolojiden daha uzak kalarak eskiyi yaşatmayı başaran bu topluluk içerisinde yaşamının beni daha mutlu edeceği düşüncesi ile beni burada tutmuşlar uyuduğum süre boyunca. R ise Yeniden Doğuş'un ve tüm hepsini kapsayanın başında ise L-712 varmış yani Dünya. Ateş Ulusu atalarımızdan miras kalan bir yaşam sürmek isteyenlerin yaşadığı bir yermiş. Eski ve teknolojiden daha uzak burayı daha çok seveceğimi düşündükleri için burada uyumuşum bir yüzyıl. Yeniden Doğuş ise teknolojinin, bilimin, sanatın en gelişmiş olduğu yermiş, duyunca gülümsedim ah R! Dünya ise tüm herkesin istediği yaşam biçimine sahip olduğu Özgür Ulus... İçim kıpırdanıyor yine beni neler bekliyor? Hiç bilmiyorum...

İLAYDA SENA ARSLANER-ECE YAĞMUR AYDOS 10-N

KAPI

Birhan KESKİN

geç benden, ben dururum, ben beklerim, geç benden,
ama nereye geçersin benden ben bilemem.

dediler ki, olgun bir meyve var sabır perdesinin ardında,
dünya sana sabrı öğretecek, olgun meyvenin tadını da.

dediler ki, şu ağaçlar gibi bekledin, şu ağaçlar gibi hayal,
şu ağaçlar gibi kederli.

açıldım, kapandım, açıldım, kapandım, gördüm
gelenler kadar gidenleri de,
hani sabrın sonu, hani gamlı eşek, pervasız nar nerde,
hani bahçe?

biri gelse.. biri görse.. biri gelmişti.. açmıştı.. durmuştu..
duruyor hâlâ bende.

kaç zamandır çınıyor içimde bu boşluk, kim
kıydı, bahçenin şen duluydu, karşımda duran dut?
en çok onunla bakıştımdı, bir kere olsun dile gelsindi,
çok istedimdi.

bana kalsa susardım daha, ama dilimdeki paslı kilit
çözülür belki,
sapaya kaçmış cümlem uğuldar, içimin kurtları kıpırdar
diye
gıcırdandım takatsiz.

gördüm hepsini, gördüm hepsini, sabrın sonunu!
biri gelse, biri görse, şimdi,
rüzgâr sallıyor beni...

KAPI

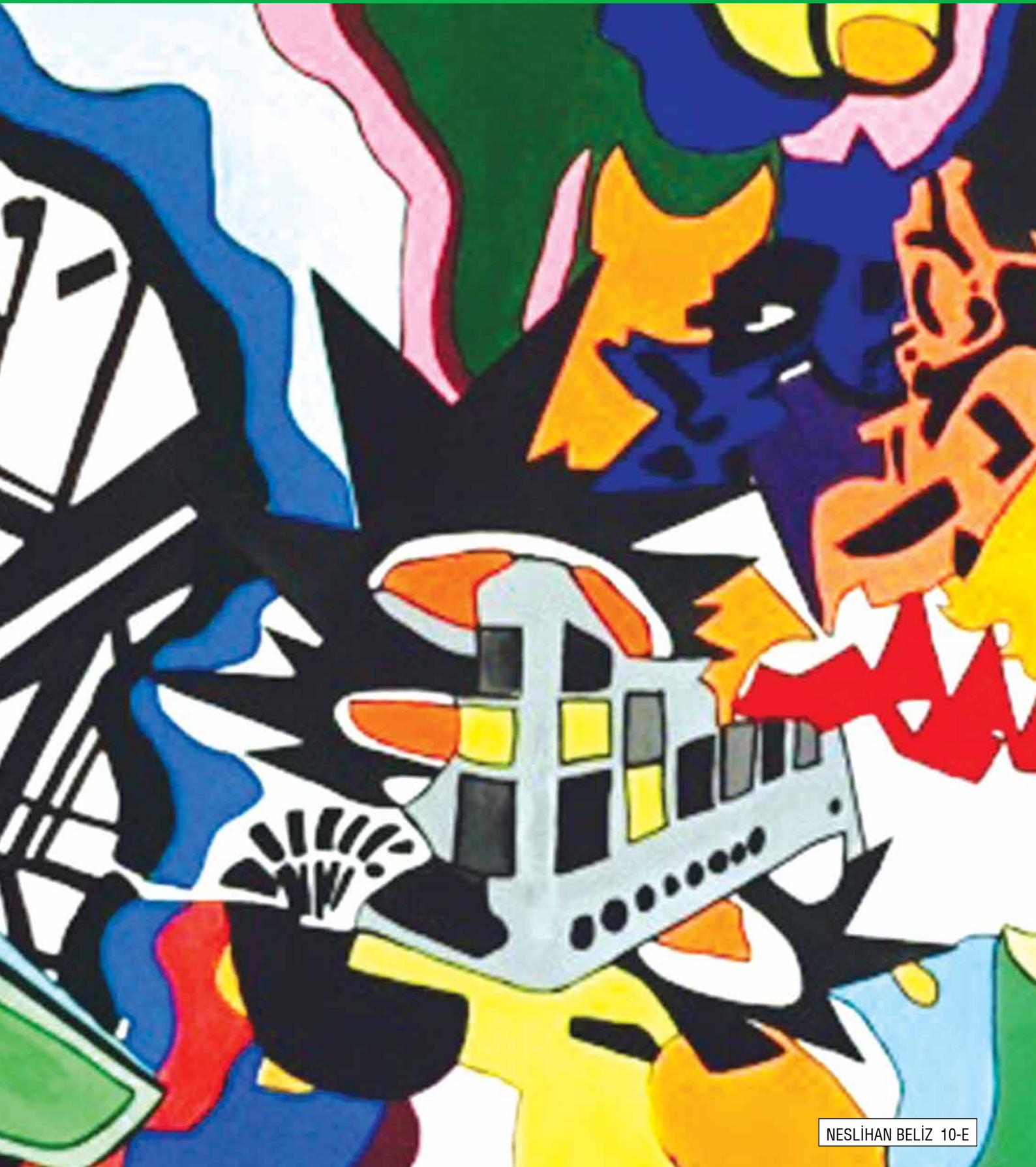
Beklemek yapılması zor, fakat sonunda buna değecek durumların olduğu söylenen bir davranıştır, fakat insan geçen zaman içerisinde, sadece bekleyerek çoğu zaman gücünü kaybeder ve sabrının bitmesi ile daha fazla sorunlarla karşılaşmaya başlar. Birhan Keskin'in "Kapi" adlı şiirinde, şiir kişisi sabrını ve sabrının sonuçlarını anlatır.

Şiir kişisi "geç benden" sözleri ile şiire başlamıştır. Gitme eylemini gösteren bu sözler ayrılık kavramını ortaya çıkarmıştır. Kişi, sen kişisine seslenerek kendisinden sonra nereye gideceğine dikkat çekmiş, böylece terk edilme durumunu göstermiştir. Şiir kişisi, kendisine hem gelenler hem de gidenler olduğunu söyleyerek, birlikteliği ve ayrılığı defalarca yaşadığını anlatmıştır. "-se/sa" istek kipini kullanarak yanında birini aradığını gösteren kişi, böylece yalnızlığına dikkat çekmiştir. Geçmişte yanında olan birinin hala yanında olduğunu söyleyerek kendisini etkileyen bir kişinin varlığından söz etmiştir. Kişinin içinde bir boşluğun çınlaması ise üzüntü ve acı kavramlarını akla getirmiştir. Kişinin bunu kimin yaptığını sorarak hissettiği üzüntüye dikkat çekmiş ve ayrılık kavramının varlığını desteklemiştir. Kişinin kaybolan dut ağacından en çok baktığı şey olarak bahsetmesi ve onu kaybetmesi, kendisi için önemli olan bir kişiyi, büyük ihtimalle bir sevgiliyi kaybettiğini göstermiştir. "en çok onunla baktım-dı, bir kere olsun dile gelsindi/ çok istedimdi" Kişinin kendisi için önemli olan kişiden karşılık almaması, bu durumun bahsedilen hüznün nedeni olarak düşünülmüştür.

"Bekleme" eylemine şiirde tekrarlarla yer vererek, kişi sabır kavramını işlemiştir. Kederinin ve beklemesinin ağaçlara benzetilmesi, bu kavramların hayatında kapladığı büyük ve değişmeyen yeri gösterilmiştir. Kişinin daha fazla susmaya razı olması, sabırlı olmasının sürekli bir davranış olduğunu göstermiş, bu da süreklilik gösteren bir sorunu akla getirmiştir. Kişinin bahsettiği zaman içerisinde açıldığını ve kapandığını tekrar etmesi ise yine uzun bir sürecin varlığını göstermiştir. Kişi, "dediler ki" sözleri ile başka şiir kişilerine seslenmiştir. Bu kişilerin bahsettiği olgun meyve, şiir kişisinin bekledikten ve sabır gösterdikten sonra ulaşacağı durum olarak işlenmiştir. "dediler ki olgun bir meyve var sabır perdesinin ardında" Kişi dilini paslı olarak nitelendirerek, kendisinin uzun süredir beklemekten ve susmaktan başka bir şey yapmadığını anlatmıştır. Şiir kişisinin sadece gıcırdayabilmesi, sabrını uzun süredir gösterdikten sonra gücünün kalmadığını göstermiştir.

Şiir kişisi her şeyi gördüğünü söyleyerek, birçok şey yaşadığını ve üstesinden gelmeye çalıştığını göstermiştir. Kişinin, şiirin sonlarına doğru sabrının son bulduğunu belirtmesi ise şiir içinde, kişinin değiştiğini göstermektedir. Şiir kişisi bir isteğini belirtirken "şimdi" kelimesinin kullanarak değişim kavramına yine dikkat çekmiştir. Kişinin rüzgâr tarafından sallanması, sabrının bittiğini ve zorluklarla karşılaşmaya başladığını göstermiştir. Şiirin sonunda bulunan üç nokta ise bunun sadece bir başlangıç olmasını simgelemiştir.

Birhan Keskin'in "Kapi" adlı şiirinde, şiir kişisi kendi sabrını, bu süreçte yaşadıklarını ve bu sürecin doğurduklarını anlatır.

NESLİHAN BELİZ 10-E

ASLI ERTAL - ESİN BAHAR AKÇAY 9-Z

Adam yaşama sevinci içinde
Masaya anahtarlarını koydu
Bakır kaseye çiçekleri koydu
Sütünü yumurtasını koydu
Pencereden gelen ışığı koydu
Bisiklet sesini çukruk sesini
Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu
Adam masaya
Aklında olup bitenleri koydu
Ne yapmak istiyordu hayatta
İşte onu koydu
Kimi seviyordu kimi sevmiyordu
Adam masaya onları da koydu
Üç kere üç dokuz ederdi
Adam koydu masaya dokuzu
Pencere yanındaydı gökyüzü yanında
Uzandı masaya sonsuzu koydu
Bir bira içmek istiyordu kaç gündür
Masaya biranın dökülüşünü koydu
Uykusunu koydu uyanıklığını koydu
Tokluğunu açlığını koydu.
Masa da masaymış ha
Bana mısın demedi bu kadar yüke
Bir iki sallandı durdu
Adam ha babam koyuyordu.

MASA DA MASAYMIŞ HA

Edip CANSEVER

Masa Da Masaymış Ha

Hayatın akışı içinde insana çeşitli sorumluluklar yüklenir. Bu sorumluluklar beraberinde bazen yalnızlığı bazen de bazı kısıtlamaları getirir. Bunların karşısında dik durmaya çalışan insansa ne olduğunu anlamaya ve sorgulamaya vakit bulamadan atılır bu hayat denen, insan öğüten çarkın altına. Kendisine yüklenen rolü yerine getirmeye çalışır bu çarkın içinde. Genellikle yalnızlığa ve iç sancılara çıkar bu insanların yolları ve rollerinin parçası olur bu değişmez kavramlar. Edip Cansever'in "Masa Da Masaymış Ha" adlı şiirinde de hayatın insana yüklediği sorumluluklara direnç göstermeye çalışan bir insanın iç çatışmaları ve yalnızlığı, adam ve masa sembollerıyla anlatılmıştır.

Şiirin figürü Adam, şiir boyunca sembolik bir masaya devamlı somut ve soyut kavramlar yerleştirmektedir. İlk olarak masaya anahtarların konulması figürün yalnız olduğu izlenimi yaratmaktadır. Evde bekleyen biri olmadığı için adamın anahtarla eve girmeye mecbur olduğu vurgulanmıştır. Fakat bir sonraki dizeyle şiir figürünün monoton olduğu tahmin edilen yaşamının bu şiirde geçen kesitin diğerlerinden farklı olacağı izlenimi uyandırmaktadır. "Bakır kâseye çiçek konması" tek başına yaşayan bir insan için gereksiz bir özendir; fakat şiirin ilerleyen kısımlarda bu hareketin bu kesitin özel olacağı habercisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu zaman dilimi onun düşüncelere dalacağı bir zaman dilimi olacaktır. Bir sonraki mısradaki günlük hayatta tüketilen gayet sıradan sütün ve yumurtanın masaya yerleştirilmesi ise rutinin, monotonluğun göstergesidir. Pencereden gelen ışığınsa masaya konulması bu sürecin özel olduğunu kanıtlamaktadır ve iç çatışmada bir sonuca varmak için beslenen umudu ve aranan ilhamı temsil etmektedir. Bisiklet ve çırkık sesinin masaya yerleştirilmesi ise onun çocukluk dönemindeki saflığına ve temizliğine duyulan özlemi gözler önüne sermektedir. İlerleyen dizelerde beslenmenin temel unsuru olarak kabul edilebilecek hatta bu yüzden kutsal ve değerli kabul edilen ekme ve yaşamın temel kaynağı hava da masaya eklenerek yaşamın temel unsurlarına değinilmiştir. "Aklında olup bitenleri koydu" dizesiyle geçmişe dair anılar ve yaşanmışlıkların şiir figürünün kafasında büyük yer kaplayıp, omuzlarındaki sorumluluk yükünü arttırdığı vurgulanmaktadır. Ardından hayatta ne yapmak istediği masaya eklenerek geçmişin

puslu karanlığından kurtulup geleceğe dair beklentiler dile getirilmiştir. Umudun ve hayallerin varlığına dikkat çekilmiştir. Bir sonraki mısradaki kimi sevip kimi sevmediği de masaya eklenerek sadece ona ait olmayan, hayatın ona kazandırdığı dostları ve düşmanları aktarılır. Üç kere üç işleminin sonucu olan dokuzun masaya eklenmesi saf ve saptırılmamış gerçekliğin yaşama dahil edilmesini temsil eder.

"Pencere yanındaydı gökyüzü yanında/Uzandı masaya sonsuz koydu" dizelerinde gökyüzü uçsuz bucaksız uzanan özgürlük vurgulanmaktadır; fakat pencereyle birlikte kullanılarak da şiir figürünün buna ulaşamadığı, kendini soyutlayıp pencere gibi bir engelin arkasından bu özgürlüğe erme çabasında olduğu anlatılmaktadır. Aslında masaya konulan sonsuzluk gökyüzünün vadettiği uçsuz bucaksız özgürlükten çok kendisinin bunu indirgeyerek sahip olmaya çalıştığı "bireysel" özgürlüktür. Uyku ve uyanıklığının dahil edilmesi ise bu iç hesaplaşmadaki hayat ve ölüm çatışmasını temsil etmektedir. Uyanıklık bilincin açık olduğu yaşam halini temsil ederken uyku hali ölüm halinin bir timsalidir. Aynı şekilde tezatlık içeren bir sonraki dizede de tokluk ve açlık üzerinde durulmuştur. Fakat masaya dahil edilen bu iki kavram fiili açlık tokluk olmayıp manevi açlık ve tokluğu anlatmaktadır. Hayatta yapılmaya doyulan şeylerin ve aç olunan şeylerin kendi iç hesaplarında önemli rol oynadığı gözler önüne serilmektedir. Son dört dizede ise "Bana mısın demedi bu kadar yüke/Bir iki sallandı durdu" dizelerinden anlaşıldığı üzere masa modernitenin hızıyla sürekli bir şeyler yüklenen yaşamı, adam da bu yükü taşıyan insanları sembolize eder. "Adam ha babam ha koyuyordu" dizesiyle de bu hayatın yoruculuğu, bu sorumlulukların giderek arttığı ve artacağı vurgulanmaktadır.

Şiirde hayatın ona verdiği rol ve sorumluluklar arasında kendine rota çizmeye çalışan bir şiir figürünün bu dayatmalar karşısında dirayetli kalma çabası ve çektiği yalnızlığa bağlı olarak yaşadığı duygu durumları konu alınmıştır. Masanın zorlu yaşamı, adamın ise bu yükü taşıyan modern insanı temsil ettiği bu şiirde, "Masa Da Masaymış Ha" başlığıyla da hayat ne kadar zorlarsa zorlasın "adam"ın ayakta kalmaya devam ettiği ve edeceği dile getirilmiştir.

DOĞA SU ATASAY-LAL AKIN-URAZ ÇINAR 10-L

EZGİ AYDOĞAN 11-U

Nefes almak, içten içe, derin derin,
Taze, ılık, serin,
Duyumak havayı bağrında.

Nefes almak, her sabah uyanık.
Ağaran güne penceren açık.
Bir ağaç gölgesinde, bir su kenarında.

Üstünde gökyüzü, ufuklara karşı.
Senin her yer: Caddeler, meydan, çarşı . . .
Kardeşim, nefes alıyorsun ya!

Koklar gibi maviliği, rüzgârı öper gibi,
Ananın sütünü emer gibi,
Kana kana, doya doya . . .

Nefes almak, kolunda bir sevgili,
Kırlarda, bütün bir pazar tatili.
Bahar, yaz, kış.

Nefes almak, akşam, iş bitince,
Çoluk çocuğunla artık bütün gece,
Nefesin nefeslere karışmış.

Yatakta rahat, unutmuş, uykulu,
Yanında karına uzatıp kolu,
Nefes almak.

NEFES ALMAK

Ziya Osman SABA

O dolup boşalan göğse . . .
Uyumak, sevmek nefes nefese,
Kalkıp adım atmak, tutup ılık çalmak.

Sürahide, ıslıl ıslıl, içilecek su.
Deniz kokusu, toprak kokusu, çiçek kokusu.
Yüzüme vuran ışık, kulağıma gelen ses.

Ah, bütün sevdiklerim, her şey, herkes . . .
Anlıyorum, birbirinden mukaddes,
Alıp verdiğim her nefes.

YAŞAMAK

Birey, kendine verilen yaşamın ne kadar kısa olduğunu idrak edemez, bu yüzden de hayatını olması gerektiği gibi dolu dolu yaşayamaz. Ne zaman ki ömrünün sonuna yaklaşır, ancak o zaman hayatını boş bir şekilde geçirdiğini anlar. Ziya Osman Saba'nın Nefes Almak şiirinde de yaşamın değerinin bilinmesi gerektiği düşüncesi yalın bir dil ve günlük yaşamdan kesitler aracılığıyla okuyucuya yansıtılmıştır.

Şair, kullandığı betimlemeler ve semboller aracılığıyla yaşamın en dolu şekilde geçirilmesi gerektiği mesajını okuyucuya iletmıştır. Bu bağlamda ilk kesitten itibaren sıkça kullanılan sıfatlarla yaşamın güzellikleri betimlenerek yaşamın "değeri" vurgulanmıştır. İlk anlatsal kesitte kullanılan "taze", "içten içe", "derin derin" ifadeleri yaşamın değerinin farkına varma gereğinin ilk dizelerden itibaren okuyucuya yansıtılmasını sağlamaktadır. Şiirin ilk kesitinden de anlaşılacağı üzere "nefes almak", yaşamı temsil etmektedir. Bu nedenle nefes almayı duymak, yaşamı hissetmek anlamına gelmektedir. İkinci anlatımsal kesitte geçen "pencere" ifadesi, kişinin ruhunun göstergesi olarak kullanılmakta, yeni günün getirdiği yeniliklere karşı kişinin kalbini açması gerektiğini okuyucuya göstermektedir. Yaşamın içinde yer alan, kişinin çevresinde gördüğü, yaşamsal değeri olan "ağaç", "su" gibi öğelerin dahi kişinin yaşamı sevmesi için bir neden olacağı gerçeği vurgulanmaktadır. Aynı düşünce "Ananın sütünü emer gibi" dizesinde de görülmektedir. Anne sütünün bebeğin büyümesini sağlayan bir etmen olması gibi, nefes almak da yaşamın kaynağını oluşturmaktadır.

Şiirde sıkça kullanılan doğa öğeleri de yaşamın güzelliğinin okuyucuya yansıtılmasında etkili olmaktadır. "Bahar, yaz, kış" ifadesi yaşama sevincinin mevsimlere bağlı kalmadan her an yaşanması gerektiğinin altını

çizmektedir. "Deniz kokusu, toprak kokusu, çiçek kokusu" dizesi ile yaşamı sevmek için doğayı sevmenin bir araç olabileceği, mutluluğun çok büyük beklentiler gerektirmediği gerçeğine dikkat çekilmektedir. "Maviliği koklamak", "rüzgârı öpmek" gibi alışılmamış bağdaştırmalarla tanımlanan güzellikler doğayla iç içe olmanın kişiyi mutlu edeceğini gösterir.

Şiirde günlük yaşama ait verilen örnekler de yaşamın değerinin vurgulanması için sıklıkla kullanılmaktadır. "çoluk çocuğunla zaman geçirmek", "yatakta rahat uzanmak", "adım atmak", "ıslık çalmak", "sürahideki suyu görmek" gibi kişinin gün içerisinde farkına varmadığı sıradan durumlara şiirde yer verilerek yalın bir şekilde yaşam sevgisinin büyük beklentilere bağlı olmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Şairin kullandığı yapı ve dil de şiirin konusuyla paralellik göstermektedir. Şiir üçlüklerden oluşmakta ve her dize az sayıda sözcük içermektedir. Ayrıca şiirin dili oldukça sade, yalın bir anlatıma sahiptir. Şairin bu tercihi şiirin içeriğiyle de örtüşmekte, yaşamın güzelliğinin basit görünen detaylarda olduğunun anlaşılması bakımından bir bütünlük oluşturmaktadır. Yaşamak, yani "nefes almak", aslında oldukça basit bir eylemdir; ancak yaşamı nasıl anlamlı kılacağını bulmak insanın asıl yapması gerektir.

Ziya Osman Saba'nın "Nefes Almak" adlı şiirinde yaşamın değerinin bilinmesi gerektiği, mutlu olmak ve yaşamı sevmek için kişinin çevresindeki güzellikleri fark etmesi gerektiği anlatılmaktadır. Şairin bu bağlamda tercih ettiği dilin yalın olması, günlük yaşamdan örnekler içermesi ve şiirin yapısal olarak da serbest olması konuyla bütünlük sağlamış, yaşama sevincinin yaşamın "sıradanlığında" saklı olabileceğini okuyucuya yansıtmasında etkili olmaktadır.

FURKAN KAAN GÜRHAN-DOĞAN PARLAK 11-T

EYLÜL AYGENÇ-AZRA ABA 10-H

YAĞMUR KAÇAĞI

elimden tut yoksa düşeceğim
yoksa bir bir yıldızlar düşecek
eğer şairsem beni tanırsan
yağmurdan korktuğumu bilersen
gözlerim aklına gelirse
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni

geceleri bir çarpıntı duyarsan
telaş telaş yağmurdan kaçıyorum
sarayburnu'ndan geçiyorum
akşamsa eylülse ıslanmışsam
beni görersen belki anlayamazsın
içlenir gizli gizli ağlarsın
eğer ben yalnızsam yanılmışsam
elimden tut yoksa düşeceğim
yağmur beni götürecektir yoksa beni

Attila İLHAN

SÜRÜKLENME

İnsan bazen sevdiğine karşı çaresiz kalır ve ne yapacağını bilemez. Kişi ne pahasın olsun sevmeye devam eder fakat kendi çaresizliği ve üzüntüsü, onun kendi duygularından kaçmasına neden olur. Attila İlhan'ın "Yağmur Kaçağı" adlı şiirinde duygularını söylemekten korkan "ben" kişinin çaresizliği ve yardım için yakarışı anlatılmaktadır. Şiir kişisi bu yakarışını "sen" kişisine doğrudan yapmakta ve imgeler ve alışılmamış bağdaştırmalarla bu yakarışı, çaresizliği okuyucuya sunmaktadır.

Birinci kesitte "ben" kişisi kendi iç dünyasını anlatmakta ve kendinden bahsetmektedir bu nedenle şiirin birinci kıtasında duygusal ve kelime tekrarlarının yapıldığı bir anlatım vardır. İkinci dizede yer alan "elimden tut yoksa düşeceğim/ yoksa bir bir yıldızlar düşecek" ifadesi, onun hala umudunu kaybetmediğini fakat çaresizliğin onu yok ettiğini anlatmakta sonraki dizlerde ise "ben" kişisi kendine ait şeyleri dile getirmekte ve korkularını paylaşmaktadır. Elinden tutanın olmazsa, yıldızların bile yerli yerinde duramayacaklarını söyleyerek aslında hayatında hiçbir şeyin anlamının kalmayacağını belirtmektedir. "gözlerim aklına gelirse/ elimden tut yoksa düşeceğim" dizesi ise ağlamaktan, duygularını ifade etmekten ne denli korktuğunu belirtmektedir. Anlatıcı özne, yağmurun yağmasıyla birlikte sevdiğine seslenmeye başlamaktadır. Gözlerinin, "sen" kişisindeki etkisinden emindir ve her yağmur yağdığında onun gözlerini hatırlatmayı ister. Son dizedeki "Yağmur beni götürecektir yoksa beni" sözlerinin tekrarı ile "ben" kişinin içinde bulunduğu çaresiz, üzüntülü ve korkulu durum pekiştirilmektedir.

İkinci kesitte ise daha çok toplumsal yaşantı ve "sen" kişinin kendini ifade etmesine yer verilmektedir. Gece, birçok insanın kendisiyle baş başa kalmasına olanak tanıdığından bireyleri özellikle de kendileriyle ve hayatlarıyla ilgili düşünmeye sevk etmektedir. Bu nedenle "Geceleri bir çarpıntı duyarsan / Telâş telâş yağmurdan kaçıyorum / Sarayburnu'ndan geçiyorum" dizelerinde kullanılmakta olan ifadelerle aslında anlatıcı özne "sen" kişisini düşünmekte olduğunun onun tarafından da bilinmesini ve bir gece vakti, ıslak kaldırım Sarayburnu sokaklarından efkâr dolu bir halde yalnız başına geçerken, yüreğinden yükselen çarpıntıları sevdiğinin de duymasını istemektedir. Telaş, peşini bırakmayan en büyük korkusu yalnızlığı yüzündendir. "Sarayburnu'ndan geçiyorum" dizelerinden artık yalnızlığa ve çaresizliğe dayanmadığı ve "sen" kişinin hayatında olmayışı düşüncesini yansıtmaktadır. Anlatıcı öznenin "sen" kişisine olan bağımlılık durumu da onun çaresizce "elimden tut yoksa düşeceğim" dizeleriyle sunulmaktadır.

"Yağmur Kaçağı" adlı şiirde, şiir kişinin umutsuzluğu ve yardım için "sen" öznesine yakarışı ifade edilmektedir. Yağmur korkuları ve yalnızlığı ifade eden bir imge olarak kullanılarak şiirin başlığından da anlaşılacağı üzere, yağmurun yani korku ve endişelerinin onu sürükleyip götüreceği ve yok edeceği durumundan kaçma isteği ve bu istek karşısında "sen" kişisine çaresizce yakarışı söz konusudur.

MELİS GÜRDAL-ZEYNEP NAZ SADUN 9-S

ELLERİN BÜYÜSÜ

Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde "Ellerin Büyüsü" adlı resim ve heykel sergisini izledik. Sınıfça izleme ve inceleme şansını bulduğumuz sergide "eller" farklı perspektiflerden yansıtılmıştı. Öncelikle farklı konseptlerden aktarılan yapıtlar, elin gelişmesi ile "beynin" gelişmesi arasındaki paralellliği yansıtıyordu.

İlk insanların toplayıcılık döneminde ağaçlardaki meyvelere uzanabilmek için ayakları üzerinde doğrulmasıyla başlayan bu "beynin gelişme" serüveni, boşta kalan ellerin üretime geçmesiyle devam etmiştir. İnsan ürettikçe zekası gelişmiş, yaratıcılığı artmış; beyni geliştikçe daha da çok üretmeye başlamıştır. Bu üretimde ellerin gücü tartışmasız önemlidir. Eller yaşamımızın olmazsa olmazıdır. El, emek demektir. İnsan fiziksel açıdan elini kullanamazsa zihni yetersiz kalır. Eller yaşamın aynasıdır. Emek ve çaba ellerden doğar, ellerle beslenir. İki elin birleşimiyle imkansızın bile başarıldığını hepimiz biliyoruz. Ben de "Ellerin Büyüsü" adlı bu yaratıcı sergide ilgimi çeken bir tabloda gördüklerimi ve yansıtılanları sizlerle paylaşmak istiyorum.

Sergide beni en çok etkileyen Hanefi Yeter'in bir çalışmasıydı. Özellikle paylaşmak istediğim bu tabloda, bir avucun içinde elma duruyor. Elmadan bir parça koparılmış. Elmadan ve koparılan parçadan yeni bir elma doğuyor. Büyük elma, elin üzerinde bir göz merceğini andırıyor. Elmayı tutan elde bir boşluk oluşmuş ve elmanın düşmemesi için ikinci bir el ona destek oluyor. El, ele yardım ederken, mutluluğun devamlılığını sağlıyor. Ayrıca tablounun altında insanın mutluluğu için, yol gösterici olabilecek sözler de yer alıyor. "Sofrada elini, mecliste dilini sakla", "Altın eli bıçak kesmez", "İki el bir baş içindir", "Dilden gelen elden gelse her fukara padişah olur" gibi atasözleri tabloda yansıtılanlarla örtüşen özellikler taşımaktadır. Bütünüyle bakıldığında tablodaki "elma" yardımlaşmanın önemini simgeliyor.

Sergilenen tablolar ve heykellerde yansıtılan elleri sınıf arkadaşlarımızla uzun süre tartıştıktan sonra "İnsan doğar, büyür ve ölür." gerçekliğine dikkat çekildiğine karar verdik. Bunun yanı sıra, ellerde gördüğümüz kırışıklıkların yaşamışlıkları ve hayata dair dersleri anlattığını düşündük.

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenimiz Fatma Uğur'un rehberliğinde izlediğimiz sergideki eserleri incelemek bizim için çok büyük bir şanstı. Emegini ve düşüncelerini sanata dönüştüren bütün sanatçıları kutluyoruz.

Yaşasın sanat!

HANEFİ YETER

DENİZ ALARA YENER-BORA KONUK 10-N

FOTOĞRAF

Ben çok eski bir fotoğrafta duruyorum.
Yüzüm o fotoğrafta bile eski bir fotoğrafa
benziyor.
Karmakarışık bir mitoloji, sarmaşık bir tempo
tam o anda durmuş fotoğrafa;
hâlâ duruyor.

Bir büyük yangında donakalan bir an:
Köprüsü yok bir köprü ayağı,
kaderle yerinde duran.
Suyu çekilmiş bir çukur çeşme
bir vakit sebil, ve
bir devrinde gülmüş sonra yıkık eski bir şehir.

Beş kadın bir de yeşile yakın bir sepya:
Biri yanındakine ömrünü veriyor,
Üçüncüde boynunu sola çeken bir keder
Öylece duruyor. dördüncü ha var ha yok bir
hayal.

Beşinciye çok eski bir yağmur vuruyor.

Siyah beyaz bir günmüş,
fotoğrafın derininde bir gümüş nehir,
donan andan dışarı, bir tek o, yürüyor.

Birhan KESKİN

ÖN ÇALIŞMA

- Kişiler
 - Ben
 - yorgun, bitkin
 - pişman
 - Kafası karışık
 - eski/ yaşlı
 - gözlemci ve anlatıcı
- Beş Kadın
 - kararlı (birinci)
 - yaşlı
 - bakımsız
 - vazgeçmiş (üçüncü)
 - kararsız (dördüncü)
 - kasvetli, karanlık, anın dışına (çağ dışı?) (beşinci)
- Uzamlar
 - eski fotoğraf
 - donmuş zaman
 - uzaklaşmayan zorluklar
 - hasar görmüş
 - başından bir çok olay geçmiş
 - geçmişte umut görme ihtimali
- Dil
 - noktalamalar tam
 - kesintili dizeler, kesintili fikirler- bıkkınlık, sabır kaybı
 - redif uyak önemsiz
 - şaşkın bir üslup, betimleme, benzetme
- İçerik
 - Konu: Geçmiş takıntısı tarafından yutulan şiir kişinin pişmanlıklarını başka kişiler ve fotoraf gibi cansız varlıklar yardımıyla anlatması
 - Ana sorunsal: Geçmişin pişmanlığı arkasında saklanan kişi hayatı değil o anı yaşar sadece.
 - İmgeler
 - kişinin çok eski bir fotoğrafta durması
 - kederin kişinin boynunu sola çekmesi
 - anın donmuş olması

ELEŞTİRİ

Birhan Keskin'in "Fotoğraf" isimli şiiri, bir "Ben" kişisinin ağzından, geçmişte kısılmışlığı anlatmaktadır. Bu durum, Ben kişisinin kavradığı yahut itirafa meyilli olduğu kadarıyla kendini, sonra da benzer bir şekilde cansız bir ortamı ve yabancı bir topluluğu incelemesi şeklinde olmuştur. Bu inceleme, noktalama ile vurgu sağlama, zamanlar arasında detaylı betimlemeler ve benzetmeler kullanılarak iletilmiştir.

Şiir kurgusal açıdan kesitlendiğinde sırasıyla, şiir kişisinin kendi haline bakış açısı, bu durumunu bir uzamın durumu ve sonra da bir topluluğun durumu üzerinden, kendine gönderme yaparak anlatması ve son olarak da nehir örneğini kendi durumuna bir tezatlık olarak öne sürmesi şeklindedir.

Birinci kesitte ben kişisi, geçmişte kısıldığını kabul eder. Suretini, benliğini temsil eden suratını ulaşılmaz bir zamanın kalıntısı olan bir fotoğrafa değil, öyle bir fotoğrafın içindeki başka kadim fotoğrafa benzetir. Amaç bu kişinin güncel gerçekten ne kadar soğuduğunu yahut uzaklaştığını göstermektir. Her ne kadar net bir şekilde bu kısılmışlığın nedenini belirtmese de aynı kesitin daha sonraki dizelerinde görülebilir ki ben kişisinin içinde bulunduğu fotoğrafta, yani onun geçmişinde bir karışıklık söz konusu olmuştur. Bu karışıklığın boyutu ona göre öyle devasadır ki, çözümü bir mitoloji kadar yabancı gelmektedir, nitekim fotoğrafın "hala duruyor" olması, ortaya bir çözüm çıkmadığının göstergesidir.

İkinci kesitte hala ben kişisinin anlatımı olarak varsayılabilir bir uzam anlatılmaktadır. Bu uzam anlatılan uzak bir geçmişte güzel, "gülümüş" iken, bir sebeple yıkılmıştır. Yıkıntının sebebi açıkça belirtilmemekle birlikte, bu şehrin de ben kişisi gibi geçmişte kısılmış, "donmuş" olması söz konusudur. Sebep belirtilmese de, sonuçlardan yola çıkılarak varsayım yapılabilir: Köprüsüz bir köprü ayağı olması yıkım göstergesidir, bu öyle bir yıkımdır ki o ayak bile "kaderle" ancak yerinde durmaktadır; benzer şekilde, suyu çekilmiş bir çeşme kuraklığın göstergesidir. Bunların bir anlamı vardır,

bir hata yapılmıştır, belki de birden fazla ve dolayısıyla anlatıcının gözünde bu gerçeklik, bir fotoğraf gibi donmuştur, pişmanlıklar kitabına eskimeyecek sayfa olarak kaydedilmiştir.

Sonraki kesit ise değişmeyen anlatıcı beş tane kadını anlatmaktadır. Bu kadınların da durumunun Ben'den farklı olmadığı, hatta önceden geçen uzam gibi Ben'in sıkışmışlığının bir dışı vurumu olduğu, kadınların genel olarak eskiyi andırmakta kullanılan sepya ile birlikte anlatılması sayesinde daha ilk dizeden belirlenmiştir. Bütün bunlar belli emeller üzerine kilitlenmiş, dünyaya kapalı, takıntılı olduğu zamana yahut duruma hapsolmuşlardır: İkinci kadının bir şey yaptığından bahsedilmemektedir, bu durum, ikinci kadının kısıtlayıcısının bir çeşit başarısızlık ve kendini küçük görme olduğunu düşündürmektedir. Birinci kadının takıntısı ise o ikinci kadındır, görülebilir ki eski fotoğrafta o ilk kadının yeri ikinci kadını, şekli bilinmese de, istediği şekilde yontmaktadır; kalan kadınların durumları da benzerdir, çeşitli takıntılardan ötürü hayatlarına devam edememişler, o eski "fotoğraf" ta donmuşlardır.

Son kesit, karşı kanıtlarla beslenen tezin açıklığı ulaşma noktasıdır, bu nokta nehirdir. Her şeyin durduğu fotoğrafta ilerleyen nehrin mantığı tek bir nokta üzerine kuruludur. Yokuş aşağı ve akacak suyu olduğu sürece akmak: Bu, öndeki engellerin hayatın akışına engel olmaması gerektiğini anlatmak amaçlı sunulmuştur. Nehrin beraberinde getirdiği tortular hayatındaki başarılarıdır, onları kopartıp sürüklemiştir, getiremedikleri de başarısızlıklarıdır ama nehir durmamıştır fotoğrafta, ya çevresinden, ya da yanından akmış, "donan andan dışarı" yürümüştür.

O zaman denilebilir ki, Birhan Keskin, "Acılar arkada bırakılmadıkça mutluluğa ulaşılamaz, hayat sürdürülemez." düşüncesini "Fotoğraf" isimli şiirinde, geçmiş pişmanlıkları yüzünden hayata kaldığı yerden devam edemeyen ben kişisi ve onun duygularının yıkık bir uzam içinde hayat amacını kaybetmiş bir grup kadının yer aldığı fotoğraf aracılığıyla anlatmıştır.

BURÇE GEÇİT 10-H

BİR TAHMİN DAHA

Farklılıkların hüküm sürdüğü, farklı olmak için fazlasıyla çabalanan şu dünyada belki de sınırlı ortaklıklardan birisidir herkesin aklındaki “Gelecekte ne olacak?” sorusu. Herkes gibi ben de geleceğin meraklısım ve yine herkes gibi ben de bu konudaki tahminlerimi paylaşmak istiyorum.

Ben insanoğlunun gelecekte merhametten, üzüntü ve sevinçten, sevgiden ve aşktan yoksun kalacağına; yani varoluşumuzdan itibaren içimizden, ruhumuzdan eksik olmayan ve hayatımıza yön veren duygularımızın köreleceğine inanıyorum, biliyorum. Benim bu bahsettiğim gelecek elli ya da yüz yıl sonrası değil, şu an başlamış olan gelecek. Ve bu geleceğin başladığına dair işte size bazı küçük kanıtlar:

Şimdi, şu dakika evinizden dışarı çıksanız ve ortalığa bir göz gezdirseniz, kaç kapının önünde, kaç sokak lambasının altında birkaç parça ekmek, onu geçtim bir tas su görürsünüz? Gündüz işinize ve monoton hayatınıza bir yeni monoton başlangıç daha yaparken asfaltın üzerindeki güvercinlerden kaç tanesi güzünüze çarpar? Sokaktan geçerken kucağında bebeği, yüzünde morluklarla sıcak ve rahat arabasının camını tıklatan, bir mendil almanız için yalvaran gözlerle bakan kadına kaçınız içinizden “Kesin bizden de zengindir.” demeyip “Üstü kalsın.” dediniz? Hepsinde aynı yanıt, aynı vurdumduymazlık, “Çok az, belki hiç.”

Aşk ve sevgi bütün duyguların temeli olsa da artık onların da değeri bilinmiyor, küçümseniyor. İnsanlar aşka televizyondaki izdivaç programlarında kavuşabileceğini düşünebilecek kadar cahil, huzur ve mutluluğu en çok parası olan insanda bulacaklarını sanabilecek kadar da aptal olabiliyor. Aşk çok görüp geçirmiş, her çeşidine rehberlik etmiş bir duygu olsa da yaşadığı değişim tıpkı diğer duygular gibi negatif yönde olmuştur. Eskiden uğruna dağlar delinen, yollara düşülen, hayatlar feda edilen aşkların yerini şimdi iki günlük hevesler almıştır.

Üzüntü ve sevinç ise gündelik yaşamımızın vazgeçilmez parçaları, dalgalı ruh halimizin tanımlayıcıları. Bizim için

her güzel olay sevinç, her kötü olay üzüntü kaynağı ama ya bu “iyi” ve “kötü” olaylar bizde bir süre sonra aynı etkiyi yaratmazsa? Ya giderek her durumun olağanlığına alışır ve tepki göstermeyecek kadar umursamaz olursak? Düşünsenize, Anneler Günü’nde annesinin olmadığını bildiğimiz onca çocuğun varlığından haberdarken nasıl Sevgililer Günü’nde sevgilimiz olmadığına ağlayabiliriz? Peki ya etrafımızda mutluluğu parayla satın alabileceğini düşünen insanlar varken nasıl gerçek mutlulukların sahibi olabiliriz? Dünyadaki dehşet ve korku kaynakları bu kadar artmışken ve biz bir gün bir trafik kazasının dehşetiyle sarsılıp ertesi gün aynı tür bir olaya gözümüzü kırpmadan bakabiliyorsak, bazı duygularımızın körelmesi bana hiç de o kadar uzak bir gelecek gibi gelmiyor.

Bütün bunlardan sonra demem o ki, duygular çok çabuk değişip, çok kolay göz ardı edilebilir ve zaman her şeye hakim olabilir. İnsan, doğası gereği her şeye alışabilir böylece olan olaylara gösterdiğimiz tepkiler de sabitleşebilir. Şu anda insanların çok yoğun ve kaybedilecek binlerce senesi olan duygularla yüklü olmadığı hatta bu duyguların anneannelerimizin yaşadığı dönemden bu yana olan kısa bir zaman diliminde aşınabilecek kadar hassas olduğu gerçeğini örneklerle anlatabildiğimi umuyorum. Belki benim bu anlattıklarım sizlere fazla abartılı ya da saçma gelecek. Bazılarınız reddedecek hemen, bazılarınız “Neden olmasın?” diyecek fakat benim bu düşüncelerimin sizler tarafından nasıl karşılanacağını gerçekten bilmeme imkan yok. Yine de düşünce özgürlüğünün bazen sadece bir anayasa maddesi olarak kaldığı bir dünyada da olsa fikirlerimi sizinle paylaşmakta bir sakınca görmüyorum ve sözlerimi bu cümlelerle özetlemek istiyorum: İnsanoğlu her şeye olduğu gibi duyguların çeşitliliğine de alışacak ve günün birinde etrafta hangi dehşet verici olay olursa olsun tepkisiz kalacak, güzel duygulardan asla tat alamayacak. Belki fazla klasik fakat çok doğru bir terim olan “robotlaşma” sözcüğü de işte o zaman bir kanıtı dayanacak.

DELAL İLHANLI-GÜLCE TEKİN 10-K

BİR DEMET YALNIZLIK

Mavi zamanlarda bir tohum ektin
Yüreğimin en derinine
Büyüttün sevginle sulayarak
Fark ettirmeden, usulca, sessizce
Ve yaşatmak umuduyla aldattın
Sevginin her tonundan çiçekler açtıran
Kan kırmızısı toprağımı, yüreğimi
Tohumumu...
Gözlerinde yeşerttiğim
Sözlerinde büyüttüğüm
Çiçeklerim,
Çiçeklerimin dikenleri yırtıyor şimdi
Kan kırmızısı toprağımı
Ve
Sevginin her tonundan acıtarak
Büyüyor, kökleniyor
Mavi zamanlarda
Berrak, çocuk bir ilkbaharda ektiğin
O tohum
Bir sarmaşık şimdi
Kan kırmızısı bahçemde.
Ve çiğliğin her tonundan sesleniyor
Sana,
Son birkaç çiçek açıyor
Gözlerine rağmen...
Şimdiki zamanlarda ise
Elimde kalan mavi zamanlardan
Bir demet yalnızlık
Kokusunda sen.

GÜLŞAH IRMAK KİÇKİ - EZGİ ÜNLÜ 11-R

SEDEFLERİ YİTİRMEK

Gözümde parlayan sedefleri yitirdiđin zaman
Kahrettim o bin geceye ve o bin yıldıza
Damarlarıma süzülen o ayıőığına
Ufalasa parçalasa bu sarhoő eden ziya
Bu kadar yakmayacak őayet ruhuma deđen tenin
Ve belki demir alacağım limanından
O bin yıldızın gözdağından
Kıyısında unutacağım gazabını zulmünü nefretini
Yeltenmeyeceđim derininde bulmaya o őehveti
Őafađı göremedim ya koynunda
Yemin ettim
O bin geceye ve
O bin gecenin kayan yıldızlarına
Sevileni de sevende eritmeye
Yalvarıp yakarıp bakmanı o boz bulanık gözlere
Ve o gözlerin sedeflerinde kaybolmana

SİMAY DENİZ- MİNE DERVİŞOĞLU 10-D

MAVi

Bağırıyorum
Sesim çıkmıyor
Önümdeki hayat donuk bir kare
Göğsümdeki yük balçık gibi birikip
Çıglıklarımın yankılanmasını engelliyor
Gürültüyü hapsediyor
Bu ağırlıktan nasıl kurtulacağım?

Şaşkına çeviren kırmızı bir yankı vardı
Dinlemez umursamaz biraz
Beni de öyle yaptı.
Sesin kesilmesi için
Bir şeylerin boğulması gerekti.

Uzun zaman tenimi gözyaşları yakmasın diye
boğuldum.
Tatlı his o dilimi uyuşturan
Yetmiyordu
Güzel olan şey zehre dönüşüyordu

Kelimeleri kustum, haykırışları kustum
Çıkmak için yırtınan
Kaos karşımdaydı
Düşman gibi dikiliyordu.
Artık gidecek bir yer yok

Kıyıları uzaktan izlemeden önce
Bilmiyordum koyu denizlerde olduğumu
Açıklarda savrulduğumda anladım.
Bağlarım bir bir kopmuştu, içerlendim.

Şimdi bütün vücudum birden sarsılıyor
Kimsesiz kalmış
Peşinden dalgalar geliyor
Uçtum ben de
Ev neresi?
Hiçbir ışık olmadan
Bir kör gibi uçtum
Karanlık fırtınalarda kaybederken kendimi
Kaygılarımı fırlattım, hafifledim
Yükseldim.

Hiçbir yere ait değilsem
Gökyüzüne aittim
Elbet bir gün mavilerde süzülecektim

ZEYNEP NAZ KOCABAŞ-YAĞMUR GÜRÇAY 10-P

KARANLIK BAKAN GÖZLER

Bu ne sessizlik yine
Neden yine çocuklar
Bakıyor etraflarına endişeyle
Savaşın bıraktığı anılar
Hiç mi silinmiyor
Suskun, adeta mühürlü dudaklar
Bunu mu anlatıyor
Çocukların gözlerindeki
Bu saf karanlık
Ayna gibi savaşın
Karanlığını mı yansıtıyor
Yoksa savaşta atılan her bomba
Şimdi yüreklerde mi patlıyor
Kaybedilen tek şey
Umut değil mi yoksa
Akrabaları da mı
Uğramış savaşın gazabına
Korku hemen o anda
Ele geçirmiş mi ruhlarını
Daha çocukluklarını bile yaşayamadan
Hayatla mı tanıştırmış onları
Yoksa yine
Savaş mı kazanmış bu oyunu
Barışın kazanması gerekirken
Zamanı, mutluluğu
Ve tabi ki huzuru
Yine o mu çalıp götürmüş
Bu yüzden mi bu endişe
Bu yüzden mi bu korku
Çocukların karanlık bakan gözleri
Her zamanki gibi bu yüzden mi

İREM EŞME 11-R

YÜREKTE TARİH

Eğer tarih bir kalbe sahip olsaydı,
Hissederdi Hitler'in acımasızlığını.
Savaşırdı canla başla, yok etmek için o karanlığı
Ölen her çocukta aramazdı hatayı,
Biraz da kendini sorgulardı, aydınlatmak için
paramparça dünyayı.

Eğer tarih bir kalbe sahip olsaydı,
Tekrarlamazdı aynı hataları.
"Hadi saldır!" diye bağırırken bir yanı;
"Yetmedi mi onca acı?" diye yalvarırdı sol tarafı.
Elbet tarih sahiplenirdi dökülen kanları, biraz da
barışı kucaklamış olanları

Eğer tarih bir kalbe sahip olsaydı,
Mustafa Kemal'i kıskanırdı.
Öyle güzel korudu ki bu cennet vatanı
Yetmezdi ona göre tek kişinin kahramanlığı
Öyle olsaydı eğer, sen düşün Mehmetçik'in hakkını.

Tarihin kalbi unutturmamalı geçmişi;
Bir Atatürk'ün dünyaya bedel oluşunu,
Türk'ün dünyaya kafa tutuşunu,
Göklerde dalgalanan al bayrağın sonsuzluğunu.

Tarihin kalbi bilmeli şimdi;
Tarih bir matematik âlemi;
Anıtı dikilen kahramanlar ile mahvedilen toplumlar
toplamı,
Gelişmiş ve gelişmemiş toplumlar çarpımı,
Çift kanatlı liderlerden bencil diktatörler çıkarımı.

Tarihin kalbi hatırlatmalı gelecekte;
Ne zavallılar uğraştı bu devleti yıkmaya
Ne kalpsizler bastı kara topraktaki şehitlerin kanına
Hepsi geldikleri gibi gittiler;
Bu ulusa yenik düştüler.

Tarihin kalbi unutturmayacak geçmişi
Bu kalp bilecek şimdiyi,
Hep bu yürek ile hatırlayacak geleceğin nesilleri.
Yaşlısıyla, genciyle dünden aldığı mirası,
Emek ve gayretiyle,
Tekrardan hak ederek
Yarına hazırlayacak,
Bugünün zaferi yarını düşünmekle kazanılacak!

CEREN YENEL-NAZLI DAMLA DEMİR-ARYA ÖZCAN 11-V

GORDION DÜĞÜMÜ

TED Münazara Topluluğu, her yıl haziran ayının birinci haftası düzenlediği “Geleneksel Münazara Günleri”nin dördüncüsü yaklaşırken izlenimlerini Kalem İzleri’ne yansıttı.

İnsan, konuşmaya başladığı anda en temel iletişim aracına kavuşmanın cesaretiyle toplumsallaşmaya başlar. Söylediği sözcükler anlam buldukça dinlemek ve dinlenmek, paylaşmak ve çoğalmak ister. Peki, bu konuşmayı öğrenmekle sağlanabilir mi? Biraz. Ama asıl çözüm düşünmeyi öğrenmekte ve bunu dille en iyi şekilde ifade edebilme becerisi kazanmaktır. Peki, nasıl? Biz Münazara Topluluğu olarak “nasıl” ı bulmak, insanların içindeki bu düğümü çözmek için her hafta bir araya geliyoruz. Sene boyunca ülkemizin ve dünyanın sorunlarına farklı kutuplardan bakıyoruz. Dilimizin sınırsız olanaklarıyla hiç açmadığımız pencereleri aralıyor, renklenen dünyamızda farklı bakış açıları kazanıyoruz. Üstelik her yıl haziran ayında bu işin uçundan tut-

mak isteyen tüm arkadaşlarımızın etkin olarak katılabileceği Münazara Günleri’ni düzenliyoruz. İstiyoruz ki çoğalalım, daha fazla beyinle hayata pek çok açıdan bakalım. Biz gençlerin de düşünebileceğini; çok boyutlu bakabileceğini; yaşamdan, ekonomiden, siyasetten, eğitimden, politikadan kopuk iletişimsiz bireyler olmadığını gösterelim.

Öğretmenimiz Tülay Cenik Akfırat ve Başak İngin’in rehberliğinde çıktığımız bu yolda, öğrenciler olarak birbirimizi desteklemeyi; daha öteye götürmeyi hedeflerken özgür olmanın dayanılmaz hafifliğiyle yolumuza devam ediyoruz. Biz rehberleriyle emin adımlarla yürüyen, özgür bir öğrenci topluluğuyuz. Her topluluk gibi gücümüzü yaptığımız işlerden, gördüğümüz kabul ve güvenden

alıyoruz. En büyük işlerimizden biri de gelenekselleşen “Münazara Günleri” turnuvarımız. Geçen sene üçüncüsünü düzenlediğimiz Münazara Günleri’nde güncel bir kaos olan “Dershaneler kapatılmalıdır/ kapatılmamalıdır” konusundan neredeyse suç ve ceza mekanizmaları ortaya çıktığından beri tartışılan “İdam cezası olmalıdır/ olmamalıdır” konusuna kadar pek çok insanlık düğümlerini ele aldık. “Dünyayı siz mi kurtaracaksınız?” diye düşünüyor olabilirsiniz ve aslına bakarsanız evet, bizler kurtaracağız. Nobel Barış Ödülü sahibi Nelson Mandela’nın da söylediği gibi “Dünya’yı değiştirebilir ve iyileştirebiliriz. Bunu yapmak bizim ellerimizde.” ve TED Ankara Koleji Münazara “Ailesi” olarak biz bunun farkındayız. Hedefimiz ise bu farkındalık huzme-

siyle bu sene dördüncüsünü düzenleyeceğimiz Münazara Günleri'nde okulumuzdaki her öğrenci ve öğretmenin dünyasına başka bir renk daha katmayı amaçlıyoruz. Belki hiç kafa yormadığımız belki de kafa yormaktan vaz geçtiğimiz insanlık sorunlarına farklı açılardan bakarak birlikte çözüm aramak istiyoruz.

Münazara turnuvasımızda küresel sorunları ele almakla kalmayıp iş birliğini, takım ruhunu, dayanışmayı öğreniyoruz; sözcüklerimizi bir başyapıtı dönüştürebilmenin yollarını arıyoruz. Biliyoruz ki herkes konuşabilir ama herkes dinlenmez. Biz kitlelere kendini dinletebilen, kitlelerde farkındalık yaratabilen insanlardan olmak istiyoruz. Ancak yanılmayın sakın, birer takipçi yaratmaz hitap sanatı; iletişimin tekniklerini bilen ve onları ruhuna

yedirebilen bir lider yaratır ve o da iyi bir liderdir, kendisi gibi liderler yaratır, onun her dediğine alkış tutan kuklalar değil. Biz de sene boyunca birbirimizden öğrendiklerimizi ruhumuzu da katarak Münazara Günleri ile karşınıza çıkarıyoruz.

Münazara, eğer bilmiyorsanız bile ilk maçınızı izlerken fark edeceğiniz üzere "laf ebeliği" veya "ikna etmekten" ötedir, kendi başına bir sanattır. Konu seçimleri kuralarla adil bir şekilde yapılır ve Münazara Günleri, katılımcıları rahat dünyalarından tamamen uzaklaştırır ve gerçek hayatla yüzleştirir. Birey olarak günlük yaşantınızda körü körüne karşı olduğunuz bir konuyu savunmanız gerekince, işte o zaman büyür, işte o zaman insan olarak gelişirsiniz. Ve artık gerçek bir münazaracı olma yolundasınız, ilk ve en büyük adımınızı attınız demektir. Her sanatın kendi püf noktaları vardır, Münazara Günleri'nde hem bir izleyici hem de bir katılımcı olarak sırrın "inanmak" ve "inandırabilmek" olduğunu anlayacaksınız. Siz kendinizi dinlemezseniz başkaları da dinlemez ve münazaranın temel amacı başlamadan katledilir.

Dünya maalesef bir masal dünyası değil, siyah ve beyazın huzurlu beraberliği ve siyahın haddini aşınca beyazın aydınlığıyla ölmesi kadar da basit yaratılmamıştır. Dünya gridir, siz de öyle. Bu da münazaranın öğretebileceği en önemli derslerden biridir. Sadece kendi konunuzu savunarak da paçayı kurtaramazsınız. Karşı düşüncelerin de var olduğunu unutmayın, ona saygı duyun, onu anlayın ve çürütün. Bir düşünceyi yok edebilseniz, kimsenin zarar görmesine gerek kalmazdı. Sözcükleriniz yıkımlar başlatabilir, yıkımları da durdurabilir. Tıpkı parçalanmış atomun bomba yerine deneylerde ve enerjide kullanılabilceği gibi. Farklı yolları göstermekse bizden, seçim sizden olacaktır.

Her düşünce dile getirilmek, her düşünce dinlenmek ister. İşte bu sebeple IV. Münazara Günleri'ne doğru yol alıyoruz. Tartışın, araştırın, öğrenin, gelişin ve eğlenin sloganlarıyla herkesi hem katılımcı hem de izleyici olarak bu sürece davet ediyoruz. Başka insanların düşüncelerine yelken açın. Yalnız bizden söylemesi, münazara bağımlılık yapabilir.

Çanakkale Şehitleri Anısına

KAHRAMAN NESLİN EVLATLARI -BEDEL-

"Ağustos'ta, 'Siz başlamazsanız biz de başlamayız.' noktasına gelmiştik. Arada bir subay gelir, gösteriş yapmak isterse ateşe başladık ve eğer az kişi ölürse, bunu büyük bir mutluluk sayardık."

Joe Murray, İtilaf Devletleri Deniz Eri

Söz konusu Ağustos, 1915 yılına ait olan ve güneşin güzelliklerinin hiç yaşanmadığı bir yaz mevsimine ait. Dünya'nın Çanakkale adı verilen ve sert rüzgârların estiği boğazıyla bilinen bölgesinde o yaz; mutluluk yerine dinmez acılar getirmiş; toprak, ürün yerine, ölü bedenler vermişti. Belki bu nedenledir ki, İtilaf Devletleri Yüzbaşlarından Orlo Williams, "Kusursuz bir yaz günü, serin bir rüzgâr, ılık güneş. Bu savaş dışında, burası çok güzel." diyerek, buldukları uzamın güzelliği ile içinde buldukları vahim durumun çelişmesini itiraf etmişti.

İtilaf Devletleri ile aynı safta yer alan bir başkası, "Gelecek sefer Türklerin yanında savaşıcağım; çünkü öylesine iyi insanlar ki. Üstelik orası onların ülkesiydi; bizim değil." demişti. Neydi Avustralyalı subaya, o ağır savaşın ortasında bu sözleri ettiren? Savaşın başka hiçbir savaşta görülmeyen yanları mı, ölüm korkusunun ruhları tamamen sardığı o hazin atmosfer mi, yoksa her geçen gün çaresizliğe sürüklenen ve ölüm korkusu içinde bir türlü geçmek bilmeyen dakikalar mı? Neden ve sonuç her ne olursa olsun, Çanakkale'de o yıl yaşananlarla ilgili, tarihin tam 213.882 zayıtı tanık göstererek kabul ettiği tek bir gerçek vardı: Çanakkale Savaşı, Türkler için, bir vatan savunmasıydı ve bu uğurda da binlerce insan, gözünü kırpmadan, bir saniye olsun düşünmeden can verdi.

1.Dünya Savaşı... Kısaca söylemek gerekirse, mutluluklarının bedelini, başkalarının mutsuzluğuna ödetmek üzerine kuran sömürgeci zihniyetlerin, kendilerine oldukça leziz görünen Anadolu pastasından daha çok pay alma sevdası...

sı... İngiltere-Fransa ittifakına karşı Almanya'nın yanında savaşa sürüklenen Devlet-i Âli Osmaniye... Nam-ı diğer, her uzvu kanamakta olan "Hasta Adam"...

Ve Çanakkale Savaşı... Kısaca söylemek gerekirse, Türklerin vatanlarına sahip çıkma tutkularının bedelini; deniz, kara ve yeraltı harekâtlarıyla ödeyişi. Yenilgiyle neticelenmesi hâlinde, Osmanlı'nın savaşta saf dışı kalmasına yol açacak kilit cephe.

Çanakkale, 3 Kasım 1914'te düşmanla tanıştı ve bu durum 7 Aralık 1915'te zaferle sonuçlandığında, savaşta yer alan tüm milletler, İngiltere, Fransa, Avustralya, Yeni Zelanda, Hindistan, New Foundland ve 100. bini aşkın Osmanlı, geri dönüşü mümkün olmayan kayıplar vermişti. İşgal devletleri; II.Viyana Kuşatması'na kadar altı yüz yıl süren Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı taarruzunun intikamını almak; sanayileşmenin verdiği güç ile, bu aydınlanma çağına ayak uydurmakta güçlük çeken ve bir süredir kan kaybeden "hasta adam"ı yerle bir etmek, başta İstanbul olmak üzere onun topraklarını ele geçirmek istiyorlardı. Ne beyhude bir heves! Bilmiyorlardı ki karşılarında vatan toprağını, bağımsızlığını her şeyden üstün tutan Türkler var! Bilmiyorlardı ki "Çanakkale Geçilmez!"

Bir düşman ordusu düşünün... Tam on bir kat fazla... Zirhliler, kruvazörler, çıkarma gemileri, uçaklar, toplar, muhimmatı bol, erzağı tastamam... Ya Türk ordusu? Yarı aç yarı tok, yokluk ve yoksulluk içinde; en önemli yemek buğday kırığından yapılmış çorba; ne engel yapacağı dikenli teli var, ne sığınak yapacağı kereste... Üniformalarda kum torbalarından yapılan yamalar, ayakta çarık, hatta kimisi yalınayak! Madde âleminde mağlubiyet kaçınılmazdı ama bütün bu maddi yokluğun karşısında vatan sevgisi ile yoğrulmuş yürekler vardı. Gelin metrekareye altı bin merminin düştüğü Çanakkale Savaşı'na gidelim, o arslanları, o abideleşen şehitleri, bu vatanın çelik iradeli, yufka yürekli cesur evlatlarının yanında alalım soluğu...

Akşam vakti... Ortalık kararış... Yapılan anlaşma gereği yaralılar toplanıyor... İnemeler, ağlamalar... İki taraf da bu kan gölünde yaralılarını arıyor, bulduğunu kurtarmaya çalışıyor... Yaralı bir Türk askeri... Onun da kucağında bir

başka yaralı asker... Kendi yaralarına yerden avucuyla aldığı toprağı basan bu yiğit, kucağındaki yaralı içirse durmadan gömleğinden bez parçaları yırtıyor, yaralarını sarıyor... Bu ne fedakârlık, bu ne merhamet! Önünde bin kez eğilmeye değer... Ama daha ötesi var, çünkü kucaktaki o yaralı bir Fransız askeri!...

İşte orada Seyit Onbaşı... Rumeli Mecidiye Tabyası, top ateşi ile havaya uçmuş, On üç yiğit topçu şehit olmuş! Bunu içine sindiremeyen Seyit Onbaşı'nın dudaklarından dualar dökülüyor defalarca.. Heyhat! Gücünü topluyor Koca Seyit, iki yüz yetmiş altı kiloluk top mermisini omuzuna alıyor! Namluya sürmek için kaldırırken, kemiklerinin çatırtısı duyuluyor! Gönlü öyle bir inançla dolmuş ki tam üç defa kaldırıyor bu dev ağırlığı... Ve sonunda vuruyor Ocean zırhlısını...

Burası Arıburnu... İşte Türk mevziileri... Ezineli Halil yedi arkadaşı ile düşmana ateş ediyor... Kurşun yağıyor mevziye ama durmak yok! O da ne! Halil, tetiği çekiyor, tüfek patlamıyor, tekrar çekiyor, tüfek yine ateş almıyor... Dönüp arkadaşına soruyor: "Bak hele benim tüfek bozulmuş, ateş almıyor." Arkadaşı cevap veriyor: "Ne bozuğu, senin parmak gitmiş..." Heyhat! Bir bedel daha ödeniyor. Bir kurşun çoktan gelmiş, tetiği çektiği parmağı alıp götürmüş orta yerinden, Halil'in haberi yok! Çünkü o, yüreği "İlle de vatan!" diye diye şehadet şerbetini içmek için yanarken kopan parmağını fark etmiyor.

Şehitler defnediliyor... Hepsinin de elinde silah! Almak ne mümkün! Çoktan ruhunu teslim etmiş ama silahını elinden bırakmıyor. Hepsi ebediyete böyle intikâl istiyor; vatanlarının, imanlarının kıymetini bilerek, silahlarını şahit göstererek...

Bakın kartal bakışlı kumandan Mustafa Kemal nasıl tasvir ediyor Türk askerini: "Karşılıklı siperlerimiz arasında mesafe sekiz metre, yani ölüm muhakkak, muhakkak... Birinci siperdekiler hiçbiri kurtulamamacasına tamamen düşüyor, ikincidekiler onların yerine gidiyor. Öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor, en ufak bir fütur bile göstermiyor, sarsılmak yok."

İşte posta geliyor... Kınalı Hasan'a, Hatice Anasından... Anası, Hasan'ı cepheye göndermeden saçına kına yakmış,

arkadaşları Hasan'ın kinasına takılmış, adı Kınalı Hasan kalmış... Hasan savaşa gitmeden anasına mektup yazmış, kardeşimi cepheye gönderirken ona kına yakma anam, ona da takılmasınlar diye... Hatice Ana'dan gelen cevap: "Oğlum bizde üç şey için kına yakılır. Kurbanlık koça; Allah'a kurban olsun diye, evlenecek geline; ailesine çocuklarına kurban olsun diye ve askere giden yiğitlere; vatana kurban olsun diye... Ben de seni evlatlarımdan arasından vatana kurban adadım..."

Bu ufak Çanakkale anısı bile yürekleri dağlamaya yetiyor. Genç kardeşlerim! Çanakkale'de çok büyük kayıplarımız oldu. Galatasaray Lisesi, Balıkesir Lisesi, Edirne Lisesi, Vefa Lisesi, Sivas Erkek Muallim Lisesi ve daha niceleri; o yıl, hiç mezun vermediler. Onlar ülkenin geleceğinde çok önemli görevler alacak genç nesil idi. Onlar, yüksek haysiyetli Anadolu kadınının vatana feda ettiği Kınalı Hasan'lardı. Onların azmi, iradesi ve inancı, mânânın maddeyi yerle bir etmesini sağladı. Onlar, vatan toprağının her karışını kanıyla suladı. Onlar Türk'ün şanına şan katıp, tüm dünyaya "Çanakkale Geçilmez!" diye haykırırken kendilerine koşan ölümü; vatan için, iman için, namus için, şehitlik mertebesine ulaşmak için gülümseyerek kucakladı. Bu vatanın ufukları üzerine doğan her sabah onların genç ve kızıl kanlarının coşa coşa aktığı bu tepelerin üstünden doğdu. Onlar tüm dünyaya, savaş esnasında bile medeniyeti, merhameti ve şefkati gösterdi. Onlar millî birlik ve beraberliğin, en büyük güçleri bile nasıl dize getirdiğinin ispatı oldu. Onlar yokluğun varlıkla, demirin tahtayla, imanın ihtirasla savaşını verdi. Onlar, tertemiz alınlarından vurulup yere düşen, bir hilal uğruna batan güneşlerdi! Onlar bizim neslimizdi...

Şimdi sıra bizde... Bugün bize düşen ise dünyanın önünde eğildiği o kahramanlara ve bıraktıkları yüce emanet ile destanlaşan bu büyük zafere layık olmak ve bu yüksek ruhu nesilden nesile taşımak... Çünkü, böyle bir zafer kazanmış bir neslin evladı olmak, elbet bunu gerektirir!

BURÇE GEÇİT 10-H

